

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2014 vp

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015—2018

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä huhtikuuta 2014 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtioneuvoston selonteon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015—2018 (VNS 4/2014 vp).

Lausunnot

Eduskunnan muut erikoisvaliokunnat ovat voineet antaa valtiovarainvaliokunnalle toimialaansa koskevan lausunnon selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2015—2018. Lausunnon ovat antaneet:

- tarkastusvaliokunta TrVL 1/2014 vp
- hallintovaliokunta HaVL 8/2014 vp
- lakivaliokunta LaVL 9/2014 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 2/2014 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 19/2014 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 5/2014 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 4/2014 vp
- sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta StVL 2/2014 vp
- talousvaliokunta TaVL 17/2014 vp
- tulevaisuusvaliokunta TuVL 2/2014 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 3/2014 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 8/2014 vp.

Lausunnot on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ja jaostoissa ovat olleet kuultavina:

- liikenne- ja kuntaministeri Henna Virkkunen, valtiovarainministeriö
- osastopäällikkö Auni-Marja Vilavaara, valtioneuvoston kanslia
- valtiosihteeri kansliapäällikkönä Martti Hetemäki, budjettineuvos, apulaishallintopäällikkö Juha Majanen, finanssineuvos Mikko Spolander, neuvotteleva virkamies Jonna Bergbäll, ICT-johtaja, ylijohtaja Anna-Maija Karjalainen, finanssineuvos Hannele Savioja, finanssineuvos Elina Pylkkänen, neuvotteleva virkamies Tanja Rantanen, taloussuunnittelija Tiia Syrjä, projektipäällikkö Jani Heikkinen ja neuvotteleva virkamies Jari Kallela, valtiovarainministeriö
- valtiosihteeri Peter Stenlund, talousjohtaja Risto Hakoila, osastopäällikkö Pekka Puustinen ja taloussuunnittelupäällikkö Katja Bordi, ulkoasiainministeriö
- osastopäällikkö, ylijohtaja Arto Kujala, hallitusneuvos Merja Muilu ja suunnittelupäällikkö Miika Snellman, oikeusministeriö
- kansliapäällikkö Päivi Nerg, sisäministeriö
- ylijohtaja Jukka Juusti ja neuvotteleva virkamies Timo Rivinoja, puolustusministeriö
- kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, ylijohtaja Rauno Anttila, johtaja Matti Väisänen ja kulttuuriasianneuvos Leena Aaltonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- talousjohtaja Hannele Laihonen, neuvotteleva virkamies Martti Patjas ja neuvotteleva

VaVM 6/2014 vp — VNS 4/2014 vp

- virkamies Heikki Piiparinen, maa- ja metsätalousministeriö
- kansliapäällikkö Harri Pursiainen, liikenne-neuvos Sabina Lindström ja viestintäneuvos Elina Normo, liikenne- ja viestintäministeriö
- työministeri Lauri Ihalainen, talousjohtaja Mika Niemelä, teollisuusneuvos Severi Keinälä ja nuorisotakuu-työryhmän pääsihteeri Liisa Winqvist, työ- ja elinkeinoministeriö
- talousjohtaja Mikko Staff, neuvotteleva virkamies Mikko Nygård, erityisasiantuntija Jukka Lähesmaa, hallitussihteeri Heidi Manns-Haatanen, neuvotteleva virkamies Taina Mäntyranta, lakimies Maria Porko ja erityisasiantuntija Teemupekka Virtanen, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallintojohtaja Oili Hintsala ja hallitusneuvos Liisa Linna-Angelvuol, ympäristöministeriö
- toimistopäällikkö Juha Kilponen, Suomen Pankki
- poliisiylijohtaja Mikko Paatero, Poliisihallitus
- ylijohtaja Petri Pohjonen ja opetusneuvos Sirkka-Liisa Kärki, Opetushallitus
- apulaiskaupunginjohtaja Heidi Nygren, Vantaan kaupunki
- työllisyyspalveluiden päällikkö Seija Mustonen, Oulun kaupunki
- kehittämisspäällikkö Raimo Hokkanen, Uudenmaan TE-toimisto
- luottamusmies Rami Lehtinen ja poliisipäällikkö Tapio Saarni, Hämeen poliisilaitos
- poliisipäällikkö Markku Luoma, Sisä-Suomen poliisilaitos
- tuloksellisuustarkastuspäällikkö Lassi Perkinen, Valtiontalouden tarkastusvirasto
- pääjohtaja Antti Vehviläinen, Liikennevirasto
- apulaisjohtaja Marja-Liisa Taipale, Valtio-konttori
- johtaja Anneli Kangasvieri, johtaja Ilari Soosalu ja pääekonomisti Minna Punakallio, Suomen Kuntaliitto
- pääekonomisti Eugen Koev, Akava ry
- pääekonomisti Ralf Sund, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- pääekonomisti Olli Koski, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- vastaava ekonomisti Simo Pinomaa ja rahoitusasiantuntija Tommi Toivola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- toiminnanjohtaja Markku Pyykkölä, Suomen Toivo -ajatuspaja
- projektitutkija Antti Alaja, Kalevi Sorsa -säätiö
- toiminnanjohtaja Simo Grönroos, Suomen Perusta -ajatuspaja
- johtaja Karina Jutila, Ajatuspaja e2
- vanhempi tutkija Markku Lehmus, Palkansääjien tutkimuslaitos
- yksikönjohtaja Juha Honkatukia ja erikoistutkija Juha Tuomala, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- toimitusjohtaja Vesa Vihriälä, ETLA Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos
- tutkimusjohtaja Markus Lahtinen, Pellervon taloustutkimus PTT
- pääanalyttikko Sampo Alhonsuo, Finanssi-valvonta
- johtaja Mikael Forss, Kansaneläkelaitos
- etuusjohtaja Anne Neimala, lakimies Heidi Giss ja talousjohtaja Kai Ollikainen, Kansaneläkelaitos
- koulutusjohtaja Heljä Misukka ja kehittämisspäällikkö Nina Lahtinen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
- suunnittelujohtaja Matti Hiltunen, Tekes - teknologian ja innovaatioiden kehittämisskeskus
- säteilytoiminnan valvonta -osaston johtaja Eero Kettunen, Säteilyturvakeskus STUK
- johtaja Minna Sirnö, Taiteen edistämiskeskus
- taluspäällikkö Antti Niemi, ylijohtaja Marja Vaarama ja kehittämisspäällikkö Aleks Yrtti-aho, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
- toiminta-alueen johtaja Anna-Liisa Pasanen, Työterveyslaitos
- johtaja Esko Torsti, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen
- sijoitusjohtaja Hanna Hiidenpalo, Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
- sijoitusjohtaja Mikko Koivusalo, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma

- toimitusjohtaja Heikki Juutinen, Elintarvike-
teollisuusliitto ry
- toimitusjohtaja Ritva Karinsalo, Ensi- ja tur-
vakotien liitto ry
- puheenjohtaja Juhani Saari, Sotainvalidien
Veljesliitto
- toimitusjohtaja Seppo Hassinen, Suomen 4H-
liitto
- puheenjohtaja Yrjö Suhonen, Suomen Poliisi-
järjestöjen Liitto ry
- toiminnanjohtaja Markku Seppä, Suomen So-
taveteraaniliitto ry
- toimitusjohtaja Markus Suomi, Finpro ry
- metsäjohtaja Tomi Salo ja metsäpäällikkö
Jouni Väkevä, Metsäteollisuus ry
- puheenjohtaja Harri Jyrkiäinen, Suomen
Pienyrittäjät ry
- varapuheenjohtaja Antti Ikonen, Suomen
Rehtorit ry
- johtaja Rauno Vanhanen ja ekonomisti Petri
Malinen, Suomen Yrittäjät ry
- projektipäällikkö Panu Hiekka, Nuoret Duu-
niin 2014 -hanke
- yksikön esimies Ville Koikkalainen, Helsin-
gin Diakonissalaitoksen säätiö / Vamos - Et-
sivä nuorisotyö
- laskentatoimen päällikkö Arto Latukka, Maa-
ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
- maatalousekonomisti Kyösti Arovuori, Pel-
lervon taloustutkimus PTT
- johtaja Jouni Hakala, Suomen Teollisuusi-
joitus Oy
- puheenjohtaja Aaro Harju, Vapaa Sivistystyö
ry
- toimitusjohtaja Kari Meltovaara, Leipomo
Rosten
- logistiikkajohtaja Jari Voutilainen, Metsä
Group
- toimitusjohtaja Pauli Heikkilä, Finnvera Oyj
- toimitusjohtaja Hannu Kottonen, HKScan
- Deputy Head of Corporate & Institutional
Banking Fi Seppo Sederholm, Nordea Pankki
Suomi Oyj
- pankinjohtaja Hannu Jaatinen, OP-Pohjola-
ryhmä
- toimitusjohtaja Sirpa Eklund, PosiVire Oy
- toimitusjohtaja Jarmo Puputti, Raisioagro Oy
- Vice President, Sea Services Berit Ha-
gerstrand-Åvall, Stora Enso Oyj
- metsälogistiikan päällikkö Mika Lepänjuuri
ja logistiikkajohtaja Jussi Sarvikas, UPM-
Kymmene Oyj
- edunvalvontajohtaja Riitta Brandt, Valio
- tutkija Jussi Ahokas
- tutkija Lauri Holappa.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet:

- Kuntien eläkevakuutus
- Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystyö-
rasto
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry
- Elinkeinoelämän oppilaitokset ELO ry
- Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
- Suomen Taksiliitto

Valiokunta järjesti aiheeseen liittyen nuorisotakuun toteutumista käsittelevän julkisen kuulemisen 5.6.2014.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Julkisen talouden suunnitelman (VNS 4/2014 vp) tarkoituksena on tukea julkista taloutta koskevaa päätöksentekoa sekä julkisen talouden rakenteelliselle rahoitusasemalle asetetun keskipitkän aikavälin tavoitteen noudattamista. Suunnitelma kattaa koko julkisen talouden sisältäen valtiontaloutta, kuntataloutta, lakisääteisiä työeläkelaitoksia ja muita sosiaaliturvarahastoja koskevat osat ja muodostaa pohjan Suomen va-

kausohjelmalle. Hallitus laatii julkisen talouden suunnitelman vaalikaudeksi ja tarkistaa sen vuosittain seuraavaksi neljäksi vuodeksi huhtikuun loppuun mennessä. Siihen sisältyy myös hallituksen 4.4.2012 päättämä valtiontalouden kehyspäättös, jota tarkistetaan vuosille 2015—2018.

Julkisen talouden velka nousee yli 60 prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon ja valtion vel-

ka kasvaa noin 100 mrd. euroon vuonna 2015 (49,3 % BKT:sta). Myös kuntatalous pysyy selvästi alijäämäisenä. Julkisen talouden sektoreista ainoastaan työeläkelaitosten rahoitusasema pysyy keskipitkällä aikavälillä ylijäämäisenä, ja muiden sosiaaliturvarahastojen odotetaan edelleen olevan lähellä tasapainoa.

Valtion velkaantumisen taittumiseksi hallitus on päättänyt uusista toimista, jotka vähentävät valtion menoja ja lisäävät tuloja 2,3 mrd. euroa vuoden 2018 tasolla. Lisäsopeutustoimien avulla valtiontalouden velkaantumisen arvioidaan kääntyvän loivaan laskuun vuonna 2016 ja julkisen talouden velkaantumisen kasvun taittuvan vuonna 2018. Kehyskauden lopussa julkisyhteisöjen bruttovelan arvioidaan olevan 61,2 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon ja valtionvelan noin 108 mrd. euroa (48,3 prosenttia BKT:sta).

Valtiontalouden kehukseen kuuluvien menojen taso on vuonna 2015 noin 41,7 mrd. euroa, mikä on noin 650 milj. euroa vähemmän kuin vuodelle 2014 on budjetoitu. Kehyskauden loppuun mennessä kehysmenot alenevat noin 41,4 mrd. euroon. Kevään 2013 kehyspäätökseen verrattuna vuosien 2015—2017 kehysmenot ovat vuosittain keskimäärin noin 0,3 mrd. euroa alemmat.

Kaikkiaan hallinnonalojen menot alenevat reaalisesti kehyskauden aikana keskimäärin reilulla 1 prosentilla vuosittain, kun rakenteelliset muutokset on otettu huomioon. Nimellisesti hallinnonalojen menojen arvioidaan kasvavan keskimäärin noin ½ % vuodessa. Kun huomioon otetaan kaikki menot (ml. velan korkomenot), menotaso alenee reaalisesti keskimäärin noin ½

prosentilla vuosittain. Nimellisesti menot kasvavat keskimäärin vajaalla 1 prosentilla vuodessa.

Hallitus on vaalikauden aikana päättänyt eri yhteyksissä välittömistä valtion menoja vähentävistä ja tuloja lisäävistä toimista, jotka ovat vuoden 2018 tasolla nettomääräisesti n. 6,8 mrd. euroa eli n. 3 % suhteessa kokonaistuotantoon, kun vertailukohtana on edellisen vaalikauden viimeinen valtiontalouden kehyspäätös.

Julkisen talouden kestävyysvajeen arvioidaan olevan noin 3 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon vuoden 2018 tasossa. Kestävyysvajeesta 0,9 prosenttiyksikköä aiheutuu nykyisen velan tulevista korkomenoista ja 2,2 prosenttiyksikköä ikäsidonnaisten menojen kasvusta.

Kestävyysvajeen poistamiseksi hallitus on päättänyt osana julkisen talouden suunnitelmaa täydentää aiempia päätöksiään (29.8.2013 ja 29.11.2013) rakennepoliittisesta ohjelmasta ja linjata sen toimeenpanoa. Toteutuessaan ohjelma vahvistaa koko julkista taloutta, mutta sen vaikutuksia ei vielä tässä vaiheessa voida ottaa huomioon valtiontalouden kehyksissä eikä kokonaistaloudellisessa ennusteessa. Ohjelman tavoite kestävyysvajeen umpeen kuomisesta on jaettu osatavoitteiksi, jotka koskevat 1) kuntien taloutta, 2) julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kasvua, 3) työuria ja työntarjontaa, 4) rakenteellista työttömyyttä ja 5) koko talouden tuotantopotentiaalia.

Esittämällään julkisen talouden suunnitelmalta hallitus on sitoutunut korjaamaan julkisen talouden kestävyteen, työmarkkinoihin ja talouden rakennemuutokseen liittyviä puutteita sekä noudattamaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Käsittelyssä on ensimmäinen valtioneuvoston laatima julkisen talouden suunnitelma. Se täyttää vaatimukset sekä EU:n jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksistä (direktiivi 2011/85/EU) että ns. budjettisuunnitelmien ennakkovalvontasetuksen ((EU) 473/2013) mukaisesta keskipit-

kän aikavälin finanssipoliittisesta suunnitelmasta. Suunnitelma muodostaa pohjan Suomen vakaushjelmalle ja kattaa koko julkisen talouden sisältäen valtiontaloutta, kuntataloutta, lakisääteisiä työeläkelaitoksia ja muita sosiaaliturvarahastoja koskevat osiot.

Talousoikeus ja finanssipolitiikka

Julkisen talouden suunnitelma on tehty taloustilanteessa, jossa Suomen talouden tila on osoittautunut toistuvasti ennakoitua heikommaksi ja arviot näkymistä keskipitkällä aikavälillä ovat huonontuneet. Heikon kehityksen taustalla ovat olleet maailmantalouden ja euroalueen ongelmat sekä Suomen heikentynyt kilpailukyky ja teollisuuden rakennemuutos, erityisesti elektroniikka- ja paperiteollisuuden supistuminen. Myös kotimaisen kysynnän arvioidaan laskevan vielä vuonna 2014.

Kansainvälisen talouden käänteen parempaan arvioidaan ajan myötä johtavan myös Suomen talouden kohentumiseen. Selonteossa arvioidaan, että kokonaistuotanto kääntyisi vientivetoisesti 0,5 prosentin kasvuun vuonna 2014 ja kotimaan kulutuksen vahvistuessa kasvu nousisi 1,5 prosenttiin vuonna 2015. Työttömyyden arvioidaan pysyvän edelleen yli 8 prosentissa, vaikka talouden aktiviteetti kasvaa. Tämä johtuu mm. työmarkkinoiden yhteensopivuusongelmista ja tuotannon kannattavuuden noususta. Selonteon antamisen jälkeen talousnäkyvät ovat kuitenkin edelleen heikentyneet. Suomen Pankin 10.6.2014 julkaiseman ennusteen mukaan Suomen kokonaistuotto ei kasva tänä vuonna lainkaan, vuosina 2015 ja 2016 kasvun arvioidaan olevan noin 1,5 prosenttia.

Valiokunta toteaa, että taloustilanne on herkkä ja kohtalaiset pienetkin muutokset voivat jälleen kääntää ennakoitun kasvun negatiiviseksi. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on arvioitu, että pelkästään Ukrainan kriisin vaikutukset voivat heikentää Suomen bruttokansantuotetta jopa prosentilla.

Talouden kasvun ja työllisyyden jäätyä ennakoitua heikommaksi myös hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen on osoittautunut mahdottomaksi. Julkisen talouden velka nousee yli 60 prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon ja valtion velka kasvaa noin 100 mrd. euroon vuonna 2015 (49,3 % BKT:sta). Huolestuttavaa on myös velan nopea kasvu, sillä vielä vuonna 2008 valtionvelkaa oli noin 56 mrd. euroa (29 % BKT:sta). Myös kuntatalous pysyy selvästi alijäämäisenä. Julkisen talouden sekto-

reista ainoastaan työeläkelaitosten rahoitusasema pysyy keskipitkällä aikavälillä ylijäämäisenä, ja muiden sosiaaliturvarahastojen odotetaan edelleen olevan lähellä tasapainoa.

Julkisen talous ei voi pitkään perustua jatkuvaan velkaantumisen kasvuun, vaan velkaantuminen on käännettävä laskuun ja varmistettava näin hyvinvointiyhteiskunnan perusteet. Tämä on tehtävä ennen kaikkea kansallisista syistä, mutta myös EU-sitoumusten täyttämiseksi ja luottoluokituksen turvaamiseksi.

Sopeutustoimet. Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus päätti julkisen talouden suunnitelman yhteydessä lisäsopeutustoimista, joiden avulla valtiontalouden velkaantumisen arvioidaan kääntyvän loivaan laskuun vuonna 2016 ja julkisen talouden velkaantumisen kasvun taittuvan vuonna 2018. Kehyskauden lopussa julkisyhteisöjen bruttovelan arvioidaan olevan 61,2 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon ja valtionvelan noin 108 mrd. euroa (48,3 prosenttia BKT:sta).

Lisäsopeutustoimet vähentävät valtion menoja ja lisäävät tuloja 2,3 mrd. euroa vuoden 2018 tasolla. Toimet toteutetaan etupainotteisesti ja pääasiassa vuonna 2015. Uudet menopuolen lisäsopeutukset ovat noin 1 mrd. euroa vuoden 2015 tasolla nousten noin 1,4 mrd. euroon vuonna 2018. Säästöt kohdistuvat laajasti erityyppisiin menoihin ja eri hallinnonaloille, mm. lapsilisiin (-110 milj. euroa), ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan (-50 milj. euroa), perusopetuksen laadun parantamiseen (-57 milj. euroa), liikenteen väylärahoitukseen (-100 milj. euroa) sekä kehitysyhteistyöhön (-101 milj. euroa). Lisäksi päätettiin nettomääräisesti yhteensä noin miljardin euron verosopeutuksista vuoden 2018 tasolla. Mm. ansioverotusta kiristetään jättämällä ansio- ja inflaatiotarkistukset tekemättä, asuntolainojen korkovähennysoikeutta pienennetään, energiaverotusta kiristetään ja kiinteistövero- roon tehdään muutoksia.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että ei ole tarkoituksenmukaista vahvistaa julkista taloutta pelkästään menoja leikkaamalla ja veroja kiristämällä. Samalla on myös luotava

kasvun edellytyksiä huolehtimalla mm. elinkeinoelämän kilpailukyvyistä. Siksi on myönteistä, että julkisen talouden suunnitelma sisältää myös uusia, kasvua tukevia lisäpanostuksia osaamis- ja innovaatioinvestointeihin ja nopeasti työllistäviin liikenne- ja rakentamishankkeisiin. Toimet kohdistuvat pääosin vuoteen 2015, jolloin ne lisäävät valtion menoja noin 300 miljoonaa euroa.

Kaiken kaikkiaan hallitus on vaalikauden aikana päättänyt välittömästi valtion menoja ja tuloja lisäävistä toimista, jotka ovat vuoden 2018 tasolla nettomääräisesti 6,8 mrd. euroa eli noin 3 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon. Vertailukohtana on edellisen vaalikauden viimeinen kehyspäätös. Lisäksi hallitus on panostanut myös talousarvioiden kautta kasvua tukeviin ja lisätalousarvioiden avulla erityisesti työllisyyttä välittömästi parantaviin toimenpiteisiin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen finanssipolitiikka on tavanomaisilla indikaattoreilla ollut vuosina 2009—2013 kumulatiivisesti EU-alueen elvyttävimpiä. Elvytys on valiokunnan mielestä perusteltua, jos tuotannon supistuminen voidaan tulkita tilapäiseksi notkahdukseksi. Viimeisten 2—3 vuoden aikana on kuitenkin käynyt ilmeiseksi, että kyseessä on monilta osin pysyväisluonteinen rakenteellinen muutos. Tällaiseen tulomenetykseen on pakko sopeutua ja kohdistaa panostus tuottaviin kasvusektoreihin.

Kestävyysvaje. Pitkällä aikavälillä julkiseen talouteen vaikuttaa BKT:n arvioitu hidaskasvu ja ikääntyvästä väestöstä johtuva menojen kasvupaine. Julkisen talouden kestävyysvajeen arvioidaan olevan noin 3 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon vuoden 2018 tasossa. Kestävyysvajeesta 0,9 prosenttiyksikköä aiheutuu nykyisen velan tulevasta korkomenoista ja 2,2 prosenttiyksikköä ikäsidonnaisten menojen kasvusta.

Valiokunta pitää hallituksen rakennepoliittista ohjelmaa tärkeänä välineenä kestävyysvajeen poistamisessa. Hallitus päätti osana julkisen talouden suunnitelmaa täydentää aiempia päätöksiään (29.8.2013 ja 29.11.2013) rakennepoliittisesta ohjelmasta ja linjata sen toimeenpanoa.

Ohjelman tavoite kestävyysvajeen umpeen kuroimisesta on jaettu osatavoitteiksi, jotka koskevat 1) kuntien taloutta, 2) julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kasvua, 3) työuria ja työntarjontaa, 4) rakenteellista työttömyyttä ja 5) koko talouden tuotantopotentiaalia.

Tasapainottamistoimien arvioidaan vahvistavan kuntatalouden rahoitusasemaa 2 mrd. euroa vuoden 2017 tasolla ja pienentävän kestävyysvajeetta yhden prosenttiyksikön. Työuriin tavoitellaan kahden vuoden pidennystä, minkä vaikutuksen kestävyysvajeeseen arvioidaan olevan 1,4 prosenttiyksikköä. Työttömien aktivoinnilla ja työntekoon kannustamalla pyritään alentamaan rakenteellista työttömyyttä yhdellä prosenttiyksiköllä, mikä pienentäisi kestävyysvajeetta 0,3 prosenttiyksikköä. Lisäksi talouden tuotantopotentiaalia lisäämällä tavoitellaan kestävyysvajeen pienentämistä 0,6 prosenttiyksiköllä; näitä toimia ovat mm. hyödyke- ja asunomarkkinoiden toiminnan tehostaminen ja elinkeinotoiminnan sääntelyn karsiminen.

Valiokunta toteaa, että rakennepoliittinen ohjelma on edennyt varsin hitaasti eikä periaatepäätöksiä ole suurelta osin pantu täytäntöön. Ohjelman toimeenpanoa ja konkretisointia ei ole varaa lykätä, vaan hallituksen on huolehdittava ohjelman määrätietoisesta toimeenpanosta. Valiokunta painottaa myös niitä rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyviä toimia, jotka vähentävät sosiaalista eriarvoisuutta ja sosiaalisia epäkohtia. Jos toimet edellyttävät määrärahojen lisäämistä, ne on syytä tehdä uudelleenkohdenuksien valtiontalouden kehysten puitteissa. Hallituksen tulee varmistaa, että toimenpiteet riittävät myös täyttämään julkisen talouden hoitoa koskevat EU-sopimusten asettamat velvoitteet ja että luottamus Suomen kykyyn pitää huolta julkisesta taloudestaan säilyy.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on myös arvosteltu hallituksen toimintalinjaa ja katsottu, että sopeutustoimet heikentävät työllisyyttä ja kasvattavat julkisen talouden alijäämiä. Tämän on arvioitu johtuvan maailmantalouden kysynnän hitaasta kasvusta ja siitä, että talouden kaikki sektorit säästävät yhtäaika-

ti. Arvion mukaan valtioneuvoston käsitys Suomen viennin kasvusta on ylioptimistinen.

Valiokunta pitää hallituksen linjaa perusteltuna, mutta korostaa, että hallituksen tulee huolehtia julkisen talouden tervehtyttämisen ohella myös talouden kasvusta ja työllisyydestä sekä sosiaalisen eriarvoisuuden vähentämisestä. Finanssipoliittisia toimia arvioidessaan hallituksen tulee varmistaa, että Suomi ei ajaudu pitkäkestoiseen taantumaa.

Valiokunta viittaa tässä yhteydessä myös Valtiontalouden tarkastusviraston vasta valmistuneeseen raporttiin finanssipolitiikan tarkastuksesta ja valvonnasta (K 15/2014 vp). Valtiontalouden tarkastusviraston näkemyksen mukaan Suomi näyttää noudattavan vakaus- ja kasvusopimusta keskipitkällä aikavälillä. Valiokunta painottaa kuitenkin raportin tavoin, että hallituksen on otettava huomioon sopimuksen ennaltaehkäisevään osaan liittyvä menosääntö, jonka noudattaminen edellyttää, että lähivuosina julkiset menot eivät saa reaalisesti juurikaan kasvaa tai menojen lisäykset on katettava vastaavilla tuloilla.

Komission suositukset. Komissio julkaisi 2.6. vuoden 2014 maakohtaiset suositukset (E 72/2014 vp). Komissio katsoi, ettei Suomen kohdalla ole syytä aloittaa alijäämämenettelyä, vaikka julkiselle velalle määritelty 60 prosentin viitearvo ylittyy. Ylitys johtuu Suomen osallistumisesta euroalueen rahoitusvakauden turvaamiseksi perustettuihin mekanismeihin. Komissio toteaa myös, että vaikka Suomi on edistynyt jonkin verran vuonna 2013 annettuihin suosituksiin perustuvien toimenpiteiden toteuttamisessa, esitetyt epäkohdat ovat edelleen pitkälti voimassa. Komissio katsoo kuitenkin, että esittämillään suunnitelmilla Suomi on sitoutunut korjaamaan julkisen talouden kestävyys-, työmarkkinoihin ja talouden rakennemuutokseen liittyviä puutteita ja Suomi on sitoutunut noudattamaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota. Tästäkin syystä valiokunta korostaa julkisen talouden suunnitelman merkitystä ja rakennepoliittisen ohjelman toteuttamisen tärkeyttä.

Ministereiden esikunnat. Valtiovarainvaliokunta totesi mietinnössään VaVM 9/2013 vp, että ministereiden esikuntien koko on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Valiokunta toistaa huolensa, että ministereiden esikuntien rooli ei saa hämärtää virkamiesvastuulla tapahtuvaa virkamiesvalmistelua ja valmistelun yhteyttä ministeriin. Vaalien jälkeen nimitettävän hallituksen onkin syytä huolellisesti harkita valtiosihteerin ja erityisavustajajärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta ja suuruutta. On myös tärkeää, että ministrit tehostavat eduskunnan ja eduskuntaryhmien osallisuutta asioiden valmistelussa. Valiokunta käsittelee seuraavassa eräitä julkisen talouden suunnitelman painotuksia. Eri hallinnonaloja koskeviin kysymyksiin valiokunta palaa tarkemmin käsitellessään vuoden 2015 talousarvioesitystä.

Valtion omaisuuden myynti

Valtion varallisuutta on selonteon mukaan tarkoitus ohjata nykyistä tuottavampaan käyttöön myymällä kiinteistövarallisuutta, laajentamalla valtion omistamien noteeraamattomien ja pörs-siyhtiöiden omistus pohjaa sekä tarvittaessa irtautumalla yhtiöomistuksesta.

Valtiontalouden kehysäännön mukaan osakeista saatavista myyntituloista yli 400 miljoonaa euroa vuodessa ylittävistä osasta voidaan käyttää enintään 150 miljoonaa euroa kertaluonteisiin kestävästä kasvua tukeviin infra- ja osaa-minvestointeihin. Pääosa myyntituloista käytetään siten valtionvelan lyhentämiseen. Valiokunta toteaa, että valtionvelan lyhentäminen omaisuutta myymällä on perusteltua, jos valtion maksama korkotasoa ylittää sijoituksista saatavan tuoton tai bruttovelkatason alentaminen vähentäisi rahoituksen saatavuuteen liittyvää riskiä. Myyntiä voi perustella myös tilanteessa, jossa se auttaisi välttämään Suomen joutumisen liiallisen alijäämän prosessiin velkakriteerin nojalla, mikä ei tosin tällä hetkellä näytä todennäköiseltä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtion omaisuuden myyntiä harkitaan huolella. Jos myyntiin päädytään, se on toteutettava ajankohdalla, joka on tuoton kannalta paras mahdolli-

nen. Samalla tulee varmistaa, että myytävän kohteen tuotto-odotus ei ole tulevaa käyttökohdetta korkeampi. Tällainen vertailu on tehtävä jokaisen myynnin yhteydessä. Sama arviointi on syytä tehdä myös valtion eläkerahastosta tehtävän tuloutuksen yhteydessä.

Valiokunta toteaa kuitenkin, että valtion taaseen tarkoituksenmukaista kokoa ja sisältöä on aika ajoin syytä arvioida. Ei ole olemassa vahvaa perustetta sille, miksi valtion pitäisi omistaa markkinaehtoista tuotantoa harjoittavia yrityksiä, joihin ei liity strategisia intressejä. Sen sijaan on hyvin perusteltua, että valtio ei luovu strategisesti tärkeästä omistuksesta ja että se luo ja ylläpitää sellaista talouden toiminnan kannalta hyödyllistä perusrakennetta, johon yksityisellä sektorilla ei ole kannustimia tai mahdollisuuksia. Omistajapolitiikalla on kaiken kaikkiaan edistettävä yhteiskunnan kokonaisuutta sekä tuettava kasvua ja työllisyyttä. Omaisuutta myydessä on turvattava työntekijöiden asema.

Viennin edistäminen ja yritysrahoituksen saatavuus

Valiokunta on useissa viimeaikaisissa kannanotoissaan (esimerkiksi VaVM 9/2013 vp ja VaVM 34/2013 vp) ilmaissut huolensa Suomen viennin tilasta ja peräänkuuluttanut tarvetta saada maahamme lisää kansainvälisillä markkinoilla kasvavia ja menestyviä pk-yrityksiä, jotka työllistävät myös kotimaassa.

Rahoitusmarkkinoiden toimivuus on yritysten toiminnan perusedellytys. Valiokunta on saanut eri lähteistä osin ristiriitaistakin tietoa yritysrahoituksen saatavuudesta Suomessa. Saadun selvityksen mukaan uskottaviin kasvuinvestointeihin on Suomessa ollut toistaiseksi varsin hyvin rahoitusta tarjolla, ja pankit tulevat olemaan yritysrahoituksen keskiössä myös tulevaisuudessa. Lisäksi muihin EU-maihin verrattuna sekä yrityslainojen korot että rahoitushakemusten hylkäysprosentit ovat Suomessa olleet varsin alhaisella tasolla. Vaikeuksia rahoituksen saannissa on ollut lähinnä yrityksillä, joiden oma kannattavuus tai liikevaihto on heikentynyt. Finanssikriisiä edeltäneeseen aikaan verrattuna laina-ajat ovat kuitenkin lyhentyneet, mar-

ginaalit ja omarahoitusvaateet nousseet sekä vakuuksien määrää ja laatua koskevat vaatimukset kasvaneet.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että rahoituksen saatavuus ei jatkossakaan muodostu pienten aloittavien sekä kasvuun tai kansainvälistymiseen pyrkivien kannattavien yritysten kehittymisen esteeksi. Julkisen rahoituksen painopisteenä tulee olla kasvuyritysten määrän lisääminen ja pk-yritysten alhaisten vientilukujen korjaaminen. Olennaisia ovat myös toimenpiteet, joiden avulla voidaan edistää oman pääoman lisäämistä näissä yrityksissä. Myös rahoitushakemusten käsittelyaikoja tulisi pyrkiä entisestään lyhentämään, hakuprosesseja virtaviivaistamaan ja yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa mahdollisuuksien mukaan karsimaan.

Valiokunta toteaa, että pk-yritykset ovat vastanneet viimeisen 10 vuoden aikana lähes kaikkien yksityisen sektorin uusien työpaikkojen luomisesta. Keskeistä on huolehtia yritysten kasvun ja työllistämisen edellytyksistä sekä siitä, että Finpron uudistamisen yhteydessä parannetaan pk-yritysten saatavilla olevia kansainvälistymispalveluita käytännön asioissa.

Valiokunta on tyytyväinen vuonna 2013 käynnistyneen kasvurahoitusohjelman jatkumiseen sekä siihen, että Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomittamiseen on vuosina 2015–2017 varattu 30 miljoonaa euroa vuosittain. Valiokunta pitää tervetulleena Teollisuussijoitus Oy:n hallinnoiman 100 miljoonan euron Uudistuva teollisuus -rahoitusohjelman (jonka painopistealueita ovat biotalous, cleantech, teollinen digitalisaatio ja terveystalous) perustamista. Samoin Tekesin lainavaltuuksien sekä Finnvera Oyj:n viennin rahoitusvaltuuksien merkittävän korottamisen voidaan odottaa parantavan suomalaisyritysten kilpailumahdollisuuksia maailmalla. Korkeammalla riskinottokyvyllä voidaan myös paremmin täydentää pankkirahoitusta ja korjata esimerkiksi vakuuksiin liittyviä puutteita. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että saadun selvityksen mukaan myös työeläkerahastot voivat tietyissä tapauksissa tarjota monipuolisia ja pitkäaikaisia rahoitusvaihtoehtoja yrityksille.

Valiokunta toteaa, että yritysrahoituksen painopiste on selvästi siirtymässä avustuksista ja suorista tuista palautuvien instrumenttien käyttöön. Valiokunta pitää talousvaliokunnan tavoitin (TaVL 17/2014 vp) tätä kehitystä oikeasuuntaisena. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että yritysrahoitusta ei muuteta liian lyhytjänteiseen suuntaan. Valiokunta katsoo, että pidemmän tähtäimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toimintaan panostamista ei pitäisi enää vähentää nykyisestä.

Koulutuksen määrärahat

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kohdistuu useita rakennepoliittisen ohjelman mukaisia toimia, joiden kustannusvaikutukset on jo otettu kehyspääöksessä huomioon. Näitä ovat mm. oppivelvollisuuden nostaminen 17 vuoteen, esiopetuksen muuttaminen velvoittavaksi sekä korkeakoulujen aloituspaikkamäärien määräaikainen lisääminen. Valmisteilla on myös rakennepoliittisia toimenpiteitä, joiden vaikutuksia ei ole otettu huomioon, kuten oppimateriaalien keskitetyn hankinnan lisääminen ja kelpoisuusehtojen väljentäminen. Lisäksi valtiontalouden uudet menosäästöt merkitsevät mm. perustamiskustannusten valtionavustusten päättymistä sekä perusopetuksen laadun parantamiseen kohdistettujen valtionavustusten vähentämistä.

Valiokunta pitää sinänsä hyvänä, että koulutuksen rakenteita uudistetaan, jotta niukat resurssit saadaan käyttöön mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. On myös myönteistä, että heikonkin taloustilanteen aikana mm. perusopetuksen parantamiseen osoitetaan lisäpanostuksia, mm. perusopetuksen vähimmäistuntimäärän lisäämiseen kolmella tunnilla sekä ryhmäkokojen pienentämiseen. Tosin viikkotuntien lisäämisestä aiheutuvat kulut joudutaan osittain kattamaan siirtamalla opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta.

Kaiken kaikkiaan koulutukseen kohdistuvat leikkaukset ovat erittäin suuria ja niiden vaikutukset jo aiemmin tehtyjen säästötoimien kanssa merkittäviä. Vuoteen 2018 mennessä pääluokkaan kohdistuvien menovähennysten ja -lisäys-

ten nettovaikutus on -5,8 prosenttia (-390 milj. euroa) verrattuna vuoteen 2011. Näin tuntuva voimavarojen vähentäminen vaarantaa niin koulutuksen laatua kuin myös sen saavutettavuutta. Valiokunta kantaa myös vakavaa huolta opettajien kelpoisuusvaatimusten väljentämisen vaikutuksesta opetuksen laatuun.

Tässä vaiheessa ei ole vielä tarkempia arvioita siitä, miten muutokset vaikuttavat käytännössä koulutuksen laatuun eikä myöskään siitä, miten monet yhtäaikaan vireillä olevat laajamittaiset muutokset vaikuttavat koko koulutusjärjestelmään ja sen toimivuuteen. Valiokunta pitää siksi välttämättömänä, että hallitus arvioi uudistusten vaikutukset perusteellisesti ennen hallituksen esitysten antamista tai muiden päätösten tekoa. Tarvittaessa on myös oltava valmiutta luopua suunnitelluista uudistuksista tai muuttaa niiden sisältöä, mikäli niillä arvioidaan olevan merkittäviä haittavaikutuksia koulutuksen laatuun tai koulutukselliseen tasa-arvoon.

Valiokunta painottaa, että Suomen hyvinvoinnin ja menestyksen kasvu on keskeisesti riippuvainen laajasta sivistyksestä, korkeasta osaamisesta ja hyvästä ammattitaidosta. Koulutukseen tehtävillä säästöillä ja ratkaisulla on pitkäaikaisia vaikutuksia koko suomalaiseen yhteiskuntaan.

Opetushallituksen toiminnan rahoitus

Valiokunta toteaa, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on meneillään useita mitattavia hankkeita (mm. varhaiskasvatustalouden uudistaminen sekä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien ja ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteiden uudistaminen), joiden läpivieminen kuuluu suurelta osin Opetushallituksen vastuulle. Uudistusten toteuttaminen edellyttää ehdottomasti sitä, että Opetushallituksen resurssit ja toimintakyky turvataan, jotta se kykenee selviytymään sille osoitetuista tehtävistä ja kehittämään varhaiskasvatuksen ja koulutuksen laatua ja tukemaan niiden järjestäjiä. Myös monet kehyspääöksen sisältävät uudistukset lisäävät Opetushallituksen tehtäviä ja vastuita, mikä on otettava talousarviossa huomioon.

Nuorisotakuun toteutuminen

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuoden 2013 alussa alkanut nuorisotakuu on lähtenyt käyntiin kohtalaisen hyvin. Nuorten palveluissa on enemmän nuoria kuin aikaisemmin, ja vuonna 2013 noin 75 prosenttia nuorten työttömyysjaksoista päättyi ennen kolmea kuukautta. Nuorten työttömyys on myös selvästi muuta työttömyyttä lyhytkestoisempaa.

Nuorisotakuun toimeenpanoon liittyy kuitenkin vielä monia kehittämistarpeita, joita käytiin monipuolisesti läpi valiokunnan järjestämässä julkisessa kuulemisessa 5.6.2014. Nuorisotakuun toteutumista on alusta lähtien vaikeuttanut talouden heikko tilanne ja työpaikkojen väheneminen. Erityisen suuri haaste on se, että palvelut eivät kohtaa kaikkein syrjäytyneimpiä nuoria. Nuorisotakuun käynnistymisessä on myös suuria aluekohtaisia eroja, minkä lisäksi toiminta on ollut hyvin hankepainotteista ja pirstaleista. Vastuu- ja johtosuhteet etenkin paikallistasolla ovat niin ikään jääneet usein epäselviksi.

Valiokunta nostaa esille erityisesti tiedonkuluun liittyvät epäkohdat. Valiokunnan mielestä on välttämätöntä, että tietojärjestelmiä ja sähköistä asiakirjahallintoa kehitetään niin, että viranomaisten välinen tietojen siirto ja tietojen vaihtaminen eivät ole esteenä palveluiden järjestämiselle, vaan niillä edistetään nuorisotakuun toteutumista. On myös huolehdittava tiedonkuluun liittyvien tietosuoja- ja salassapitokäytäntöjen yhtenäisyydestä. Tällä hetkellä viranomaiset eivät saa toisiltaan nuoren palvelemisen kannalta oleellisia tietoja, mikä vaikeuttaa ja hidastaa palvelujen järjestämistä, ja samojen asioiden toistuva läpikäynti turhauttaa kaikkia asianosaisia. Valiokunta katsoo, että tarvittaessa lainsäädäntöä muuttamalla on huolehdittava erityisesti siitä, että kuntien viranhaltijat saavat TE-toimistoista ja Kelasta ne välttämättömät tiedot, joita nuorten palveluiden järjestäminen edellyttää.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että jatkossa panostetaan aiempaa vahvemmin ennaltaehkäisevään ja ns. matalan kynnyksen toimintaan sekä niiden saumattomuuteen nuorisotakuun palveluiden kesken. Käytännön toiminta on painottunut enemmän niihin nuoriin, jotka saattaisi-

vat löytää koulutus- tai työpaikan ilman nuorisotakuutakin, mutta heikoimmassa asemassa olevat nuoret ovat jäämässä palvelujen ulkopuolelle. Erityisesti päihde- ja mielenterveyspalveluiden riittämättömyys ja asunnottomuus ovat usein esteenä koulutukselle tai työelämään siirtymiselle. On myös tärkeä hyödyntää järjestöjen roolia, sillä kolmannen sektorin toimijoilla on usein paremmat mahdollisuudet räätälöityihin toimiin. Valiokunta painottaa niin ikään hallinnollisten raja-aitojen madaltamista sekä monialaisten palvelukokonaisuuksien luomista yksittäisten erillisten palvelujen tilalle.

Valiokunta korostaa varhaisen puuttumisen, varhaiskasvatuksen sekä laadukkaan perusopetuksen merkitystä ja katsoo, että perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen sekä opinto-ohjauksen roolia koulutustakuun toteuttamisessa tulee vahvistaa. On myös tärkeää, että oppivelvollisuusikää korotettaessa huolehditaan koulutuksen tarkoituksenmukaisesta sisällöstä ja siitä, että se vastaa erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tarpeisiin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi, että paikallistasolla on luotu paljon hyviä ja toimivia käytäntöjä, joilla on saatu erittäin hyviä tuloksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että hyviä käytäntöjä levitetään ja että niistä on löydettävissä tietoa sähköisten järjestelmien kautta. Nuorisotakuun sisällöstä ja palveluista on muutoinkin tärkeä tiedottaa kattavasti niin nuorille kuin myös yrityksille ja muille toimijoille. TE-toimistojen resurssien vähentyessä palvelut ovat siirtyneet suurelta osin verkkoon, jonka käyttäminen voi olla monille liian vaikeaa. Etenkin syrjäytymisvaarassa olevat nuoret tarvitsevat henkilökohtaista tukea ja ohjausta. Valiokunta viittaa myös vastikään valmistuneeseen nuorten syrjäytymistä käsittelevään tarkastusvaliokunnan mietintöön TrVM 1/2014 vp.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan sektoritutkimus

Hyväksyessään vuonna 2013 kehyselontekoa koskevan valtiovarainvaliokunnan mietinnön (VaVM 9/2013 vp) eduskunta edellytti, että sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan sek-

toritutkimukseen kohdistuvia säästöjä (30 milj. euroa) arvioidaan uudelleen ja etsitään mm. menoja kohdentamalla tavat, joilla toiminta voi jatkua vaurioitta ja tutkimuslaitokset pystyvät säilyttämään osaavan henkilökuntansa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan säästöjen kohdentamista on arvioitu vuoden 2014 talousarvioesitystä laadittaessa. Valtioneuvosto on myös tehnyt 5.9.2013 periaatepäätöksen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksesta, jonka mukaan valtion sektoritutkimuslaitokset kootaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja valtioneuvoston kanslian yhteyteen kootaan rahoitusta mm. tutkimuslaitosten budjettirahoitteisista tutkimusmäärärahoista. Periaatepäätöksen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö on mm. käynnistänyt uuden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan linjauksen laatimisen.

Valiokunta toteaa, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työterveyslaitos, Säteilyturvakeskus ja Kelan tutkimusosasto ovat vastanneet koko väestön terveyden, työ- ja toimintakyvyn, hyvinvoinnin ja toimeentulon edistämisestä sekä ydinturvallisuudesta ja säteily- ja ympäristöriskien torjunnasta. Niillä on ollut keskeinen rooli myös lainvalmistelussa ja muutoinkin yhteiskunnallisessa uudistamistyössä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että määräraha-kehityksen puitteissa ministeriöiden päätöksentekoa tukeviin tutkimus- ja selvityshankkeisiin ohjataan jatkossakin riittävä rahoitus. Myös tutkimuslaitosten viranomaistehtävistä ja niiden resursoinnista on huolehdittava sekä siitä, että sosiaali- ja terveyspoliittisten ratkaisujen vaikuttavuutta voidaan asianmukaisesti seurata. Sote-uudistuksen ja työurien pidentämisen kannalta on erityisen tärkeää, että THL ja TTL tukevat jatkossakin mm. kuntien palvelujen uudistamista sekä työhyvinvoinnin kehittämistä.

Liikenneväylien rahoitus

Kehyspäätökseen sisältyvän kasvupaketin mukaan perusväylänpidon kertaluonteisiin investointeihin osoitetaan 50 milj. euron lisärahoitus vuosina 2014 ja 2015, minkä lisäksi vt 6 Taavetti—Lappeenranta-hankkeen aloitus aikaistetaan

vuoteen 2014. Muutoin investoinnit toteutetaan aiempien suunnitelmien mukaisesti.

Perusväylänpidon rahoitukseen kohdistuu sen sijaan leikkauksia, sillä perusväylänpidon vuotuista rahoitustasoa supistetaan 100 miljoonalla eurolla. Ensi vuonna vähennys tehdään perusväylänpidon momentilta ja vuosina 2016—2018 vähennetään kehittämishankkeista 100 milj. euroa, joka oli liikennepoliittisen selonteon linjauksen mukaan tarkoitus siirtää perusväylänpitoon.

Perusväylänpitoon tehtävien säästöjen vaikutukset koko liikennejärjestelmän toimivuuteen ovat suuret ja erittäin haitalliset mm. elinkeinoelämälle, joka käyttää paljon myös alempaa tieverkkoa. Huonokuntoisten teiden määrä on edelleen kasvamassa, sillä perusväylänpidon rahoitus on ollut jo useita vuosia riittämätön kunnostustarpeisiin nähden, minkä lisäksi rahoituksen ostovoima on jatkuvasti vähentynyt. Vuoden 2013 tasoon verrattuna perusväylänpidon rahoituksen ostovoiman arvioidaan edelleen laskevan noin 16 prosenttia vuoteen 2018 mennessä. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että liikennepoliittisten rahoituspäätösten epäjohtamukaisuus vaikeuttaa tuntuvasti väylänpidon pitkäjänteisyyttä.

Kehyspäätöksen valossa myös väyläverkon kehittämiseen suunnatut resurssit vähenevät, sillä seuraavalla vaalikaudella uusiin kehittämishankkeisiin on käytettävissä vain 25 milj. euroa vuonna 2017 ja 76 milj. euroa vuonna 2018. Esim. kuluvan vaalikauden alussa laadittuun liikennepoliittiseen selontekoon (VNS 2/2012 vp) sisältyvien uusien kehittämishankkeiden kustannusarvio oli noin 1 mrd. euroa.

Tilanne on kaiken kaikkiaan vakava, sillä väyläverkon kunnolla on suuri merkitys Suomen logistiseen kilpailukykyyn ja se vaikuttaa keskeisesti myös elinkeinoelämän investointipäätöksiin ja toimintamahdollisuuksiin. Etenkin teiden kunto on heikentynyt jo niin laajalla osalla verkkoa, ettei niiden kattava kunnostaminen ole nopealla aikataululla mahdollista eikä nopeita ratkaisuvaihtoehtoja ole näköpiirissä. On arvioitu, että väylien saattaminen nykytarpeita vastaavaan hyvään kuntoon edellyttäisi Liiken-

neviraston hallinnoimilla väylillä noin 2,3 mrd. euron lisärahoitusta, josta vajaa puolet (1 mrd. euroa) kohdistuisi keskeiseen väyläverkkoon.

Valiokunnan mielestä nyt on viimeistään laadittava kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen kunnostusohjelma, johon sisältyy konkreettiset ja realistiset päätökset toimista, joilla turvataan väyläverkon riittävä kunto ja pitkän aikavälin rahoitus. Valiokunta pitää hyvänä, että liikenne- ja viestintäministeriö on perustanut parlamentaarisen työryhmän kartoittamaan vaihtoehtoja liikenneverkon korjausvelan vähentämiseksi. Työryhmä laatii 31.10.2014 mennessä yhteisen tilannekuvan liikenneverkkojen tilasta ja kartoittaa toteuttamisvaihtoehtoja tarvittaville korjauksille ja liikenneverkon ylläpidolle. Lisäksi työryhmältä odotetaan ehdotusta perusväylänpidon ja liikenneverkon kehittämiseen tarvittavasta pitkän aikavälin rahoituksesta.

Käsitellessään edellistä kehyselontekoa eduskunta edellytti, että raskaan liikenteen masojen ja mittojen korotuksen vaikuttavuus, hyödyt ja aikataulu arvioidaan uudelleen. Hallituksen vuosikertomuksen 2013 (K 12/2014 vp) mukaan alkuvaiheessa esitetyt määrärahatarpeet ovat pienentyneet. Valiokunta korostaa, että uudistuksen täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää kuitenkin selviä lisäpanostuksia tieverkon ja siltojen kantavuuden parantamiseen, sillä erityisesti painorajoitetut sillat muodostavat pulloonkauloja kuljetuksille. Valiokunta toteaa, että uudistuksen vaatimat tieverkon korjaustarpeet eivät saa heikentää muuta tienpitoa tai johtaa muiden kiireellisten elikeinopoliittisesti perusteltujen korjaustoimien lykkäämiseen.

Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että Liikennevirasto ja muut tienpidosta vastaavat viranomaiset määrittelevät yhdessä elinkeinoelämän kanssa ne reitit, joilla teiden ja siltojen kantavuus on riittävä ja joilla parhaiten voidaan hyödyntää uusien mittojen mukaisia ajoneuvoja. Asetuksen toimeenpanon yhteydessä on arvioitava uudistuksen vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja tienpidon kustannuksiin.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että suunnitteilla oleviin metsäteollisuuden investointeihin liittyvät kuljetusvolyymit otetaan huomioon

väyläverkon kehittämisessä ja kunnossapidossa, sillä toimivalla ja kustannustehokkaalla logistikkalla on suuri merkitys yrityksen kilpailukykyyn. Valiokunta korostaa myös raideliikenteen sähköistämisen jatkamista ja toteaa, että liikennehankkeita on perusteltua toteuttaa erityisesti silloin, kun rakentaminen on suhdannesyistä tavanomaista edullisempaa. Liikennehankkeilla on myös merkittävä työllistävä vaikutus, ja monet niistä ovat nopeasti käynnistettävissä.

Sisäinen turvallisuus

Valiokunta on huolissaan sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toiminnasta niille asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja toteaa, että mahdollisuudet valtion hallinnon toimintamenojen tasaiseen leikkaamiseen tuottavuutta lisäämällä ovat vähentyneet. Joiltakin osin olemme jo tilanteessa, jossa säästöjä kohdennettaessa joudutaan päättämään, mitä tehtäviä jätetään tekemättä.

Poliisin toimintamenot vähenevät kehysratkaisun seurauksena 24 miljoonaa euroa vuoteen 2018 mennessä. Vuoden 2012 kehyspäätöksessä myönnettiin lisärahoitusta poliisin talouden tasapainottamiseksi ja toimintakyvyn varmistamiseksi. Tämän lisäksi poliisi veloitettiin toteuttamaan vuoteen 2016 mennessä 35 miljoonan euron menotason alentaminen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan menotason aleneminen oli ennen nyt osoitettuja lisäsäästöjä saavutettavissa PORA III -hankkeen toteutuksella ilman, että poliisin toiminnallinen taso alenisi.

Valtiovarainvaliokunta on useasti linjannut, että toiminnan tason säilyttäminen edellyttää operatiivisissa toimissa olevien poliisimiesten lukumäärän turvaamista. Osoitetut lisäsäästöt merkitsevät kuitenkin valiokunnan saaman selvityksen mukaan sitä, että linjattuja tavoitteita ei pystytä toteuttamaan. Hallinnosta ei ole enää löydettävissä merkittäviä uusia säästökohteita ilman, että sillä olisi vaikutusta poliisitoimintaan. Poliisimiesten määrän arvioidaan näin ollen laskevan nykyisestä 7 400 henkilöstä alle 7 000:n jo vuonna 2017.

Valiokunta on erittäin huolissaan poliisin toiminnan tasosta ja palvelukyvyistä sekä resurs-

seista valvoa liikenneturvallisuutta. Valiokunta pitää siksi tärkeänä, että uudet säästöt pyritään kohdentamaan vasta sitten, kun PORA III -hanke on viety loppuun. Poliisihallinnon organisaatiota on valiokunnan mielestä kuitenkin edelleen kehitettävä ja samalla on kiinnitettävä erityistä huomiota henkilökunnan hyvinvointiin sekä kansalaisten yleisen luottamuksen säilyttämiseen.

Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin arvioidaan kohdistuvan 7,6 milj. euron lisäsäästöt vuoteen 2018 mennessä. Rajavartiolaitos on vähentänyt itärajalta partiointia jo yhteensä lähes kolmanneksella vuosina 2007—2013. Vähennysten vaikutusta on pystytty kompensoimaan riskianalyysin ja tilannekuvan sekä uuden valvontatekniikan ja liikkuvuuden hyödyntämisellä. Hyvä yhteistyö Venäjän rajavartioston kanssa on myös ennaltaehkäissyt luvattomia rajanylityksiä.

Valiokunta on aiemminkin todennut, että kasvavan itärajan liikenteen sujuvuus ja turvallisuus tulee varmistaa. Hallitus onkin käynnistänyt toimenpiteet itäliikkuvuuden edistämiseksi toimeenpanemalla mm. rajanylityspaikkojen kehittämishojelman, johon osoitettiin kevään 2013 kehyspäätöksellä 13 miljoonan euron lisärahoitus. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan päätetyt lisäleikkauksia ei kyetä enää toteuttamaan tuottavuutta parantamalla, vaan vähennykset tulevat kohdentumaan myös rajanylityspaikoille suunniteltuun lisähenkilöstöön.

Valiokunta pitää myönteisenä, että Tullille osoitetaan lisärahoitusta itärajan tullivalvontaan ja alkoholijuomien laittoman matkustajatuonnin hillitsemiseen. Tullia koskevat kuitenkin myös päätetyt lisäsäästöt, jotka vaikuttavat harmaan talouden ja rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaan. Valiokunta pitää tarpeellisenä arvioida, ovatko mahdollisesti aiheutuvat veromenetykset säästöjä suurempia.

Valiokunta korostaa myös poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin välisen yhteistyön merkitystä sekä vakavan ja kansainvälisen rikollisuuden torjunnassa että harvaan asutuilla alueilla arjen turvallisuudessa ja rikosten ennaltaehkäisemisessä. Syytä on myös huomioida, että kaikki

tahot ovat tehneet hallintorakenneuudistuksia ja pystyneet tähän saakka parantamaan tuottavuuttaan.

Veteraanikuntoutuksen määrärahat

Hyväksyessään kuluvan vuoden talousarvion eduskunta edellytti, että hallitus selvittää kevään 2014 kehyspäätökseen mennessä, mikä on oikea ja riittävä määrärahataso veteraanipalveluiden turvaamiseen kehyskaudella 2015—2018.

Valtion talousarviossa on vuonna 2014 varattu yhteensä 286 milj. euroa sotilasvammalain ja rintamaveteraanien kuntoutuslain mukaisiin etuuksiin, Kelan rintamaeläkkeisiin sekä eräissä Suomen sodissa palvelleiden erityisuuksiin. Tästä rintamaveteraanien kuntoutukseen on osoitettu 34,6 milj. euroa. Veteraanien poistuman (noin 15—18 prosenttia/v) vuoksi kuntoutusmääräraha alenee kehyskauden aikana 4—5 milj. euroa.

Veteraanien kuntoutusmäärärahaa korotettiin merkittävimmin vuonna 2013, jolloin määrärahatasoa nostettiin yhteensä 10 milj. eurolla. Korotettu määräraha antoi mahdollisuuden siihen, että kuntien hakemukset hyväksyttiin viime vuonna kaikissa niissä tilanteissa, joissa kunnat olivat noudattaneet Valtiokonttorin ohjeistusta kuntoutuksesta päättäessään. Myös veteraani-kohtainen määräraha on noussut huomattavasti viime vuosina. Esim. vuonna 2005 veteraani-kohtainen kuntoutusmääräraha oli 593 euroa, mutta vuonna 2014 se on jo 1 448 euroa. Kuntoutusmäärärahan tasoa on kehyspäätöksessä edelleen tarkistettu siten, että vuosittain kuntoutukseen käytettävissä olevan määrärahan taso nousee veteraania kohden 50 euroa vuodessa kehyskaudella.

Kehyspäätöksen mukainen määräraha vastaa sitä tasoa, johon eduskunta päätyi Suomen itsenäisyyden 95-vuotisjuhlan kunniaksi tekemässään päätöksessä syksyllä 2012. Määrärahan riittävyttä on kuitenkin tarpeen seurata. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että saadun selvityksen mukaan kunnat palauttivat vuoden 2013 kuntoutusmäärärahasta noin 1,6 milj. euroa.

Veteraanipalveluiden turvaaminen edellyttää nyt ennen muuta sitä, että kunnat toimivat aiempaa aktiivisemmin palveluiden järjestämisessä ja tarjoamisessa. Tätä edesauttaa 1.5.2014 voimaan tullut rintamasotilaseläkelain muutos (322/2014), jonka perusteella Kansaneläkelaitos voi luovuttaa rintamalisää saavien henkilöiden tiedot kunnalle. Muutoksen tarkoituksena on parantaa rintamaveteraanien mahdollisuuksia saada nykyistä paremmin tietoa mahdollisuuksistaan kuntoutukseen ja varmistaa, ettei veteraanikuntoutukseen varattua määrärahaa jäisi käyttämättä sen vuoksi, että kunnalla ei ole tiedossa rintamaveteraanin tietoja.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveysministeriö seuraa veteraanikuntoutuksen määrärahojen riittävyyttä ja niiden kohdentamista sekä erityisesti em. lainmuutoksen vaikutusta määrärahojen käyttöön. Valiokunta korostaa, että veteraanipalveluiden rinnalla on hyödynnettävä myös vanhuspalvelulain mukaisia ja muita kunnallisia palveluja ja yhdessä niiden kanssa huolehdittava siitä, että palvelut tukevat kokonaisvaltaisesti veteraanien toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä.

Veteraanit ovat saaneet muutaman vuoden ajan kotiin vietäviä palveluja, mutta alle 20 prosentin haitta-asteen sotainvalideilla ei ole sotilasvammalain mukaan oikeutta kunnallisiin avopalveluihin. Tilanne on koettu epäoikeudenmukaiseksi, ja sosiaali- ja terveysministeriö esittääkin, että kehyspäätöksessä otettaisiin huomioon haitta-asteen alentaminen 15 prosenttiin 1.10.2015 lukien sekä sen edellyttämä määräraharave. Valtiontalouden tiukan tilanteen vuoksi määräraha ei kuitenkaan sisälly kehyspäätökseen.

Valiokunnan mielestä sotainvalideilla tulee olla vastaavanlaiset mahdollisuudet kotiin vietävien palveluiden saamiseen kuin veteraaneilla. Valiokunta pitää siksi perusteltuna, että sotilasvammalakea muutetaan siten, että myös 15 prosentin haitta-asteen sotainvalideilla on oikeus kotiin vietäviin palveluihin. Muutoksen vaatima määräraha tulee ottaa huomioon vuoden 2015 talousarviossa sekä vuonna 2015 laadittavassa, vuosia 2016—2019 koskevassa kehyspäätöksessä.

Valiokunta viittaa myös hallitusohjelmaan, jonka mukaan kuntouttavat kotiin vietävät palvelut ovat erityisenä kehittämiskohteena sotaveteraanien ja -invalidien etuuksien ja palveluiden kehittämisessä. Vuonna 2015 lievävammaisia 15 prosentin sotainvalideja arvioidaan olevan 450 henkilöä, jolloin kustannus haitta-asterajan alentamisesta olisi vuositasolla 6 milj. euroa.

Kuntatalous

Hallitusohjelmassa ei ole asetettu tavoitetta kuntatalouden rahoitusasemalle, mutta rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanossa hallitus on sitoutunut kuntataloutta tasapainottavien toimien toteuttamiseen. Tämä on välttämätöntä, sillä kuntien velkaantuminen on jatkunut voimakkaana. Kuntatalous ei ole tarkasteluajanjaksolla tasapainossa millään mittarilla arvioituna, koska vuosikate ei riitä kattamaan poistoja. Kuntatalouden velkaantuminen uhkaa jatkuu kiihtyvänä, ja paine kunnallisveroprosentin tuntuviin korotuksiin on kasvanut entisestään.

Kuntien kannalta on merkittävää, että rakennepoliittisen ohjelman mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään siten, että kuntien toimintamenot vähenevät 1 mrd. eurolla vuoteen 2017 mennessä, minkä lisäksi mm. tuottavuutta parantamalla on tarkoitus saavuttaa yhden miljardin euron säästö vuoden 2017 tasolla. Valtiontalouden kehyspäätökseen sisältyvät toimet, jotka voidaan toteuttaa selkein säädösmuutoksien tai muilla kuntien toimintaan ja kustannuksiin suoraan vaikuttavilla toimilla. Alustavan arvion mukaan näin katetaan noin kolmannes tavoitellusta säästöstä.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin on tehty viime vuosina suuria leikkauksia, jotka vaikuttavat myös tarkastelujaksolla. Kuntatalouden näkökulmasta on kuitenkin tärkeää, että vuosia 2015—2018 koskevat menosäästöt koostuvat pääasiassa eri hallinnonaloille kohdistuvista valtion menosäästöistä. Vuoteen 2014 verrattuna kaikkien valtion kuntatalouteen vaikuttavien toimien nettovaikutuksen arvioidaan heikentävän kuntataloutta runsaat 200 miljoonaa euroa vuonna 2015. Myös osa rakennepoliittisen ohjelman toimenpiteistä lisää kuntien tehtä-

viä ja menoja. Vaikutusten arvioidaan kuitenkin muuttuvan kuntataloutta tukeviksi vuonna 2017, jolloin rakennepoliittisen ohjelman vaikutukset alkavat näkyä ja jolloin ei ole uusia valtionosuusleikkauksia.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tehtävien karsimista jatketaan asetetun tavoitteen mukaisesti ja että hallitus huolehtii siitä, että kuntatalous vahvistuu tavoitteen mukaisesti 1 mrd. eurolla vuoden 2017 tasolla.

Myös kuntien on entistä tiukemmin pidettävä huolta menokehityksestään, jotta ne saavuttavat omin toimin 1 mrd. euron säästön vuoden 2017 tasolla. Tämä on käytännössä haasteellista, sillä heikon taloustilanteen vuoksi kuntien verotulojen kasvu hidastuu, mutta samaan aikaan väestön ikääntymisestä aiheutuva sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän kasvu ja kuntien valtionosuuksien leikkaukset lisäävät painetta kuntatalouteen. Tässä tilanteessa on erityisen tärkeää, että hallitus osaltaan huolehtii siitä, että kuntien menokehitys pysyy hallinnassa, ja että se arvioi realistisesti ja huolellisesti ne kustannukset, jotka aiheutuvat kuntien menoja ja velvoitteita lisäävistä lainsäädäntöhankkeista ja muista uudistuksista.

Valiokunta painottaa samalla myös kuntien aktiivista elinkeinopolitiikkaa ja elinvoimaisuutta, jotta kunnat pystyvät jatkossa entistä selkeämmin rahoittamaan palvelunsa ja menonsa omilla verotuloillaan. Tämä on tärkeää, jotta paineet kunnallisveron korotukseen eivät nouse liian voimakkaasti ja jotta kunnat voivat huolehtia vastuullisesti myös henkilöstöstään.

Valiokunta pitää myönteisenä ja tärkeänä, että hallitus päätti rakennepoliittisen ohjelman yhteydessä ottaa käyttöön uuden kuntatalouden ohjausjärjestelmän, jonka tavoitteena on turvata kuntatalouden kestävyys. Järjestelmällä tulee varmistaa, että kuntien tehtävät ja velvoitteet ovat johdonmukaisia kuntatalouden tasapainotavoitteiden kanssa.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Kuntatalouden kestävyuden kannalta on olennaista, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutostus etenee ja että se johtaa kunta-

talouden tuottavuuden selkeään paranemiseen. Uudistuksen on myös luotava edellytyksiä julkisen talouden kestävyysvajeen kaventamiselle. Valiokunta korostaa, että taloudelliset vaikutusarviot on tehtävä perusteellisesti ja analyttisesti kaikkien toimenpiteiden osalta.

Valiokunta korostaa, että sote-uudistuksella on pystyttävä kaventamaan terveyseroja ja parantamaan perusterveydenhuollon palvelujen saatavuutta. On myös erittäin tärkeää, että palvelujen kehittämisen lähtökohtana on asiakaslähtöisyys, mikä on otettava huomioon kaikessa palvelutuotannossa ja myös sähköisten järjestelmien kehittämisessä. Resurssien riittävyyden ja palvelujen vaikuttavuuden kannalta on myös tärkeää ja välttämätöntä, että ennaltaehkäiseviä palveluja vahvistetaan kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon toimissa.

Sote-uudistuksessa on otettava huomioon myös koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon kehittämistarpeet ja niiden alueellinen tasavertaisuus. Valiokunta pitää tärkeänä, että opiskelijaterveydenhuolto turvataan myös jatkossa.

Valiokunta pitää tärkeänä ja korostaa, että sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät säästötoimet eivät saa aiheuttaa myöhemmin uusia ja mahdollisesti syntyneitä säästöjä suurempia menoja. On myös tärkeää, että sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen rakennetta koskeva uudistustyö etenee.

Tietojärjestelmät

Rakennepoliittinen ohjelma sisältää panostuksia tietojärjestelmien kehittämiseen, ja tietoteknologiakehitys nähdään myös selonteossa yhdeksi tekijäksi, jolla julkista palvelua saadaan tuottavammaksi. Valiokunta pitää lisäpanostuksia perusteltuina ja välttämättöminä, sillä toimivat tietojärjestelmät ovat edellytys palvelujen toimivuuden ja tuottavuuden parantamiselle.

Järjestelmien kehittäminen ja yhteentoimivuus on erityisen keskeistä sosiaali- ja terveydenhuollossa ja edellytys koko sote-uudistuksen onnistumiselle. Valiokunta korostaa, että sosiaali- ja terveysministeriöllä on oltava riittävät ohjausmahdollisuudet sote-uudistusta koskevissa tietojärjestelmäratkaisuisissa. Tietojärjestelmiä

tulee kehittää myös niin, että ne mahdollistavat ja edistävät viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Valiokunta kiirehtii palveluiden laatua ja kustannuksia koskevien julkisten rekistereiden laatimista. Rekistereiden tarve on kasvanut, kun kaikilla Suomessa asuvilla on oikeus valita terveyskeskuksensa ja sairaalansa. Laatutietojen julkaiseminen kannustaisi myös palveluiden tuottajia palveluiden jatkuvaan kehittämiseen. Valiokunta toteaa, että myös päättäjät tarvitsevat päätöksenteon taustaksi aiempaa ajantasaisempaa tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kustannuksista, laadusta ja saatavuudesta.

Valiokunta viittaa myös kuluvaan vuoden talousarviomietintöön sisältyvään lausumaan, jossa edellytettiin kuntapalveluiden kustannusseurannan kehittämistä siten, että palveluiden kustannuksista on saatavilla kuntakohtaiset ajantasaaiset ja vertailukelpoiset tiedot.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa

että eduskunta hyväksyy selonteon johdosta seuraavan kannanoton:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa ja huolehtii julkisen talouden tasapainottamisesta keskipitkällä aikavälillä.

2. Eduskunta edellyttää, että kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi hallitus panostaa työllisyysasteen nostamiseen, jolloin pääpaino on kiinnitettävä niihin työikäisiin väestöryhmiin, joiden työllisyys on nyt selvästi muuta väestöä matalampaa, sekä työurien pidentämiseen alusta, keskeltä ja lopusta. Kuntoutusta työkyvyttömyyden ehkäisemiseksi on kehitettävä. Huomiota tulee kiinnittää pienten ja erityisesti kasvuyritysten toimintaedellytyksiin.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus kiinnittää vakavaa huomiota pitkittyneestä taantumasta johtuviin sosiaaliin ongelmiin eriarvoisuuden ja syrjäytymiskehityksen pysäyttämiseksi ja työttömyyden torjumiseksi.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi mahdollisuutta taloutta ja työllisyyttä edistäviin lisätoimiin, mutta korostaa, että mahdolliset toimet on tehtävä määräraha-kehityksen puitteissa.

5. Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi koulutusta koskevien uudistusten vaikutukset etukäteen monipuolisesti ja huolellisesti ennen hallituksen esitysten antamista tai ennen muiden päätösten tekoa.

6. Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii nuorisotakuun toteuttamisesta ja panostaa aiempaa enemmän ennaltaehkäisevään ja ns. matalan kynnyksen toimintaan, jotta myös kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat nuoret saadaan aktiivitoimenpiteiden piiriin.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii toimia, joilla parannetaan viranomaisten mahdollisuuksia hyödyntää niitä tietojärjestelmissä olevia tietoja, joita tarvitaan esim. nuorisotakuuseen liittyvien palveluiden järjestämisessä sekä syrjäytyneiden nuorten auttamisessa. Samalla on arvioitava lainsäädäntöön liittyvät muutostarpeet.

8. Eduskunta edellyttää, että liikenneväylien kunnossapidon ja kehittämisen turvaamiseksi laaditaan pitkäjänteinen ohjelma, jossa otetaan konkreettisesti kantaa ohjelman realistiseen rahoitukseen.

9. Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen taloudelliset vaikutukset arvioidaan analyytisesti kaikkien toimenpiteiden osalta ja

että uudistus luo edellytyksiä kestävyysvajeen supistamiselle.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin terveyspalveluiden laatua kuvaavien julkisten rekistereiden laatimiseksi.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Matti Saarinen /sd
vpj.	Pentti Kettunen /ps	Sari Sarkomaa /kok
jäs.	Pertti Hemmilä /kok	Jouko Skinnari /sd (osittain)
	Jouko Jääskeläinen /kd	Osmo Soininvaara /vihr
	Timo Kalli /kesk	Kauko Tuupainen /ps
	Anneli Kiljunen /sd	Kari Uotila /vas
	Esko Kiviranta /kesk	Ville Vähämäki /ps
	Mika Lintilä /kesk	vjäs. Esko Kurvinen /kok
	Mats Nylund /r	Riitta Myller /sd (osittain)
	Heli Paasio /sd (osittain)	Raimo Piirainen /sd (osittain)
	Kari Rajamäki /sd	Anne-Mari Virolainen /kok
	Markku Rossi /kesk	Tuula Väättäinen /sd (osittain).

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko,
valiokuntaneuvos Mari Nuutila ja
valiokuntaneuvos Johannes Leppo.

VASTALAUSE 1

Perustelut*Yleistä*

Hallitus on epäonnistunut työllisyys- ja talouspolitiikassaan. Kataisen hallitus asetti tavoitteekseen valtion velkaantumisen taittamisen, työllisyysasteen noston 72 prosenttiin sekä työttömyyden alentamisen viiteen prosenttiin vaalikauden loppuun mennessä. Valtion velkaantumista ei ole saatu taittamaan, vaan se on kasvanut jokaisena hallituskauden vuonna ja sen ennustetaan kasvavan vielä ensikin vuonna. Työllisyysaste on taas vuoden 2011 tason alapuolella, ja uusimpien työttömyystilastojen mukaan työttömyysasteemme on noussut jo 9 prosenttiin. Myös talouskasvun edistämiseksi hallitus on epäonnistunut surkeasti. Bruttokansantuottemme on yli 2 prosenttia alemmalla tasolla kuin vuonna 2011:n ja tuoreimpien EU komission ja OECD:n ennusteiden mukaan kuulumme tulevan talouskasvun osalta samaan ryhmään Kreikan ja Kyproksen tapaisten kriisimaiden kanssa.

Hallitus on useaan otteeseen käyttänyt eurokriisin aiheuttamaa taantumaa syyllisenä kauden alussa asetettujen taloustavoitteiden karkaamiseen. Eurokriisillä on luonnollisesti ollut erittäin negatiivinen vaikutus myös Suomen talouteen. Kataisen hallitus on kuitenkin ollut keskeinen tekijä eurokriisin virheellisessä hoidossa, joten se ei voi vedota siihen.

Perussuomalaiset pitävätkin hallituksen kehysriihessä jatkamaa talouspoliittista linjaa virheellisenä. Vaikka olemme sopeutuksen kokonaismäärästä suurin piirtein yhtä mieltä hallituksen kanssa, emme pidä hallituksen voimakkaan etupainotteisia sopeutustoimia järkevinä tässä taloustilanteessa. Erityisen vaikeata tämä on ymmärtää sen takia, että opposition tuella on juuri saatu hallituksen ylivoimaisesti merkittävien rakenneuudistus, sote-uudistus, hyvään uomaan. Tämä päätös antoi hallitukselle tiettyä pelivaraa valtiontalouden sopeutuksen suhteen.

Velkaannuttamisen taittamiseksi hallitus on päättänyt kiristää finanssipolitiikkaa tuntuvasti vuosina 2015—2018. Sopeutustoimet on päätetty tehdä hyvin etupainotteisesti. Vuonna 2015 uusia sopeutustoimia tehdään 3,3 miljardin euron verran, vuonna 2016 600 miljoonaa euroa lisää, vuonna 2017 300 miljoonaa euroa lisää ja vuonna 2018 vielä 200 miljoonaa euroa lisää. Onkin selvää, että näin voimakkaan kiristävän finanssipolitiikan vaikutus sekä työllisyyteen että talouskasvuun on hyvin negatiivinen. Kokonaiskuva ei muuta hallituksen 600 miljoonan euron kasvupaketinäkään.

Hetemäen asiantuntijaryhmä ehdotti tarvittavan lisäsopeutuksen tasaista jaksottamista kolmelle vuodelle, ja kansainvälinen valuuttarahasto IMF taas on suositellut talouskasvun kohene- misen mukaan pikkuhiljaa kiristyvää finanssipolitiikkaa. On vaikeata ymmärtää, miksi hallitus ei noudattanut talouden asiantuntijoiden neuvoja. Talouskasvun ennustetaan olevan vielä lähivuosinakin hyvin heiveröistä, ja Ukrainan tilanteen takia voivat nykyisetkin ennusteet olla ylioptimistisia. Hallituksen voimakkaan etupainotteinen leikkaus- ja veronkorotuspolitiikka tulee tuhoamaan ne pienoisetkin kasvun versot. Nykyisessä taloustilanteessa, jossa maamme taloutta vaivaa sekä rakenne- että suhdannekriisi, olisi valtion syytä harjoittaa järkevää kasvua tukevaa finanssipolitiikkaa. Erityisen tärkeätä tämä on siksi, että eurojäsenyyden seurauksena olemme antaneet pois keskeisen suhdannetyökalun eli itsenäisen rahapolitiikan. Näin ollen emme voi itse päättää kevyemmästä rahapolitiikasta emmekä voi devalvoida valuuttaamme ja näin saada hintakilpailukykyämme takaisin.

Alla on avattu tarkemmin perussuomalaisten vaihtoehto talouspolitiikan päälinjoiksi vuosille 2015—2018. Hallituksesta poiketen vaihtoehtomme yleinen finanssipoliittinen linja noudattaa talouden asiantuntijoiden neuvoja. Sopeuttaisimme hallitusta vähemmän kehyskauden alkupuolella, mutta kiristäisimme tahtia kehys-

loppuvuosina, jolloin taloutemme ennustetaan olevan tukevammalla pohjalla. Vaihtoehdossamme kehyskauden lopussa valtionvelkaa olisi hiukan hallituksen vaihtoehtoa vähemmän.

Emme edellä mainitussa ole kuitenkaan ottaneet huomioon, että käyttäisimme suunnitellut valtion omaisuuden myyntitulot kokonaisuudessaan tulevaa talouskasvua tukeviin sekä miljardiluokan korjausvelkaamme supistaviin investointeihin. Tämä 1,3 miljardin euron lisäpanostus lisäisi valtion verotuloja sekä alentaisi pienemmän työttömyyden kautta sosiaalikuluja varovaisestikin arvioiden yhteensä sadoilla miljoonilla euroilla. Ja kun otamme vielä huomioon, että uuden kehitysapumallimme ansiosta satoja miljoonia valtion verovaroja kohdentuu ulkomaiden sijasta Suomeen emmekä leikkaisi eläkeindeksejä, parantaisi vaihtoehtomme valtiontaloutta arviolta noin miljardilla eurolla.

Verotus

Perussuomalaisten mielestä hallitus teki virheen laskiessaan vuoden alusta yhteisöveron kannan 20 prosenttiin. Katsomme, että Suomen olisi vain pitänyt vastata muiden maiden aloittamaan yhteisöverokilpailuun ja laskea verokanta samalle 22 prosentin tasolle kuin Ruotsissa ja Tanskassa. Olemme edelleen samaa mieltä. Tästä kertyneet varat tulisi käyttää erityisesti pk-yritysten kasvun ja työllistämismahdollisuuksien tukemiseen nostamalla alv:n alaisen toiminnan alarajaa nykyisestä 8 500 eurosta 20 000 euroon, toteuttamalla työllistävien pk-yritysten Viron-mallin mukainen yritysverotus sekä nostamalla kotitalousvähennyksen vähennyskelpoisen työkorvauksen määrä 45 prosentista takaisin 60 prosenttiin. Säilyttäisimme myös kilometrikorvaukset vuoden 2012 tasolla ja palauttaisimme edustuskulujen vähennyskelpoisuuden. Edellä mainitut veromuutokset parantaisivat valtion verokertymää vuositasolla yhteensä noin 20 miljoonalla eurolla.

Perussuomalaiset ovat tyytyväisiä, että hallitus on kuunnellut neuvojamme ja rajoitti vuoden alussa voimaan tulevassa osinkoverouudistuksessaan verovapaiden osinkojen jakoa. Kuitenkin uudessakin osinkoveromallissa on edelleen

porsaanreikiä ja kannustinloukkuja. Siksi uudistaisimme osinkoverotusta oikeudenmukaisempaan ja kasvua paremmin tukevaan suuntaan, sillä verottaisimme pieniä osinkoja nykyistä kevyemmin ja suuria osinkoja hallitusta ankarammin. Mallissamme listattujen yhtiöiden osingoista olisi 50 % veronalaista pääomatuloa 1 000 euroon asti ja 100 % veronalaista siitä ylöspäin. Listaamattomien yritysten osingot taas olisivat huojennetun verotuksen piirissä siltä osin, kun ne eivät ylitä 6 % yhtiön nettovarallisuudesta. Tämän tuottoasteen ylittävät osingot olisivat 75 prosenttisesti veronalaista ansiotuloa. Huojennetun verotuksen piirissä olevat osingot olisivat 10 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa 10 000 euroon saakka, 35 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa välillä 10 000—40 000 euroa, 50 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa välillä 40 000—100 000 euroa, 75 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa välillä 100 000—150 000 euroa ja 100 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa 150 000 euroa suurempien osinkojen osalta. Mallimme keräisi noin 110 miljoonaa euroa enemmän valtion kassaan.

Perussuomalaiset haluavat, että Suomi lopettaa kansallisomaisuuteen kuuluvan mineraalivarannon ilmaisjakelun monikansallisille yrityksille. Perussuomalaiset ehdottavat myös käyttöön otettavaksi kaivosyhtiöiden voitosta tai muulla perusteella perittävää kaivosveroa. Osa veron tuotosta tulisi antaa kaivospaikkakunnille ja osa rahastoida, jotta mineraalivarantomme hyödyn jaossa toteutuisi myös sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Arviomme, että kaivosveron tuotto olisi vuonna 2018 noin 60 miljoonaa euroa.

Perussuomalaiset olisivat oikeudenmukaisuussyistä valmiita korottamaan suurituloisten tuloverotusta Wahlroos-verollamme (140 milj.) ja toisin kuin hallitus emme jättäisi tekemättä tuloverotuksen inflaatio- ja ansiotason tarkistusta pieni- ja keskituloisilta. Työurien pidentämisen kannustamiseksi olisimme valmiita myös antamaan yli 63-vuotiaille veroporkkanan. Lisäksi lisätuloja olisi saatavissa muun muassa varallisuusveron palautuksella (170 miljoonaa), suuräätiöiden verottamisella (60 miljoonaa) ja va-

paaehtoisen eläkevakuutusmaksun verovähennyksen poistolla (120 miljoonaa).

Energiapolitiikka

Hallituksen epäonnistuneen energiapolitiikan tulokset on helposti luettavissa tilastoista. Viime vuonna hiilen käyttö lisääntyi lähes viidenneksen, vaikka samaan aikaan energian kokonaiskulutus laski. Kataisen hallituksen harkitsematon päätös leikata kotimaisen bioenergian, kuten turpeen ja puuenergian, tukia on johtanut siihen, että kivihiili on ohittanut puun kilpailukyvyyn lauhdesähkön tuotannossa. Hallituksen täysin epäonnistuneesta energiapolitiikasta kärsivät sekä talous että ympäristö.

Perussuomalaisten mielestä meidän pitäisi lopettaa nykyinen lähinnä venäläisiä hyödyttävän energiapolitiikan teko ja ottaa energiapolitiikkamme tavoitteeksi kohtuuhintainen ja kotimainen energia. Maassamme on energiatuotteille 8,5 miljardin euron edestä kysyntää, jota emme verotuksen, tukipolitiikan, sääntelyn ja infrastruktuurin puutteellisuuden takia pysty kotimaisin voimin täyttämään. Energiatuotannon kotimaisuusasteen nostamisella voidaankin edistää maamme talouskasvua ja saada aikaan kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja.

Hallituksen päätös perua turpeen verotuksen lisäkorotus on oikeasuuntainen, mutta täysin riittämätön toimenpide kotimaisen bioenergian kilpailukyvyyn parantamiseksi. Turpeen verotus tulisikin palauttaa vuoden 2012 tasolle ja samalla nostaa metsähakkeen tukea. Myös uusien turvesuolupien käsittelyä pitää nopeuttaa. Näemme myös huomattavasti potentiaalia hajautetussa pienenergiatuotannossa ja olisimme valmiita panostamaan esimerkiksi älykkääseen sähköverkkoon, joka mahdollistaisi sähkön kahdensuuntaisen siirron.

Kotimaisuuden lisäksi perussuomalaisen energiapolitiikan tavoitteena on energian kohtuullinen hinta. Maamme teollisuus on energiaintensiivistä. Näin ollen kilpailukyvyyn turvaaminen edellyttää kustannustehokasta energia-asektoria, joka kykenee tuottamaan energiaa kilpailukykyiseen hintaan. Emme voikaan hyväksyä hallituksen päätöstä korottaa jälleen energi-

averotusta, vaan meidän mielestämme sitä on alennettava. Myös järjetön Windfall-vero on syytä perua ensitilassa.

Perussuomalaiset kantavat myös suurta huolta elinkeinoelämän kuljetuskustannuksista. Näin ollen mielestämme liikenteen polttonesteiden verotusta on laskettava ja polttoaineveron palautusjärjestelmä otettava käyttöön. Katsomme myös, että rikkidirektiivistä aiheutuvien kustannusten kompensoimiseksi vientiteollisuudellemme olisi väylämaksut syytä poistaa.

Haluamme myös muistuttaa, että yritystemme kustannuskilpailukyvyyn lisäksi on energiaverotuksella suuri merkitys myös tavallisille kansalaisille. Tasaveroluonteisten energiaverojen korotukset rokotavat VM:n omienkin laskelmien mukaan pienituloisia jopa arvonlisäverotuksen korotusta pahemmin. Kataisen ja Kiviniemen hallitusten toteuttamat veronkorotukset ovat johtaneet siihen, että myös Suomesta löytyy enenevässä määrin niin sanottuja energiaköyhiä eli henkilöitä, joille tuottaa vaikeuksia suoriutua lämmitykseen ja sähkönkulutukseen liittyvistä kustannuksista. Edellä mainituista syistä olisivat perussuomalaiset valmiita laskemaan energiaverotusta yhteensä noin 450 miljoonalla eurolla verrattuna hallituksen esitykseen.

Emme myöskään voi hyväksyä hallituksen esittämää ajoneuvoveron korotusta, sillä auto on pitkien etäisyyksien maassamme monelle välttämättömyshyödyke ja näin ollen veronkorotus lisää alueellista eriarvoisuutta. Katsomme myös, että hallituksen suunnitelma poistaa taksien autoveroetu ei ole järkevää politiikkaa. Taksiliikenne on merkittävä julkisen henkilöliikenteen toimija, jonka tarve vain korostuu, sillä useat rakenneuudistukset lisäävät kuljetustarpeita erityisesti pienien matkustajamäärien osalta. Lisäksi näin suurella veromuutoksella on takuulla huomattavat käytösvaikutukset, joten arviot veronkorotuksen vaikutuksista verokertymään ovat todennäköisesti reilusti ylimitoitettuja.

Yrittäjyys ja innovaatiopolitiikka

Suomen nykyinen suoriin tukiin perustuva yritystukijärjestelmä on tutkitusti tehoton, ja järjes-

telmän suurimmat hyödynsaajat ovat Nokian kaltaisia suuryrityksiä, jotka saivat helposti markkinoilta rahoitusta projekteihinsa. Nykyiset yritystuet ovat kietoutuneet mutkikkaisiin hankerahoituksiin, joita osaavat käyttää hyväkseen vain isot ja vahvat yritykset, kun taas pienet ja keskisuuret yritykset jäävät helposti tukien ulkopuolelle. Yritystukien tehottomuus on havaittu myös työ- ja elinkeinoministeriön raportissa, jonka mukaan yritystukijärjestelmän toimivuutta voidaan parantaa merkittävästi poistamalla tehottomat tuet ja kohdistamalla ne elinkeinopolitiikan kannalta keskeisiin kohteisiin. Raportin suositusten toteuttamisen arvioidaan pienentävän valtion tukimenoja 200—250 miljoonalla eurolla, joten yritystukijärjestelmän tehostamisella voidaan saavuttaa huomattavasti suurempia säästöjä kuin mitä hallitus on nyt toteuttamassa.

Näemme myös, että hallituksen loppukauden kärkihankkeeksi on otettava pöhöttyneen labyrokratiamme ketteröittäminen. Ei ole kenenkään etu, että järkevät investoinnit seisovat pahimmassa tapauksessa vuosia lupa- ja valitusprosessien takia. Lupaprosessit pitäisi saada mahdollisimman pitkälti yhden luvan ja luukun alle kehittämällä esimerkiksi yhden luvan periaate investointilupakäsittelyyn. Tällöin kaikki kaavoitusta, rakentamista, toiminnan käynnistämistä ja julkista rahoitusta koskevat luvat ja päätökset keskitettäisiin yhdeksi luvaksi. Samalla tavalla valitusprosesseja on pyrittävä nopeuttamaan siirtymällä yhden valituksen periaatteen, aina kun se on kansalaisen oikeusturvaa vaarantamatta mahdollista. Myös konkurssilainsäädäntömme kaipaa pikaista uudistamista.

Valtion omaisuuden myynnit ja investointipaketti

Hallitus on päättänyt myydä valtion omaisuutta noin 1,9 miljardilla eurolla. Tästä 600 miljoonaa euroa aiotaan käyttää erinäköisiin kasvu- ja elvytyshankkeisiin ja loput valtion velan takaisinmaksuun. Kannatamme sitä, että ei-strategisia omistuksia myydään miljardien korjausvelkaa pienentävien tai tulevaa talouskasvua tukevien investointien rahoittamiseksi ja näin pistetään

valtion tase töihin. Valtion omaisuuden myyminen velan takaisinmaksuun taas on nykytilanteessa mielestämme järjetöntä. Esimerkiksi Valtion eläkerahaston sijoitukset ovat tuottaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana keskimäärin 5,4 prosentin vuosituottoa ja Solidium vielä tätäkin paremmin. Suomen valtio taas saa esimerkiksi 10 vuoden lainaa tällä hetkellä 2 prosentin korolla. Hallitus on siis myymässä valtionvelan korkoa selvästi paremmin tuottavaa omaisuutta velan takaisinmaksamiseksi. Kestävyyssvaje ei tällä tempulla parane, vaan heikkenee miljarditolkulla. Näin ollen valtion omaisuuden myyntitulot tulisi kokonaisuudessaan käyttää kasvua ja työllisyyttä tukevaan investointipakettiin. Kun tämä investointipaketti kohdennetaan järkevästi, on tuotto takuulla parempi kuin valtion velan nykykorko.

Perussuomalaiset katsovat, että hallituksen päätös pääomittaa Suomen Teollisuussijoitus Oyj:tä ja Finnvera Oyj:tä on kannatettava tilanteessa, jossa yritysrahoituksessamme on ongelmia. Kannatamme myös lisäpanostuksia Teke-sin alkavien yritysten pääomainsijoitustoimintaan sekä pk-yritysten kansainvälistymisen ja viennin vauhdittamiseksi käyttöön otettavaa uutta rahoitusinstrumenttia. Pidämme kuitenkin ehdotettuja summia riittämättöminä. Katsomme, että näihin edellä mainittuihin kohteisiin olisi pitänyt käyttää kehyskaudella 400 miljoonaa euroa enemmän ja painottuen vuosille 2015—2016.

Perussuomalaisten mielestä valtion on panostettava nykyistä enemmän kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon. Asumiskustannukset ovat kasvukeskuksissa ja ennen kaikkea pk-seudulla niin korkealla tasolla, että ne haittaavat kilpailukykyämme. Olisimmekin valmiit panostamaan kehyskauden aikana 250 miljoonaa euroa lisää kohtuuhintaisen asuntotuotannon tukemiseen. Pääosa tästä rahasta tulisi suhdannesyistä käyttäen etupainotteisesti valtion omistaman Kruunuasunnot Oy:n pääomittamiseksi, jotta se voisi merkittävästi lisätä kohtuuhintaista asuntotuotantoaan.

Katsomme myös, että valtion omaisuuden myyntituloista tulisi kehyskaudella käyttää 500

miljoonaa euroa lisää rapistuvan liikenneverkotomme korjaamiseen. Edelliset hallitukset ja nykyinen Kataisen hallitus ovat aiheuttaneet tilanteen, jossa korjausvelkaa on kertynyt lähes 2,5 miljardin euron edestä. Korjausvelan purkamisen onkin syytä aloittaa heti, sillä toimiva liikenneinfrastruktuuri on maamme kilpailukyvyyn kannalta keskeinen tekijä. Käyttäisimmekin suurimman osan 500 miljoonan euron lisämäärärahasta etupainotteisesti vuosille 2015—2016. Sen lisäksi, että tällä olisi suhdanteita tasaava vaikutus, olisi tämä myös järkevää julkisen rahan käyttöä, sillä matalasuhdanteessa näiden pakollisten investointien teko on halvempaa kuin korkeasuhdanteessa. Tämän lisäksi vaikean suhdanetilanteen tasaamiseksi olisi myyntituloista mielestämme syytä ohjata vuosille 2015—2016 150 miljoonaa euroa homeongelmista kärsivien julkisten rakennusten, kuten koulujen, lyhyen takaisinmaksuajan korjaamiseen sekä julkisten rakennusten energiatehokkuusinvestointien tekemisen kannustamiseen.

Sosiaali- ja terveystalitiikka

Valtiontalouden heikykset vuosille 2015—2018 tulevat heikentämään hyvinvointiyhteiskuntaamme kestävyyttä ja rakenteita. Leikkaukset ja säästötoimet osuvat kipeimmin kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, mikä on kestävälinjan linja. Perussuomalaiset ovat toistuvasti korostaneet sosiaalista oikeudenmukaisuutta, eriarvoisuuden vähentämistä, ennaltaehkäisevän työn ja terveyserojen kaventamisen tärkeyttä sekä vaatineet kokonaisvaltaista, kestävää päätöksentekoa. Hallituksen kehyspäätöksellä näitä toimia ei pystytä toteuttamaan.

Hallituksen toteuttama perhepolitiikka on kaukana hallitusohjelman tavoitteista, joista yksi on köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Hallitus on jo aiemmin jäädyttänyt lapsilisän indeksikorotukset määräajaksi vähentäen näin lapsiperheiden tulonsiirtoja. Nyt hallitus on leikkaamassa kaikista lapsilisistä yhteensä 110 miljoonaa euroa. Tämän sopeustoimen on tarkoitus olla pysyvä. Lapsilisän reaaliarvo on jo laskenut 16 eurolla hieman alle kymmenessä vuodessa vuodesta 2004 vuoteen

2013. Perussuomalaiset vaativat lapsilisäleikkausten peruuttamista ja indeksijäädystysten purkua. Katsomme myös, että kokonaisvaltaiseen perhepalvelujen kehittämiseen on varattava lisää resursseja.

Perussuomalaiset ovat lisäksi huolissaan siitä, että omavastuuosuuden kasvattaminen perheiden lääkekuluissa sekä terveydenhuollon asiakasmaksujen korotukset nostavat kansalaisten terveydenhuollon kustannuksia. Tämän seurauksena eriarvoisuus ja terveyserot lisääntyvät entisestään. Samoin kaavailtu asiakasmaksujen korotus sekä lääke- ja sairausvakuutuskorvauksista haettavat säästöt tulevat vaikuttamaan eniten juuri pienituloisiin kansalaisiin. Emme voi näitä leikkauksia ja maksujen korotuksia hyväksyä.

Hallituksen päätös olla korottamatta täysimääräisesti eläkeindeksejä taas osoittaa syvää piittaamattomuutta erityisesti pienituloisia eläkeläisiä kohtaan. Jo nyt moni eläkeläinen kamppailee jatkuvien, vaikeiden toimeentulo-ongelmien kanssa. Tästä huolimatta hallitus on tehnyt päätöksiä, jotka entisestään tulevat lisäämään taloudellisia vaikeuksia ja vaikeuttamaan huomattavasti arjessa selviämistä. Perussuomalaiset eivät hyväksy tällaista hallituksen valitsemää linjaa. Perussuomalaiset katsovat, että kaikille tulee turvata tasavertaiset mahdollisuudet asuinpaikasta ja iästä riippumatta olla osa yhteiskuntaa ja elää myös taloudellisesti turvallista elämää, jossa ei tarvitse miettiä, ostaako ruokaa, lääkkeitä vai maksaako pakolliset laskut. Katsommekin, että eläkeindeksien korotukset tulee toteuttaa täysimääräisesti.

Vanhustenhoidon painopistettä ollaan siirtämässä laitoshoidosta voimallisesti kohti kotihoitoa. Säästöä vanhustenhoidon painopisteen muuttoksella on arvioitu saatavan 300 miljoonaa euroa. Hoitomuodon painottuessa kotihoitoon tulisi siihen heti alun muutosvaiheessa panostaa nykyistä enemmän henkilöstöresursseja. Laitoshoidon vähentäminen vaatii kotihoidon kehittämisen lisäksi myös omaishoidon kehittämistä yhtenäiseksi sekä kaikille kansalaisille tasa-arvoiseksi. Perussuomalaiset ovat vaatineet jo pitkään, että omaishoidon tuen maksatuksen siir-

toa Kelalle tulee ryhtyä selvittämään aktiivisesti ja että tuen tasoon on tehtävä tasokorotus.

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että vanhustalouden toteuttamiseen kunnissa parhaalla mahdollisella tavalla huolehditaan myös riittävät resurssit. Palvelutarpeenarviointi tulee tehdä ikäihmisille vanhustalouden mukaisesti sekä huolehtia palvelusuunnitelman päivittämisestä. Katsomme, että vanhustalouden parantamiseen on ohjattava vuositasolla 25 miljoonaa euroa lisää.

Perussuomalaiset vastustavat kotihoidontukeen tehtäviä muutoksia. Kotihoidontukiajan jakaminen puoliksi äidin ja isän kesken asettaa jo lähtökohtaisesti perheet eriarvoiseen asemaan. Taloudelliset resurssit tulevat monessa perheessä määrittämään sen, että isä ei pysty jäämään kotiin hoitamaan lapsia, ja yhä pienemmät lapset siirtyvät pois kotihoidosta. Päivähoidon kysynnän lisääntyminen tulee näkymään kuntien taloudessa kasvavina kustannuksina, puhumatta päivähoidon lisääntyvistä kuormituksesta, joka on jo nyt ongelmallinen näkyen esimerkiksi ylisuurina päiväkotiryhminä. Perussuomalaiset lisäksi uskovat, että työttömyysturvamenot tulevat väistämättä nousemaan huomioiden nykyinen työllisyystilanne.

Perussuomalaiset eivät myöskään voi hyväksyä täysimääräisinä sosiaali- ja terveystieteiden alueilta tutkimuslaitoksilta eli Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta, Työterveyslaitokselta ja Säteilyturvakeskukselta leikata 30 miljoonaa euroa jo tehtyjen leikkausten lisäksi. Tämä tarkoittaa laajoja irtisanomisia ja kokonaisten toimintojen lakkauttamista. Ilmeisesti hallitus ei pidä tärkeänä asiantuntijatiedon hyödyntämistä päätöksenteossa.

Sivistys- ja koulutuspolitiikka

Hallitusohjelmassa korostetaan talouskasvua ja kilpailukykyä, mutta kehykset eivät koulutuksen osalta näitä tavoitteita tue. Suomen valtiokortti on korkeatasoinen osaaminen ja ammattitaito, mutta tästä huolimatta kehyspäätöksessä toteutetaan leikkauksia, jotka heikentävät mahdollisuuksia laadukkaaseen opetukseen ja tutkimukseen toteuttamiseksi.

Olemme huolissamme kehyspäätöksen vaikutuksista lukioverkon kattavuuteen. Lukioverkkoa suunnitellaan supistettavan jopa 80—100 lukiokoulutuksen järjestäjän verran määrittämättä kuitenkaan tarkemmin uusien järjestäjien alueellista kattavuutta. Suunnitelma ei myöskään näytä ottavan huomioon sitä, että pienillä paikkakunnilla yläkoulujen ja lukioiden opettajat ovat yhteisiä. Lukion lakkauttaminen pienellä paikkakunnalla heijastuu välittömästi myös peruskoulun opettajien vaihtuvuuteen ja vaikeuttaa opettajien rekrytointia. Oppilaiden matkat lukioihin pitenevät ja samalla kasvavat myös matkakustannukset. Olisimmekin valmiita lisäämään vuositasolla 10 miljoonaa euroa kattavan kouluverkon ylläpitämiseen.

Myös ammattikorkeakouluilla on huomattava vaikutus alueiden kehittämiseen. Perussuomalaisten mielestä muuallakin kuin pääkaupunkiseudulla täytyy voida elää, asua ja opiskella. Tärkeää on myös maakunnallisesti merkittävien koulutusalojen turvaaminen. Perussuomalaiset haluavat taata laadukkaan ammattikorkeakoulutuksen koko Suomessa, ja katsomme, että rahoitusta on lisättävä vähintään 10 miljoonalla eurolla.

Kehyspäätöksen mukaan koulunkäyntiavustajat luetaan osittain osaksi opettaja-oppilassuhdetta valtion rahoituksen perusteissa. Näin hiltan voimaan saatetuilta oppilashuoltoon tehostavilta laeilta poistetaan pohja ja ainut ryhmäkosäntö käytännössä poistetaan. Leikkaus kohdistuu erityisesti erityisluokkien määrään, joita poistuisi laskennallisesti noin 160. Leikkaus kohdistuu välillisesti erityisopetusta jatkuvasti tarvitseviin oppilaisiin. Näiden toimien seurauksena opetusryhmien koot kasvavat ja opetuksen laatu kärsii. Vaadimmekin vähintään 10 miljoonan euron lisäpanostusta ryhmäkokojen pienentämiseen.

Tuhansien kouluissa työskentelevien ja kymmenien tuhansien oppilaiden terveys on vaarassa koulujen home- ja sisäilmaongelmien takia, vaikka kenenkään ei tulisi oppivelvollisuuttaan tai työtään hoitaessaan altistua terveysriskeille. Katsomme aiheelliseksi aikaistaa koulurakennusten homekorjausinvestointeja siirtämällä 50

miljoonan homekorjausmäärärahat vuosilta 2017 ja 2018 vuosille 2015 ja 2016.

Työllisyyspolitiikka

Hallitus ei ole kyennyt saavuttamaan yhtäkään itselleen asettamansa tavoitetta työllisyyden saralla. Tästä huolimatta hallitus ei kääntänyt epäonnistuneen työllisyyspolitiikkansa linjaa kehysriihessä. Se vähä, mitä hallitus on työllisyyden eteen tehnyt, on tehty lähinnä työn tarjonnan edistämiseksi. Ilmeisesti hallitus on unohtanut 90-luvun laman karvaan opetuksen, että pitkään jatkuessaan korkea työttömyys muuttuu rakenteelliseksi. Rakenteellista työttömyyttä taas on hyvin vaikeata saada laskuun edes pitkän nousukauden aikana. Näin ollen perussuomalaiset ovat tyrmistyneitä siitä, että hallitus on leikkaamassa 55 miljoonaa euroa työllisyysmäärärahoista aikana, jolloin maatamme uhkaa massatyöttömyys. Emme voi mitenkään hyväksyä näin edesvastuutonta päätöstä ja vaadimme, että leikkaus perutaan ja erityisesti nuorten ja yli 55-vuotiaiden työllisyysmäärärahoja korotetaan vähintään 35 miljoonalla eurolla.

Kun hallituksen politiikan tulokset ovat näin laihoja, herää kysymys: Miksi hallitus ei käytä perussuomalaisten jo pitkään ehdottamia keinoja työllisyyden parantamiseksi?

Perussuomalaiset ovat jo pitkään ehdottaneet, että kannustaaksemme työnantajia palkkaamaan nykyistä enemmän alhaisen työllisyysasteen yli 55- ja alle 30-vuotiaita porrastaisimme työantajan eläkemaksuja niin, että näiden ikäluokkien eläkemaksuja laskettaisiin ja tämä kompensoitaisiin korottamalla paremman työllisyysasteen ikäluokkien maksuja. Muita Pohjoismaita alhaisempi työllisyysasteemme kun johdetaan ennen kaikkea yli 55-vuotiaiden heikosta työllisyydestä. Yli 55-vuotiaiden lisäksi myös alle 30-vuotiaiden työllisyys on muita ikäryhmiä heikompaa.

Olemme myös toistuvasti vaatineet työkyvyttömyyseläkejärjestelmämme uudistamista kannustavampaan ja oikeudenmukaisempaan suuntaan. Työkyvyttömyyseläkejärjestelmämme joustavuutta on parannettava niin, että eläkkeen maksu ei tulorajan ylityksen jälkeen loppuisi ko-

konaan vaan eläke pieneni liukuvasti palkkatulojen lisääntymisen mukaan. Tällöin työkyvyttömyyseläkkeellä olevan olisi aina niin halutesaan taloudellisesti kannattavaa tehdä myös osaaikaista työtä. VATES-säätiön laskelmien mukaan tämänkaltainen muutos työkyvyttömyyseläkejärjestelmässämme kohentaisi julkista talouttamme pitkällä aikavälillä potentiaalisti jopa 800 miljoonalla eurolla.

Lisäksi olemme useaan otteeseen esittäneet lukuisan määrän toimia yli 55-vuotiaiden työllisyyden parantamiseksi. Näitä ovat muun muassa automaattinen palkkatukijärjestelmä yli 55-vuotiaille alanvaihtajille sekä järjestelmä, jossa valtio kompensoisi yli 55-vuotiaan työttömän palkanneelle yritykselle tämän mahdollisen työkyvyttömyyden aiheuttaman vakuutusmaksujen nousun. Myös oppisopimuskoulutusjärjestelmää tulee kehittää ja siihen tulee varata lisäresursseja vähintään 25 miljoonaa euroa, sillä se ei nykyisellään tarjoa riittävän toimivaa polkua työelämään.

Kuntatalous

Hallitus on leikannut kuntien valtionosuuksia järjestelmällisesti läpi koko hallituskautensa. Kunnat painivat suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. Samaan aikaan tehtäviä on kuitenkin jopa lisätty kuntiin, vaikka tavoite pitäisi olla päinvastainen. Uusien tehtävien järjestämiseen ei ole myönnetty rahoitusta, jolla kunnat nämä tehtävät pystyisivät huolehtimaan. Valtionosuusleikkaukset koko hallituskauden aikana ovat vieneet merkittäviä taloudellisia resursseja perusterveydenhuollosta. Kuitenkin hallitus on kertonut tavoitteekseen terveyserojen kaventamisen. Esitetyillä leikkauksilla ja jo tehdyillä toimilla tähän tavoitteeseen ei päästä, päinvastoin. Hallituksen edelleen esittämä 40 miljoonan euron määrärahojen leikkaus kuntien peruspalveluista tulee vaikuttamaan eniten pienituloisten hyvinvointiin, sillä he ovat kaikista riippuvaisimmat julkisista terveyspalveluista. Perussuomalaiset katsovat, että valittu säästölinjaus on kestämaton, ja vaadimme kuntien valtionosuuksiin vuositasolla 300 miljoonaa euroa lisää.

Liikenneverkot

Ministeri Kyllösen kauden perintönä maamme liikenneverkot ovat luokattoman heikossa kunnossa. Hallitus ei esitä mitään muutosta tähän politiikkaan, vaan ministeri Kyllösen kauden tunnuspiirteinä ollut tieverkkojen kunnossapidon laiminlyönti jatkuu. Lisäksi raskaan ajoneuvokaluston mittojen ja massojen korottamisen aiheuttamat menot mm. siltojen korjaamiseen syövät peruskunnossapidon määrärahoja tavalla, jota ei voi pitää kokonaisedullisena. Näin ollen tälläkään kertaa perustienpidon määrärahojen tasoa ei voida pitää riittävänä säilyttääkseen liikenneverkkomme edes nykytilassa. Tieverkostomme kuntoa on aikaisemmin elvytetty säästövaroin ja laadusta on tingitty mm. pinnoitteen paksuuden kohdalla. Tämä näennäiskorjaus on aiheuttanut tilanteen, jossa kuluvallakin kehyskaudella korjausvelka on kasaantunut ja se tulee siirtymään tulevaisuuden päättäjien riesaksi. Pitää muistaa, että yhden euron säästö aiheuttaa helposti kolmen euron vahingon, koska laiminlyönti aiheuttaa ennen pitkää erittäin kalliin peruskorjaustarpeen tiestön runkorakenteen vahingoituttua.

Perussuomalaiset eivät näin ollen voi hyväksyä hallituksen esittämää perusväylänpidon määrärahaileikkausta, vaan mielestämme määrärahoja tulisi kehyskauden aikana korottaa niin, että vuonna 2018 perusväylänpitoon suunnattaisiin vuositasolla 100 miljoonaa euroa nykyistä enemmän. Lisäksi kehyskaudelle suunniteltuja investointeja liikenneverkkoihimme voitaisiin siirtää talouden elvytyssyistä 150 miljoonaa euroa edes vuosilta 2017 ja 2018 vuosille 2015 ja 2016. Katsomme, että liikenneverkkoja ajoissa korjaamalla pidämme huolta yhteisestä omaisuudestamme. Perusväylän ylläpitoon suunnatut vähäiset määrärahat eivät mahdollista tätä talouttamme elvyttävää ja kasvun mahdollistavaa kunnostusta.

Sisäinen turvallisuus ja harmaa talous

Perussuomalaiset ovat syvästi huolissaan maamme sisäisestä turvallisuudesta. Poliisin määräraha- ja toimintaresurssien leikkaukset esim. liikuvan poliisin lakkautuksen muodossa ovat vaa-

rantaneet poliisin toimintakyvyn. Tämän lisäksi hallitus on edesvastuuttomasti päättänyt leikata poliisin määrärahoja vielä lisää, joten operatiivisessa toiminnassa olevien poliisien määrän arvioidaan laskevan lähivuosina tuntuvasti. Katsomme poliisin toimintakyvyn turvaamisen vaativan, että määrärahoja lisätään vuositasolla vähintään 30 miljoonalla eurolla.

Myös rajavartiolaitos, joka kärsii sekini hallituksen talouspolitiikasta, on merkittävä toimija maamme turvallisuuden ja lainvalvonnan saralla. Perussuomalaisten mielestä valtion kehyksissä tulisi varata vähintään 10 miljoonaa euroa lisää varoja rajavartiolaitoksen käyttöön. Maamme sijainti EU:n itäisenä vartiopisteenä ja mahdollinen lähivuosien viisumivapaus Venäjän kanssa tarkoittaa tarvetta sijoittaa enemmän resursseja rajavalvontaan. Myös Euroopan Unionin tulee erityisesti viisumivapauteen liittyvissä kustannuksissa osallistua niiden maksamiseen. Lisähenkilökunnan palkkaus ja nykyisten rajasemien lisätilojen rakentaminen eivät saa jäädä viisumivapauden mahdollisesti toteutuessa pelkästään suomalaisen veronmaksajan kontolle.

Hätäkeskuslaitoksen toimipisteiden raju karsiminen on aiheuttanut ongelmia ammattitaitoisen henkilöstön saatavuudessa. Tämä on kohtuuttomasti lisännyt jäljelle jääneiden työtaakkaa. Hätäkeskuspäivystäjän vaativassa tehtävässä panostaminen työssä jaksamiseen on suoraa panostusta myös turvallisuuteen.

Perussuomalaiset ovat toistuvasti korostaneet harmaan talouden vastaisten toimenpiteiden merkitystä. Hallitus kohdistaa tähän tarkoitukseen aivan riittämättömiä ponnistuksia, vaikka useiden arvioiden mukaan merkittävämpi panostus johtaisi kehyskauden lopulla satojen miljoonien lisätuloihin valtiolle. Perussuomalaiset olisivatkin valmiita panostamaan kehyskauden loppuun mennessä vuositasolla 65 miljoonaa euroa lisää harmaan talouden torjunnassa keskeisten toimijoiden rahoittamiseen (poliisi, tullilaitos, rajavartiolaitos, veroviranomaiset, syyttäjälaitos ja tuomioistuimet). Nämä panostukset tuottaisivat yhdessä tiukennetun lainsäädännön kanssa varovaisesti arvioiden 350 miljoonan eu-

ron vuosittaiset lisätulot kehyskauden loppupuolella.

Samoin myös nykyistä suuremmat ponnistellut yritysverotuksen porsaanreikiin, kuten alikapitalisoinnin, korkovähennyksen ja siirtohinnoittelun ongelmiin, puuttumiseksi lainsäädännöllä ja valvonnalla toisivat kehyskauden lopulla valtiolle vähintään 200 miljoonan euron lisätulot. Esimerkiksi verottajan vuonna 2012 perustettu siirtohinnoitteluun keskittyvä 30 hengen ryhmä on tuottanut ensimmäisenä toimintavuonna noin 80 miljoonan euron lisätuotot. Suomessa on myös syytä korottaa veroparatiisien tutkintaan suunnatut panostukset muiden pohjoismaiden tasolle. Perussuomalaiset ehdottavatkin näistä syistä veroviranomaisille 15 miljoonan euron lisäresursseja.

Lisäksi perussuomalaiset näkevät, että harmaan talouden torjuntaohjelma tulee saada kunnolla käyntiin. Nyt ohjelma käy ja toimii vain puoliteholla. Esimerkiksi rakennusalan harmaan talouden torjuntaan suunnitellun Raksahanke menestys osoittaa, että harmaan talouden torjuntaan kannattaa panostaa. Parantaaksemme tätä sektoria perussuomalaiset esittävät edelleen Aluehallintoviranomaisille (AVI) sekä heidän virkamiehilleen/ulkomaalaistarkastajilleen sakotusoikeuden antamista, ulkomaalaisten yritysten rekisteröitymispakkoa ja ns. Hollannin mallia (ketjuvastuu).

Kehitysapu

Perussuomalaiset ehdottavat rakenteellista uudistusta Suomen kehitysapolitiikkaan. Yksi uuden mallimme keskeisimmistä elementeistä on ulkoministeriön hallinnon alle perustettava kehitysapurahasto, josta suomalainen kehitysapu kanavoidaan eri toimijoille ja kohteisiin. Malli tuo merkittävät säästöt valtion budjettiin. Yhtenä johtoajatuksena on se, että vastuun kehitysavun rahoittamisesta ottavat ensisijaisesti yksittäiset kansalaiset, ei Suomen valtio. Kehitysapu on monin paikoin kannatettavaa toimintaa, mutta sen rahoittaminen ei kuulu valtion yksiselitteisiin tehtäviin. Rahastomalli tähtää kuitenkin

Suomen tämänhetkisen kehitysaputason säilyttämiseen ja onnistuessaan jopa sen nostamiseen.

Vuosittaisessa veroilmoituksessa veronmaksajien odotetaan sijoittavan kehitysapurahastoon keskimäärin 200 euroa. Valtio puolestaan kannustaa veronmaksajia tukemaan kehitysaputyötä kahdella tavalla: Ensinnäkin se osallistuu kehitysapurahaston tukemiseen 250 miljoonan vuosittaisella perusrahoituksella. Toisekseen se tarjoaa rahastoon sijoittaville veronmaksajille veroporkkanan: osallistuminen kehitysapurahaston tukemiseen on verovähennyskelpoista 200 euroon saakka. Tämä porkkana maksaa valtiolle ja kunnille n. 250 miljoonaa euroa. Kun Suomen antaman kehitysavun määrä on tällä hetkellä n. 1,1 miljardia euroa, mallimme toisi valtion budjettiin n. 600 miljoonan euron vuosittaisen säästön.

Maahanmuutto

Perussuomalaiset suhtautuvat suopeasti työperäiseen maahanmuuttoon ja todellisessa hädässä olevien henkilöiden auttamiseen. Sen sijaan suhtaudumme kriittisesti ns. turvapaikkaturismiin. Hallituksen tulee kehyskaudella tehostaa nykyisestäään turvapaikkaa tai perheenyhdistämistä hakevien henkilöiden hakemusten käsittelyä. Tavoitteena tulee olla maahanmuuton kustannusten vähentäminen, kun perusteettomat hakemustenäyttelijät voidaan saattaa mahdollisimman pikaisesti pois jonottamasta; tästä hyötyvät niin yhteiskunta kuin oikeasti hädänalaiset henkilöt.

Perussuomalaisten mielestä maahanmuuton kustannuksista voitaisiin löytää säästökohteita. Säästöjä ei kuitenkaan tule kohdentaa turvapaikkahakemusten käsittelyyn, koska tämä lisää ruuhkia ja kustannuksia vastaanottokeskuksissa. Sen sijaan säästöjä pitäisi hakea turvapaikka- ja perheenyhdistämismenettelyn tiukentamisella. Arviomme mukaan näillä toimilla voitaisiin saada kehyskauden lopulla vähintään 50 miljoonan euron säästöt.

Maa- ja metsätalous

Perussuomalaiset haluavat yhä edelleenkin olla omassa politiikassamme rehellisiä ja johdonmukaisia ja puolustaa sekä suomalaista maaseutua että rehellistä maaseutuyrittäjyyttä. Omissa ohjelmissamme olemme vankkumattomasti sitoutuneet suomalaisen hyvinvoinnin, maaseudun, työn, kilpailukyvyn, yrittäjyyden sekä isänmaan edun parantamiseen. Perussuomalaiset haluavat nähdä Suomen maaseudun sekä elinvoimaisena että monimuotoisena myös tulevaisuudessa. Maassamme on pystyttävä asumaan ja harjoittamaan maataloutta sekä maatalousyrittäjyyttä kattavasti kautta maan, nyt ja tulevaisuudessa. Tämän takia olisimme valmiita panostamaan 50 miljoonaa euroa lisää vuositasolla maa- ja metsätaloutemme tukemiseen.

Puolustusvoimat

Perussuomalaisen mielestä hallituksen puolustushallintoon jo kohdistamat säästövelvoitteet yhdessä laajan puolustusvoimauudistuksen kanssa ovat kohtuuttomia. Perussuomalaiset katsovat, että hallituksen toimet rapauttavat vääjäämättömästi maamme yleiseen asevelvollisyyteen pohjautuvaa puolustuskykyä ja vaarantavat mahdollisuuksiamme itsenäiseen ja uskottavaan puolustukseen koko valtakunnan alueella jo lähitulevaisuudessa. Perussuomalaiset vaativatkin, että puolustusvoimien määrärahoja korotetaan vuositasolla 150 miljoonalla eurolla kehyskauden loppuun mennessä.

Muut säästökohteet

Olemme tyytyväisiä, että hallitus on kuullut perussuomalaisia ja päättänyt leikata myös puoluetusta. Vaikka puoluetuki onkin hyvin pieni erä suhteessa valtion budjetin loppusummaan, on Suomessa EU:n toiseksi korkein puoluetuki äänestäjää kohden. Katsomme kuitenkin hallituksen ehdottaman leikkauksen olevan liian pieni ja ehdotamme puolueiden ja eduskunnan ryhmäkanslioiden tukeen 15 prosentin leikkaukset vuoden 2014 tasosta. Katsomme myös, että Suomen Pankin on syytä tulouttaa nykyistä selvästi enemmän valtion kassaan, ja pidämme aiheelli-

senä tiukassa taloustilanteessa tinkiä luonnon-suojelualueiden hankintamenoista.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

1. Eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut talouspolitiikassaan. Eduskunta katsoo, että hallitus on jatkuvasti kautensa aikana laiminlyönyt työllisyyden ja talouskasvun edistämisen. Näin ollen eduskunta vaatii, että hallitus arvioi uudestaan talouspolitiikkansa päälinjoja ja tuo ensitilassa eduskunnan käsiteltäväksi uusia korjaavia esityksiä maamme taloudellisen tilan parantamiseksi.

2. Eduskunta muistuttaa hallitusta siitä, että se on toistuvasti kautensa aikana laiminlyönyt liikenneverkkomme kunnossapidon. Eduskunta on huolissaan siitä, että osasta tieverkkoa päällyste joudutaan poistamaan kokonaan sen heikon ja liikenneturvallisuutta vaarantavan kunnan vuoksi ja tiet muuttamaan takaisin sorateiksi. Eduskunta edellyttääkin, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimiin perusväylien ja yksityisten teiden määrärahojen korottamiseksi, jotta tiestömme ei kokonaan rappeudu ja jotta emme siten menetä tätä kansallisvarallisuuttamme.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin Suomen Euroopan unionille maksaman nettojäsenmaksuosuuden alentamiseksi.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi uuden kehitysapurahastoon perustuvan mallin kehitysavun rahoittamiseksi, joka siirtää vastuun kehitysavun rahoittami-

sesta Suomen valtiolta ensisijaisesti yksittäiselle kansalaiselle.

5. Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maamme yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvan itsenäisen ja uskottavan puolustuksen koko valtakunnan alueella lisäämällä puolustusvoimien määrärahoja vuositasolla 150 miljoonalla eurolla kehyskauden loppuun mennessä.

6. Eduskunta toteaa, että hallituksen epäonnistuneen energiapolitiikan johdosta kotimaisen bioenergian kilpailukyky on heikentynyt ratkaisevasti suhteessa kivihiileen. Tämän kehityksen kääntämiseksi eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimiin metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotuen sekä turpeen verotuksen palauttamiseksi vuoden 2012 tasolle.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin työkyvyttömyyseläkejärjestelmämme joustavuuden parantamiseksi niin, että työkyvyttömyyseläkkeellä olevan olisi aina niin halutessaan taloudellisesti kannattavaa tehdä myös osa-aikaista työtä.

8. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi lisäämällä poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen resursseja.

9. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin omaishoidon tuen siirtämiseksi Kelan vastuulle sekä omaishoidon tuen tason korottamiseksi.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää resursseja harmaan talouden torjuntaan.

11. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin veropohjan laajentamiseksi oikeudenmukaisella ta-

valla ottamalla verotuksen piiriin suurten säätiöiden ja yhdistysten saamat pääomatulot.

12. Eduskunta on huolissaan lapsiperheiden taloudellisesta asemasta ja edellyttää, että hallitus ei leikkaa lapsilisien tasoa ja varaa tarvittavat resurssit lapsilisien indeksikorotuksen toteuttamiseksi.

13. Eduskunta on huolissaan työttömyyden kasvusta ja edellyttää, että hallitus osoittaa lisää määrärahoja työttömyyden torjuntaan.

14. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin perheenyhdistämisen ongelmien korjaamiseksi.

15. Eduskunta on huolissaan maamme heikosta suhdannetilanteesta ja edellyttää, että suunnitellut valtion omaisuuden myyntitulot käytetään kokonaisuudessaan kasvua ja työllisyyttä tukevaan investointipakettiin.

16. Eduskunta muistuttaa hallitusta siitä, että tasaveroluonteisten energiaverojen korotukset rokottavat pienituloisia jopa arvonlisäverotuksen korotusta pahemmin, ja edellyttää, että energiaveroja alennetaan.

17. Eduskunta kantaa huolta erityisesti pienten pk-yrittäjien asemasta ja edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen arvonlisäverollisen liiketoiminnan alarajan nostamisesta 20 000 euroon ja huojennusalueen katon nostamisesta 40 000 euroon.

18. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen suurten varallisuuksien verottamisesta.

19. Eduskunta on huolissaan eläkeläisten toimeentulosta ja edellyttää, että KEL- ja TyEL-sidonnaiset indeksikorotukset tehdään täysimääräisesti.

20. Eduskunta ei hyväksy hallituksen tapaa nostaa jatkuvasti Kelan maksamien matkakorvausten omavastuuta ja edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin Kelan maksamien matkakorvausten omavastuun laskemiseksi.

21. Eduskunta on huolissaan 1990-luvulta lähtien räjähdysmäisesti kasvaneista tuloeroista. Näin ollen eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle uuden oikeudenmukaisemman ja talouskasvua paremmin tukevan esityksen osinkoverotuksesta, jossa suuria osinkoja verotetaan nykyistä ankarammin ja pieniä nykyistä kevyemmin.

22. Eduskunta toteaa, että hallituksen varaamat resurssit eivät riitä nuorisotakuun toteuttamiseen ottaen huomioon nuorisotyöttömyyden kasvu, ja edellyttää, että hallitus kohdentaa nuorisotakuun toteuttamiseen lisää resursseja.

23. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy voimallisemmin sekä ajamaan maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten turvaamista ja kehittämistä koko maassa että huomioimaan suomalaisen ruokaomavaraisuuden tärkeyden.

24. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin kuntien rahoituksen vahvistamiseksi peruspalveluiden tasavertaisen saatavuuden turvaamiseksi.

25. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin eläkemaksujen porrastamiseksi ikäluokkien työllisyysasteen mukaan.

26. Eduskunta toteaa, että hallitus ei ole puuttunut riittävän tarmokkaasti Suomelle haitalliseen yritysten verosuunnitteluun, ja edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esitykset tuloverolain korkovähennysoikeuden rajaamisesta sekä alikapitalisoinnin kieltävästä laisista.

27. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseksi ja kattavan kouluverkoston ylläpitämiseksi suunnattujen taloudellisten resursien kasvattamiseksi.

28. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kilometrikorvausten palauttamiseksi vuoden 2012 tasolle.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2014

Pentti Kettunen /ps
Kauko Tuupainen /ps
Ville Vähämäki /ps

VASTALAUSE 2

Perustelut

Suomea on uudistettava. Keskusta esittää rohkeita ratkaisuja Suomen suunnan muuttamiseksi.

Keskustan vaihtoehdossa

1. Suomi viedään uudistuksilla kohenevan työllisyyden ja talouden tielle ja lopetetaan yli varoiksi eläminen

2. Turvataan palvelut koko maassa

3. Palautetaan alueellinen tasapaino siirtymällä kaiken keskittämisestä kohti hajautettua yhteiskuntaa

4. Rakennetaan oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa.

Kokoomusjohtoinen hallitus jättää karmean perinnön

Kataisen hallitus on epäonnistunut talous- ja työllisyyspolitiikassa. Mikään hallituksen itse itselleen asettamista tavoitteista ei toteudu. Pahin epäonnistuminen on se, että noin 400 000 ihmistä on vailla työtä.

1. Hallituksen lupaus: Taittaa valtion velan kasvu bruttokansantuotteeseen suhteutettuna.

Hallituksen perintö: Vuonna 2011 valtionvelka oli 42,2 %/BKT. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan valtion velkasuhde nousee vuoden 2015 aikana 49,3 prosenttiin. Velkasuhde on kasvanut rajusti, ja elämme koko ajan velaksi. Syömävelkaa syntyy melkein miljoona euroa tunnissa. Vuosien 2011—2013 aikana alijäämää on syntynyt yhteensä jo yli 23 miljardia euroa. Tämän lisäksi valtio on tulouttanut Solidiumista miljardin enemmän kuin yhtiö on tuottanut. Todellinen alijäämä on siis ainakin 24 miljardia. Varsinainen valtionvelka on kuitenkin kasvanut tänä aikana reilulla 14 miljardilla samana aikana. Todellisuudessa tilanne onkin melkein 10 miljardia euroa huonompi kuin pelkkä velan kokonaisluku kertoo. Meille on syntynyt piilovel-

kaa. Halot ovat loppuneet ja huonekaluja jo poltetaan.

2. Hallituksen lupaus: Estää valtiontalouden alijäämän asettuminen yli 1 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Hallituksen perintö: Valtiontalouden rahoitusjäämä on pysytellyt vuosien 2011—2014 aikana välillä 3,4—3,8 %. Tämä on tarkoittanut sitä, että valtio on joutunut ottamaan vuositasolla lisävelkaa noin 7—8 miljardia euroa. Vielä vuonna 2016 valtion rahoitusjäämän ennustetaan olevan 2,0 %. Hallituksen kasvuennusteelta on kuitenkin jälleen kerran putoamassa pohja pois ennen kuin eduskunta saa kehyspäätöksen edes loppuun käsitellyksi, joten valtion velkaantumisen jatkunee tätäkin ennustetta kovempaan. Esimerkiksi EU-komission ja Suomen Pankin tuoreet kasvuennusteet eivät anna tukea hallituksen esittämille kasvuluuvuille.

3. Hallituksen lupaus: Hallitus toimii niin, että työn verotus ei vaalikauden aikana kiristy. Kansalaisten ostovoiman myönteisestä kehityksestä huolehditaan sekä veroratkaisujen että perusturvan parannusten avulla.

Hallituksen perintö: Veroaste oli 43,6 %/BKT vuonna 2011. Vuonna 2015 veroaste on nykyennusteen mukaan jo 46 %/BKT. Bruttoveroasteemme ovat maailmanennätysluokkaa. Veroasteen kasvusta osa johtuu siitä, että kunnat ovat tehneet pakkokorotuksia kunnallisveroon, koska mm. terveys- ja koulupalveluiden kustannusten kattamiseen tarkoitettuja valtionosuuksia on leikattu hallituksen toimesta rajusti. Kuntaveron korottamiset ovat kiristäneet työn verotusta. Palkansaajien ostovoima on heikentynyt vaalikauden aikana vuosina 2011 ja 2013 ja se tulee leikkaantumaan myös vuosina 2014 ja 2015. Ainoastaan vuonna 2012 ostovoima kasvoi niukasti.

4. Hallituksen lupaus: Työttömyysasteen nosto 72 prosenttiin ja työttömyysasteen alentaminen viiteen prosenttiin.

Hallituksen perintö: Työllisyysaste oli 68,6 % vuonna 2011, ja se on ennusteen mukaan 68,9 % vuonna 2015. Työttömyysaste oli 7,8 % vuonna 2011 nousseen tästä ennusteen mukaan tasolle 8,3 % vuonna 2015. Viralliset työttömyysluvut eivät kuitenkaan kerro koko totuutta. Niiden ulkopuolelle jää ns. piilotyöttömyys, eli työttömiä, jotka ovat jo luopuneet aktiivisesta työhäystä, määrä on kasvanut. Kokonaisuudessaan jopa yli 400 000 suomalaista työhaluista on tosiasiassa työttömänä. Erityisen huolestuttavaa on, että nuorisotyöttömyys, ikääntyneiden työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat kaikki kasvurallalla. Ellei työttömyyden pitkittymiseen kyetä puuttamaan, on Suomeen syntymässä nopeasti kasvava työelämästä pysyvästi syrjäytyvien joukko.

5. Hallituksen lupaus: Hallitus rakentaa kehyspäätoimensä siten, että hallitusohjelman kirjautetut talouspolitiikan tavoitteet toteutuvat ja Suomen valtion nykyinen luottoluokitus säilyy.

Hallituksen perintö: Luottoluokitusyhtiö Standard & Poor's laski huhtikuussa 2014 Suomen luottoluokituksen näkymiä vakaista negatiiviseksi. Vaikka luottoluokitus säilyi toistaiseksi ennallaan parhaassa mahdollisessa AAA-luokassa, tarkoittaa näkymien heikentyminen vakavaa varoitusta siitä, että luottoluokituksen lasku on lähiaikoina mahdollinen, jollei Suomi saa tuloitua nousuun.

6. Hallituksen lupaus: Hallitus aloittaa koko kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi tarvittavat toimet vuoteen 2015 mennessä.

Hallituksen perintö: Hallitus päätti syksyllä 2013 toimenpidekokonaisuudesta, jonka avulla kestävyysvaje piti kuroa umpeen. Rakennepoliittisen ohjelman toimeenpano on vakavissa ongelmissa. Hallitus sälytti kuntien vastuulle merkittävän osan säästöpainesta ilman, että se on

pystynyt osoittamaan, mitä ovat kunnilta karsittavat miljarditason tehtäväkokonaisuudet. Työurakysymyksen hallitus on ulkoistanut täysin työmarkkinajärjestöjen harteille. Sosiaali- ja terveystalouden uudistamisessa päästiin eteenpäin vain, kun oppositio tuli Suomen edun nimissä apuun. On hallituksen vastuulla huolehtia, että uudistus etenee. Käytännössä hallitus on kuitenkin siirtänyt kestävyysvajeongelman ratkaisemisen lähes kokonaisuudessaan seuraavien eduskuntavaalien jälkeen valittavan hallituksen tehtäväksi.

7. Hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Hallituksen kuntapolitiikka luo edellytyksiä julkisen talouden kestävyysvajeen kaventamiselle sekä varautumiselle ikääntymisestä seuraavalle palvelujen kasvavalle kysynnälle.

Hallituksen perintö: Kokoomuksen johdolla ajettu suurkuntahanke oli alusta alkaen täydellinen fiasko, jolla ei ollut mitään edellytyksiä toteutua. Hallituksen kolmen vuoden ylimielinen toiminta on johtanut ainoastaan siihen, että kuntien järkevä kehittämistoiminta on ollut koko tämän ajan jäädytettynä. Aikaa ja rahaa on palanut ilman mitään tuloksia. Hallitus ei missään vaiheessa ole pystynyt toimittamaan eduskunnan vaatimia laskelmia kuntauudistuksen taloudellisista vaikutuksista. Kokoomuksen lupaukset kuntauudistuksen miljardien eurojen säästöistä olivat pelkkää vaalipuhetta, jolla suomalaisia johdettiin harhaan.

Suomi on jäämässä muun Euroopan kyydistä — uhkana jumiutuminen talouden mutasarjaan

Kataisen hallituksen perintönä Suomi on ajautunut pitkäaikaisimpaan taantumaa sitten 90-luvun laman. Vuodesta 2014 on tulossa jo kolmas peräkkäinen vuosi, jolloin talouskasvu on miinusmerkkistä. Pitkittyneen taantumaa myötä voidaankin puhua jo jopa lamasta, koska sel-

keää käännettä parempaan ei edelleenkään ole näköpiirissä. Taantumakausi on pitkittymässä jopa niin pitkäksi, että toisen maailmansodan jälkeinen taloushistoriamme ei kohta enää edes tunne ajallisesti yhtä pitkää talouden alamäkeä.

Epäonnistumistaan hallitus on selittänyt suhdanteilla: Euroopassa on taluskriisi, eikä maailmantaloukseen vedä. IMF:n ja Euroopan komission tuoreet selvitykset kuitenkin osoittavat, että Euroopan ja etenkin muun maailman talous on päässyt kasvuun. Suomen suunta on toinen.

EU:n komission taloussuunnitelmien mukaan Suomen talous on jäämässä muun euroalueen kyydistä. Ainoastaan Kyproksen kasvunäkymät tänä ja ensi vuonna ovat vielä heikommat kuin Suomessa. Jopa Etelä-Euroopan kriisimaat ovat onnistuneet saamaan taloutensa palaamaan kohti kasvu-uraa. Euroalueen ulkopuolisista maista muun muassa Ruotsissa kasvun ennustetaan olevan tänä vuonna jo 2,8 % ja ensi vuonna 3,0 %.

Suomi on juuttunut talouskasvultaan pohjassakkaan jopa maailmanlaajuisesti vertaillen. IMF:n seuraamista maista talouskasvu on vuonna 2014 suurinta sellaisissa maissa kuin Libya, Venezuela, Päiväntasaajan Guinea, Kroatia ja Suomi. Suomi on päätyttyä kokoomuksen ja sosialidemokraattien tahdittaman vaalikauden aikana itselleen aivan vieraaseen verrokkiryhmään.

Teollisuustuotannon ja viennin supistuminen ovat nekin jatkuneet historiallisen pitkään. Investoinnit Suomeen vähenevät yhä. Hallitus on sanonut muun muassa metsäteollisuuden kaavailmien investointien olevan osoitus siitä, että investoinnit olisivat jo lähteneet vetämään. Nämä tärkeät hankkeet ovat kuitenkin tulevaisuuden hankkeita, jotka tuovat työpaikkoja vasta vuosien kuluttua.

Vain julkinen sektori on kasvanut, sekin velkaran turvin. Niinpä julkisen velan määrä on lisääntynyt Kataisen hallituksen jokaisena vuonna ja samalla julkinen talous on pysynyt alijäämäisenä, tulot ovat olleet selvästi pienemmät kuin menot.

Seurauksena on ollut työttömyyden voimakas nousu. Sitä ovat vauhdittaneet julkisten menojen leikkaukset ja veronkorotukset. Tästä näivet-

tymiskiarteesta pääseminen olisi edellyttänyt talouden kasvun voimistumista. Suomen suunnan muuttamiseen tämä hallitus ei ole kyennyt, päinvastoin. Hallituksen kehyspäättös jatkaa samaa näköalaton leikkaus- ja veronkorotuspolitiikkaa kuin mitä hallituksen koko toimikausi on todistettu.

Kasvun ja työpaikkojen luominen on Suomen nousun ehto. Hallitus sanoo sijoittavansa 600 miljoonaa euroa kasvuun. Todellisuudessa hallitus kyllä sijoittaa noin 500 miljoonaa euroa kasvua tukeviin toimiin, mutta leikkaa samalla muilla toimilla kasvun kannalta välttämättömistä kohteista satoja miljoonia euroja. Samaan aikaan hallitus laittaa umpimähkäisesti ja osin jopa paniikinomaisesti myyntiin valtion omaisuutta vailla sen suurempaa suunnitelmallisuutta. Kun hallitus ei ole kyennyt saamaan aikaan talouden kasvuperustaa vahvistavia todellisia toimia, on se keksinyt, että lisävelan määrää voi pienentää myymällä valtion omaisuutta. Tällainen toiminta ei kuitenkaan mitenkään paranna valtion nettovelkaisuutta.

Toivottu kasvun vauhdittaminen jää toteutumatta, koska kehysriihen kasvupaketilla suunta ei muutu. Se on heiveröinen, kunnianhimoton ja näköalaton. Markkinavoimat eivät yksin pysty hoitamaan teollista rakennemuutosta, vaikka Suomella on edelleen suhteellista kilpailuetua lukuisilla aloilla.

Hallitus on kerta toisensa jälkeen pyrkinyt ratkaisemaan tilanteen esittämällä kasan uusia taloutta näivettäviä veronkorotuksia ja peruspalveluita kurjistavia menoleikkauksia. Tämän hallituksen valitsema politiikka on johtanut siihen, että ennen kuin edellisiä päätöksiä on ehditty panna toimeen, on jo alettu etsimään uusia säästökohteita. Suomi on leikkausten ja veronkorotusten kiertessä.

Kataisen hallituksen hallitusohjelmasta annettu tiedonanto oli alkukesästä 2011 eduskuntakäsittelyssä. Keskusta teki siihen silloin seuraavanlaisen epäluottamusehdotuksen:

"Hallituksen ohjelman tekstitavoitteet ja talouslinjat ovat räikeässä ristiriidassa keskenään. Hallitusohjelmasta puuttuvat keinot talouskasvun, työllisyyden ja yrittäjyyden edellytysten

parantamiseksi ja julkisen talouden tasapainottamiseksi. Sen sijaan hallitus heikentää ja keskittää ihmisille tärkeitä palveluita. Tästä syystä hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Valitettavasti huolenaiheet, jotka keskustasta esiin heti vaalikauden alussa, ovat realisoituneet, jopa pelättyä pahempina. Hallitus on koko vaalikauden ajan rakentanut politiikkansa perusteiltaan mädäntyneelle pohjalle. Tilanne ei sillä kummene, että hallitus tapetoi ns. "minihallitusneuvotteluissa" olohuoneen uudestaan, kun koko talo vaatii ilmiselvästi kunnollista peruskorjausta. Tarvitaan kokonaan uusi asento. Rytminvaihdos ei auta, kun suunta on väärä. Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen.

Talous kuntoon ja kasvuun, suomalaisille töitä

Suomi tarvitsee uskottavan ja rohkean talousohjelman, jolla valtion velaksi eläminen lopetetaan kuudessa vuodessa. Kun talouden kasvupurustaa vahvistetaan, sen ansiosta verotulot kasvavat ja erilaiset sosiaalimenot pienentyvät automaattisesti.

Jatkuva uusiutuminen on myös paras takuu eriarvoistumiskehityksen hillitsemiseksi. Vanha viisaus toteaa, että yhteiskunta on juuri niin vahva kuin sen heikoin lenkki on. Vain vahva talous ja korkea työllisyys turvaavat sosiaalisen hyvinvoinnin.

Keskustan vaihtoehdossa Suomi viedään uudistuksilla kasvu- ja työllisyyslinjalle. Edessämme on 8—10 vuoden urakka. Suomen ongelmat ovat miljardiluokkaa. Siksi niihin tarvitaan nyt miljardiluokan ratkaisuja.

Suomen suurin ongelma ei tällä hetkellä ole työn tarjonta, vaan kysyntä. Tarvitsemme 200 000 uutta työpaikkaa. Valtion velkaantuminen on käännettävä laskuun. Suomen näivettymisen kierre on katkaistava. Vaihtoehtomme tavoitteena on talouden laittaminen kuntoon ja kasvuun, uusien työpaikkojen luominen ja palvelujen turvaaminen koko Suomessa. Keskustan vaihtoehdossa valtiolla on nykyistä jämerämpi rooli siinä, että talous saadaan kasvuun ja ihmisille saadaan töitä.

Vaikeina aikoinakin päätösten oikeudenmukaisuudesta on pidettävä kiinni. Suomalaiset odottavat hallitukselta ja eduskunnalta oikeudenmukaisia ja ihmisten tasavertaisuutta lisääviä päätöksiä, jotka huomioivat etenkin ne, joilla ei ole rahan valtaa tai vahvoja etujärjestöjä puolustajinaan.

Suomi tarvitsee viime syksyn työmarkkinasovun jatkoksi keskustan esittämän kasvu- ja työllisyysohjelman. Se on rakennettava laajalla yhteistyöllä. Ilman 200 000 uutta työpaikkaa emme selviä kestävyys- emmekä mistään muustakaan vajeesta.

Kasvu- ja työllisyysohjelmaan tarvitaan sekä välittömiä toimia että isompia, käännteentekeviä uudistuksia. Samalla meidän on tunnistettava työn, suomalaisen työelämän ja työmarkkinoiden muutos.

Jotta Suomi saadaan kasvu- ja työllisyyslinjalle, meidän on valettava tulevaisuuden uskoa tavallisiin suomalaisiin, jotka viimeisten kolmen vuoden aikana on laitettu leikkauksilla ja veronkorotuksilla tiukoille ja joilla ei ole ollut edustajaa valtaapitävien pöydissä, kuten etenkin pienyrittäjillä, viljelijöillä, työttömillä, opiskelijoilla, eläkeläisillä ja lapsiperheillä. Kasvu- ja työllisyysohjelma on samalla työllistävä ja kotimaista kysyntää vahvistava sekä yhteiskuntaa eheyttävä yhteiskuntasopimus.

Keskustan mielestä jokaiselle on annettava mahdollisuus osallistua työelämään omien kykyjensä mukaan. Se maksaa, mutta vielä kalliimpaa on yhä useamman ihmisen osattomuus. Työnteon on oltava aina kannattavampaa kuin työelämästä sivussa olemisen.

Uudella pääministerillä olisi heti kesäkuussa mahdollisuus toimia ehdotuksemme mukaan ja kutsua kaikkien eduskuntapuolueiden puheenjohtajat, keskeiset työmarkkinaosapuolet sekä yrittäjien ja työttömien edustajat saman pöydän ääreen ratkomaan työttömyysongelmaa.

Työttömyyden nujertamiseksi tarvitaan kaikkien osapuolien näkemyksiä ja esityksiä. Keskusta on niitä kysellyt ja kartoittanut. Esitykset ovat hallituksen vapaasti käytettävissä.

Keskustan kasvu- ja työllisyysohjelma — tavoitteeksi 200 000 uutta työpaikkaa

Keskustan vaihtoehdossa tavoitteena on 200 000 uutta työpaikkaa kymmenessä vuodessa. Jotta tässä onnistutaan, on valtion tase laitettava kunolla töihin työttömyyden nujertamiseksi.

Ensinnäkin kansainväliset esimerkit antavat uskoa, että energiaomavaraisuutta merkittävästi nostamalla voimme saada 30 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä ja vuoteen 2050 mennessä jopa 90 000 uutta työpaikkaa, jotka syntyvät erityisesti nopeasti kasvaville energia- tehokkuuden ja uusiutuvan energian markkinoille.

Toiseksi Suomen biotalousstrategiassa tavoitellaan vuoteen 2025 mennessä 100 000:aa uutta työpaikkaa. Puun vuosikasvusta käytetään nyt vain puolet. Puun vuotuinen käyttö on nostettava 80 miljoonaan kuutioon. Se vaatisi uuden miljardiluokan investoinnin, esimerkiksi uuden sellutehtaan Suomeen. Se toisi vauhtia myös puun muuhun käyttöön sekä raaka-ainetta sahoille ja biovoimaloihin. Lisäksi elintarviketeollisuudessa tavoitteena on oltava viennin lisääminen 2 miljardilla eurolla. Tavoite lisäisi työpaikkoja merkittävästi ruokaketjussamme.

Kolmanneksi matkailuelinkeino on puolestaan asettanut itselleen 30 000 uuden työpaikan tavoitteen vuoteen 2020 mennessä. Lentoliikenteen toimivuus on toimialan erityisenä huolena.

Neljänneksi Suomella on hyvä osaaminen tietotekniikassa ja pelialalla. Seuraavaksi se osaaminen pitää hyödyntää uusissa oppimisympäristöissä. Meidän pitää olla askel edellä muita tietotekniikan soveltamisessa ja tavoitella rohkeasti kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja.

Kun tavoite on selvä, seuraava tehtävä on esteiden raivaaminen. Jos työpaikkojen syntymisen esteenä on rahoitus, keskusta on valmis käyttämään tämän muutoksen tekemiseen valtion tasetta eli omaisuutta. Tavoitteen saavuttamiseksi olemme valmiita muuttamaan valtion ei-strategista omistusta uuteen muotoon, siis uuteen muotoon, mutta vain, jos lopputuloksena on teollisen rakennemuutoksen vauhdittaminen ja 200 000 työpaikkaa. Muuten ei kannata myydä eurollakaan.

Toimet työpanoksen lisäämiseksi ovat välttämättömiä

Suomen työllisyysaste on juuttunut noin 68 %:iin. Kansakunnan ikääntyessä työpanoksen määrä vähenee. Viime vuonna Suomessa tehtiin noin 200 miljoonaa työtuntia vähemmän kuin vuonna 1985, vaikka työikäisen väestön määrä on tänään noin 20 000 henkeä enemmän kuin vuonna 1985. Kataisen hallitus on siirtänyt ratkaisut työurien jatkamisesta kokonaan työmarkkinajärjestöjen ratkaistaviksi ja seuraavan eduskunnan päätettäväksi.

Keskustan mielestä ratkaisuja työurien jatkamiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi on kiirehdittävä.

Työurien pidentäminen on keskeisimpiä rakenteellisia keinoja korjata julkisen talouden kestävyysvajetta. Valtiovarainministeriö on arvioinut, että työurien pidentyminen keskimäärin kahdella vuodella nykyisestä pienentäisi julkisen talouden kestävyysvajetta 1,4 prosenttiyksikköä. Vain työllisyysastetta nostamalla ja työuria pidentämällä kyetään turvaamaan koulu-, sosiaali- ja terveystalouden kestävä rahoitus pohja.

Työurien pidentäminen vaatii konkreettisia päätöksiä opintojen aloittamiseksi ja nopeuttamiseksi, työelämän parantamiseksi ja työkyvyn turvaamiseksi sekä uudistusta eläkejärjestelmään. Hallitus on päättämättömyydellään hukannut aikaa tehdä välttämättömiä päätöksiä työurien pidentämiseksi. Erityisen vaikealta on näyttänyt hallituksen toiminta eläkeuudistuksen aikaan saamiseksi. Hallitus lykkää päätöksiä ja tarvittavia uudistuksia seuraavan hallituksen niskaan.

Työurien pidentämiseksi tarvitaan useita samaan aikaan vaikuttavia toimia. Työelämän laatua on kehitettävä ja on huolehdittava työntekijöiden työkyvyn säilymisestä. Ihmisten motivoivat työissä jatkamiseen on sitä parempi, mitä parempi on työkyky. Ikääntyneiden, yli 55-vuotiaiden työmarkkina-asemaan ja työssä jaksamiseen on kiinnitettävä huomiota. Heidän osaamisensa ja kokemuksensa on syytä nähdä voimavarana ja ottaa hyötykäyttöön myös uusien työntekijöiden opastamisessa ja mentoroinnissa. Työ-

elämän joustavuutta ja osa-aikatyön mahdollisuuksia on lisättävä sekä työn, sosiaaliturvan ja verotuksen yhteensovittamista parannettava. Tavoitteena on oltava kannustava ja yksinkertainen sosiaaliturvajärjestelmä.

Osatyökykyisten mahdollisuuksia osallistua työmarkkinoille on parannettava. Lisäksi tarvitaan kuntoutuksen kokonaisuudistus. Keskusta katsoo, että kuntoutusjärjestelmiä uudistamalla ennaltaehkäistään työkyvyttömyyttä ja saadaan myös osatyökykyisten voimavarat paremmin työelämän käyttöön.

Eläkeuudistus on sukupolvien oikeudenmukaisuuskysymys. Tuleville sukupolville on pystyttävä turvaamaan asiallinen vanhuuden ajan turva eli eläke. Eläkeiän nostossa ei ole kyse vain makrotason taloudellisista perusteista, vaan nyt työuransa alussa olevien tai tulevien työsupolvien eläkkeiden tasosta. Kysymys on luotamuksesta, järjestelmän uskottavuudesta ja toimivasta eläkejärjestelmästä. Koska elämme yhä pidempään, olisi johdonmukaista, että eläkeikä sidottaisiin odotettavissa olevaan elinikään. Eläkeiän nostosta on tärkeää tehdä päätös mahdollisimman nopeasti, mutta sen toteuttaminen tulee tehdä maltillisesti ja asteittain.

Keskustan mielestä työmarkkinajärjestöjen on nyt oivallettava, mitä aikaa maailmantalouden kello on lyönyt. Suomi ei lähde nousuun yksinomaan sillä, että tehdään politiikkamuutoksia, vaan myös työmarkkinajärjestöjen on kannettava kortensa kekoon.

Suomen työn kilpailukyvyyn palauttaminen edellyttää uudenlaista joustavuutta, paikallisesti sovittujen ratkaisujen hyväksymistä ja niihin kannustamista. Työtunteja lisäävistä ratkaisuisista on uskallettava puhua. Keinovalikoimassa ovat silloin esimerkiksi pekkaspäivien poistaminen, työviikon työtuntien lisääminen ja omavastuun lisääminen sairauspoissaoloista.

Ilman, että työmarkkinajärjestöt sitoutuvat siihen, että Suomeen tavoitellaan yksissä tuumin odotuksia nopeampaa talouskasvua, ovat julkisen talouden tulot jäämässä pysyvästi menoja alemmaksi. Tämä johtaa siihen, että leikkausten ja veronkorotusten näivettävää politiik-

kaa olisi puolestaan pakko jatkaa, jotta menot ja tulot saadaan tasapainoon.

Keskusta luottaa siihen, että työmarkkinajärjestöt osaavat toimia vastuullisesti.

Valtion omaisuuden muuttaminen uuteen muotoon — kasvurahasto

Uusien työpaikkojen luomiseksi kokonaan uusillekin aloille keskustan yksi ratkaisu on miljardiluokan kasvurahasto. Se on nykyaikaista valtion omistajuutta, jonka avulla valtion omaisuus saadaan tuottavampaan ja uutta työtä luovaan muotoon. Biotalouden ja puhtaan teknologian lisäksi esimerkiksi elintarviketeollisuudessa, matkailussa sekä tietotekniikan hyödyntämisessä ja soveltamisessa on mahdollisuuksia luoda kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja.

Keskusta esitti jo joulukuussa 2012 uuden rahaston perustamista varmistamaan ja jouduttamaan osaltaan teollisuutemme rakennemuutosta.

Rahaston kunnianhimon tason on oltava korkea. Sen on omalta osaltaan luotava luottamuksen ilmapiiriä ja yrittämisen mahdollisuuksia Suomessa. Keskustan esittämän rahaston kokotavoite on 3—5 miljardia euroa, mutta rahastoa kasvatettaisiin vaiheittain, askel kerrallaan. Se muodostuisi myymällä valtion yhtiöiden ei-strategista omistusta 1,5 miljardilla eurolla. Suomalaiset eläkerahastot voisivat olla rahastossa mukana samalla summalla. Lisäksi rahasto voisi houkutella mukaan yksityistä rahaa.

Se voisi parhaimmillaan toimia myös kansanosakkeena, jolla haetaan pankkitilin korkoa parempaa tuottoa. Jokainen meistä voisi halutesaan olla mukana suomalaisissa talkoissa pelastamassa suomalaisen hyvinvoinnin perustaa, suomalaista työtä.

Valtion Infra Oy vauhdittamaan työllistäviä liikennehankkeita

Liikenneväylät ovat tärkeitä Suomen talouden kasvun ja kilpailukyvyyn kannalta. Oikein ajoitettuna ja kohdennettuina liikenneinvestoinnit tuottavat takaisin monin verroin enemmän kuin niihin on investoitu rahaa.

Keskusta esittää edelleen Valtion Infra Oy:n välitöntä perustamista. Sen tehtävänä on kansal-

lisesti merkittävän infrastruktuurin kehittämisen, kuten liikenneväylien rakentaminen, sähköverkkojen omistaminen ja bioenergian terminaaliverkoston perustaminen. Kyse on myös Suomen huoltovarmuuden turvaamisesta.

Kun Valtion Infra Oy rahoittaisi työllisyyttä ja kasvua tukevia suuria väläinvestointeja, Valtion Infra Oy mahdollistaa sen, että suurten infrahankeiden rahoitus on alusta saakka kunnossa koko hankkeen toteuttamiseksi. Näin voidaan saavuttaa kustannussäästöjä, kun hanke voidaan toteuttaa jouhevasti alusta loppuun. Tätä kautta budjetista vapautuisi tilaa vuotuisen perusväylänpitoon.

Infrayhtiön tulee olla käytössä mahdollisimman nopeasti, heti vuonna 2015, jotta työllisyyden ja kasvun kannalta keskeiset hankkeet saadaan liikkeelle nopeammalla aikataululla kuin mitä liikennepoliittisen selonteon mukaan muutoin tehtäisiin.

Destian myynti on perusteltu infra- ja rakennusalan kilpailutilanteen kannalta. Valtion omistuksella Destiassa ei ole myöskään strategista merkitystä. Henkilöstöstä on huolehdittava muutostilanteessa. Keskusta vaatii, että Destian osakkeista saatava 148 miljoonan euron myyntitulo käytetään Valtion Infra Oy:n pääomaksi. Keskusta edellyttää, että Infra Oy:n perustamisesta sovitaan kesäkuun hallitusneuvotteluissa.

Lisäksi keskusta vaatii, että hallitus peruuttaa kehysriihessään päättämänsä 100 miljoonan euron leikkauksen teiden, ratojen ja vesiväylien päivittäisestä kunnossapidosta ja toteuttaa sen sijaan eduskunnan hyväksymää liikennepoliittista selontekoa.

Myös toimivat lentoyhteydet ovat maakuntien ja alueiden elinkeinoelämälle sekä erityisesti vientiteollisuudelle erittäin tärkeät. Keskusta vaatii hallitusta ja Finaviaa sitoutumaan siihen, että lentoliikenne turvataan vähintään nykyisen tasoisena maakuntakentille eikä yhdenkään maakunnan lentoliikenne lakkaa.

Biotalous kansalliseksi kärkihankkeeksi

Keskustan mielestä maa- ja metsätalous sekä uusiutuvan energian tuotanto ovat tulevaisuuden

kasvualoja, joille uudet työpaikat voivat rohkeilla ratkaisuilla syntyä. Suomesta on tehtävä biotalouden edelläkävijämaa. Tämä avaa maaseudulle aivan uudenlaiset kasvunäköalat.

Metsäteollisuuden investointiutiset osoittavat, että puu ja muut kotimaiset, uusiutuvat luonnonvarat ja biotalous laajemminkin voivat oikean politiikan tukemana olla Suomen uuden nousun tukipilareita.

Vihreällä kasvulla voidaan koko Suomeen synnyttää uusia työn ja yrittäjyyden mahdollisuuksia. Vihreä kasvu tukee vahvasti myös Suomen kansantaloutta. Maahantuontia korvaavana ja vientiä vahvistavana, kotimaiseen työhön ja kotimaisiin raaka-aineisiin perustuvana toimialana se on myös tehokkain väline vaihtotaseemme parantamiseen.

Biotalous kokonaisuudessaan tarjoaa suuria mahdollisuuksia suomalaiselle teollisuudelle. Keskustan esittämä kasvurahasto tarjoaa rahoituskanavan sellaisille kasvuyrityksille, jotka tarttuvat biotalouden mahdollisuuteen ja pyrkivät kehittämään esimerkiksi puuraaka-aineesta aivan uudenlaisia tuotteita vaikkapa lääketieteellisuuden tarpeisiin.

Kansainväliset esimerkit antavat uskoa, että energiaomavaraisuutta merkittävästi nostamalla voimme saada 30 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä ja vuoteen 2050 mennessä jopa 90 000 uutta työpaikkaa, jotka syntyvät erityisesti nopeasti kasvaville energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian markkinoille.

Toiseksi Suomen biotalousstrategiassa tavoitellaan vuoteen 2025 mennessä 100 000:aa uutta työpaikkaa. Puun vuosikasvusta käytetään nyt vain puolet. Toimia puun teollisen käytön lisäämiseksi on voimistettava. Kotimaisen puun käyttö on saatava nousemaan nopeasti vähintään 65 miljoonaan kuutiometriin. Tämä vaatii metsien hoidon ja kasvatuksen kannusteita, logistiikan pullonkaulojen poistamista sekä riittävää T&K-rahoitusta alan uusien innovaatioiden luomiseksi. Kotimaisen puun käytön merkittävä lisääminen edellyttää myös, että uusi miljardi-luokan teollinen investointi todella toteutuu. Se toisi vauhtia myös puun muuhun käyttöön sekä raaka-ainetta sahoille ja biovoimaloihin.

Lisäksi elintarviketeollisuudessa tavoitteena on oltava viennin lisääminen 2 miljardilla eurola. Ruuantuotannon kotimaisuusastetta tulee lisätä. Tavoite lisäisi työpaikkoja merkittävästi ruokaketjussamme. Kolmanneksi matkailuelinkeino on puolestaan asettanut itselleen 30 000 uuden työpaikan tavoitteen vuoteen 2020 mennessä. Lentoliikenteen toimivuus on toimialan erityisenä huolena.

Yksi edellytys kotimaisen biotalouden vahvistamiselle on, että kokoomusjohtoisen hallituksen hiilenmustasta energiapolitiikasta palataan edellisen keskustajohtoisen hallituksen linjalle bioenergian käytön edistämiseksi ja hiilen alas ajamiseksi.

Keskustan valiokuntaryhmä vaatii, että hallitus muuttaa linjaansa ja alkaa noudattamaan eduskunnan yksimielistä päätöstä maaseutuvaiikutusten arvioinnin suorittamisesta kaikkien maaseutuun kohdistuvien merkittävien toimenpiteiden tai päätösten yhteydessä.

Ajatuspaja e2 on esittänyt Harppaus biotalouden -työpaperissa (e2-raportti 2/2013) useita toimenpidesuosituksia biotalouden edistämiseksi. Keskustan eduskuntaryhmä pitää raportin toimenpidealoitteita kannatettavina.

Toimenpidesuosituksia biotalouden edistämiseksi:

"Kansallisesta biotalousstrategiasta pitää laatia tarpeeksi konkreettinen, kansallista tahtotilaa vahvistava ja selvästi eurooppalaista tasoa kunnianhimoisempi. Strategiassa on esitettävä uskottavat ja riittävät rahalliset panostukset biotalouden edistämiseen. Nyt ei ole julistusten, vaan käytännön toimien aika."

"On perustettava uusi valtionyhtiö ja sijoitusrahasto tukemaan biotalouden hankkeita ja investointeja."

"Kansalaisille ja yhteisöille on kehitettävä uusia keinoja osallistua biotalousyritysten rahoittamiseen (biotalousrahasto)."

"Haittaveroja ja investointitukia on suunnattava biotalouden edistämiseen ja alan kotimaisen kysynnän vahvistamiseen."

"Eryistä huomiota on kiinnitettävä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Valtion on omilla toimillaan ohjattava yritysten T&K-panostuksia."

"Moninaisen poliittisen ja yhteiskunnallisen paineen synnyttäminen biotalouden edistämiseksi. Mielipidevaikuttajien ja kansalaisten vaikuuttaminen teeman tärkeydestä."

"Vaikuttaminen EU:ssa."

"Biotalouden edistämiseksi on käynnistettävä riittävän isoja ja kunnolla rahoitettuja pilottihankkeita eri toimialoille: energiantuotanto; tekstiilikuitu; puun kuitujen ja molekyylien uudet käyttötavat; energiatehokkuuden kehittäminen; suljetun kierron ketjut (kokonaisvaltainen kokeilu, jossa mukana pienteollisuutta, maataloja ja logistiikkapalveluja); biojalostamot (biopohjainen energiantuotanto, monipuoliset erotustekniikat käytössä, prosessiensivuvirrat huomioitu)."

"Suomalaiset biotalouteen liittyvät innovaatiot on kartoitettava, ja niiden valuminen ulkomaille on estettävä."

"Puurakentamista on edistettävä tuotekehityksen, rakennusmääräysten ja kaavoituksen keinoin. Tämä avaa myös vientimahdollisuuksia."

"Puhdistuslaitoksia on kehitettävä paikalliseksi lannoitetehtaiksi. Yhdyskuntien jätteet on saatava kiertoon."

Omavaraisuus kunniaan energiapolitiikassa — loppu hiilenmustalle energiapolitiikalle

Puu ja turve ovat joutuneet sivuun hiilen tieltä nimenomaan hallituksen päätösten seurauksena. Hallitus on yksiselitteisesti heikentänyt turpeen veronkorotuksilla ja puuhakkeen tuen alentamisella kotimaisten energiamuotojen kilpailukykyä. Kotimaisen energian kilpailukyky voidaan palauttaa perumalla turpeen veronkorotukset ja palauttamalla metsähakkeen tuki ennalleen. Samalla epäeettisen, saastuttavan ja ulkomaisen kiivihiilen veroa voidaan korottaa.

Energiayhtiöiden mukaan se lisäisi metsähakkeen käyttöä jopa miljoonalla kuutiometrillä vuodessa. Tällä korjattaisiin Suomen energia-kauppataseen vajetta, joka on nykyisellään kahdeksan miljardia euroa.

Esitämme myös pienten CHP-laitosten tukijärjestelmään muutosta olemassa olevan määrärahan puitteissa. Tuen enimmäismäärää laitosta

kohti pitäisi kaksinkertaistaa, mutta samalla rajoittaa tuettavien laitosten lukumäärä puoleen. Suomen sahojen mukaan se voisi käynnistää investoinnit biovoimaloihin sahojen yhteydessä yli kahdellakymmenellä paikkakunnalla.

Keskustan mielestä hiilen käyttö pitää ajaa kokonaan alas. On käsittämätöntä, että biovaroiltaan rikkaan maan pääkaupungin energiayhtiö käyttää voimalaitoksissaan polttoaineena tuontitavarana tuotavaa kivihiiltä. Helsingin Energian hiilidioksidipäästöt muodostavat yksinään noin 5 prosenttia koko Suomen päästöistä.

Helsingin Energian, Gasumin ja Metsä-Fibren yhteishankkeena Joutsenoon kaavaillaan puusta metaania valmistavaa ja maakaasuverkkoon syöttävää laitosta, joka auttaisi Helsinkiä luopumaan saastuttavasta kivihiilen poltosta. Tätä hanketta pitää ajaa EU:n rahoituksen piiriin.

Keskusta esittää, että vuoteen 2030 mennessä Suomen käyttämä energia on vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvalla energialla tuotettua ja että vähintään puolet käyttämästämme energiasta on alkuperältään suomalaista. Lisäksi päästöjä on alennettava 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.

Keskustan mielestä hakkeen tuki tulee korottaa ja turpeen vero alentaa vastaamaan vuonna 2012 voimassa ollutta tasoa. Keskusta esittää, että tämän kotimaista työllisyyttä tukevan ja vaihtotasetta vahvistavan veromuutoksen välittömistä kustannuksista puolet rahoitetaan korottamalla ulkomailta Suomeen tulevan kivihiilen veroa. Samalla on syytä huomioida, että kotimaisten energiamuotojen tuotantoketjun vahvistuminen tuo tuntuvasti lisäverotuloja mm. ansiotuloverojen muodossa. Kotimaisten energiamuotojen käytön lisääminen toisi työpaikkoja ja ostovoimaa sellaisille alueille, joissa työttömyys on suurta.

Pienimuotoisen energiantuotannon, ennen muuta sähkön tuotannon, mahdollisuudet ovat lisääntyneet Suomessa merkittävästi. Verkkoon pääsyssä on edelleen perusteettomia ongelmia, vaikka esimerkiksi uudet mittarijärjestelmät tekevät tämän mahdolliseksi. Edellyttämme halli-

tukselta ensi tilassa toimia pientuotannon verkkoon pääsyn helpottamiseksi.

Suomen maaseutu ja maakunnat ovat pullollaan mahdollisuuksia uuteen työhön ja yrittäjyyteen. Luonnonvarojemme kestäväällä hyödyntämisellä voidaan myös parantaa Suomen kauppasetta ja vahvistaa omavaraisuuttamme energian ja ruuan tuottamisessa. Omavaraisuuden lisääminen ja vientituotteiden lisääminen ruuan tuotannossa tarjoaa mahdollisuuden tuntuvaan — jopa miljardiluokkaan yltävään — kauppataseen vahvistamiseen.

Nämä päätökset ovat täysin omissa käsissämme. Biotalouteen siirtyminen edellyttää suunnanmuutosta tämän hallituksen keskittämisperitiikasta kohti hajautettua yhteiskuntaa. Luonnonvarojemme hyödyntäminen edellyttää, että koko Suomessa on myös tulevaisuudessa mahdollisuudet asua, tehdä töitä ja yrittää sekä mahdollisuudet raaka-aineiden jalostamiseen paikan päällä mahdollisimman valmiiksi.

Suomessa sijaitsevat luonnonvarat tulee ymmärtää laaja-alaisena mahdollisuutena. Suomen malmi- ja mineraalipotentialin hyödyntäminen on saatava uudelleen kasvuun. Malmien jalostaminen Suomessa tarjoaa suuria mahdollisuuksia. Kun rikkidirektiivi nostaa jalostamattoman tuotteen kustannuksia ja kun energian toimitus varmistetaan kilpailukykyiseen hintaan, malmit kannattaa jalostaa Suomessa. Kaivossektorille on mahdollisuus luoda merkittävästi lisää työpaikkoja.

Rakenneuudistukset toimeen

Hallitus päätti elokuussa 2013 käymässään budjettiriihessä käynnistää rakenteellisen uudistusohjelman koko julkisen sektorin kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi. Kestävyysvajeen suuruudeksi arvioitiin noin 9 miljardia euroa. Sen hoidossa noin puolet koskisi kuntia ja niiden lakisääteisiä velvoitteita. Rakenneohjelmaa täydennettiin marraskuun lopulla 2013 pidetyssä rakeneriiehessä sekä maaliskuun 2014 kehysriiehessä sekä toimenpiteiden että aikataulutavoitteiden osalta. Tärkeimpiä rakenteellisia uudistuksia ovat 200 000 uuden työpaikan luomiseen tähtäävät toimenpiteet, toimiva sosiaali- ja ter-

veyspalvelujen uudistaminen sekä työurien pidentäminen ja eläkeuudistus. Lisäksi tarvitaan joukko muita toimia.

Rakenneohjelma sisältää lähes sata erilaista toimenpide-ehdotusta, jotka on tarkoitettu toimeenpanna vuosien 2014—2018 aikana etupainotteisesti. Mukana on toimenpiteitä, joiden kustannusvaikutukset ovat sadoista tuhansista euroista satoihin miljooniin euroihin. Kymmenien pienten ja vähämerkityksellisten uudistusten samanaikainen toteuttaminen uhkaa puurouttaa niin lainsäädäntötyötä kuin kunnissa tapahtuvaa toimeenpanoa. Osa toimenpide-ehdotuksista, mm. eläkeiän nosto, on ulkoistettu työmarkkinajärjestöjen päätettäväksi.

Rakenneohjelma on varsinkin kuntien kannalta jäänyt puutteelliseksi. Hallituksen kunnille lupaama yhden miljardin euron tehtävien karsimislista on tyypistynyt noin 300 miljoonaksi euroksi, josta peräti noin kolmannes liittyy paperisen potilasarkiston korvaamiseen sähköisellä potilasarkistolla. Kokonaisuudessaan rakenneohjelman kuntiin kohdistuvat toimenpiteet ovat vähemmän kuin hallituksen leikkaamien kuntien valtionosuuksien sekä tehtävälisäysten yhteisvaikutukset tällä vaalikaudella.

Kuluvalla vaalikaudella uusilla kuntiin kohdistetuilla velvoitteilla hallitus on jo lisännyt julkisen talouden kestävyysvajetta. Siksi on käsittelemättä, että hallituksen rakenneohjelma sisältää kunnille ja koko julkiselle taloudelle puhtaasti poliittisluontoisia menonlisäyksiä, kuten oppivelvollisuuden pidentäminen yhdellä vuodelle sekä kotihoidon tuen kiintiöittäminen. Hallitus on kaatamassa noin kahden miljardin euron kuntien tehtäviin ja toimintojen tehostamiseen liittyvän savotan kuntien harteille, vaikka alun perin työ piti jakaa valtion ja kuntien toimenpiteiden välillä tasan. Se merkitsisi jatkossa kuntapalvelujen heikentymistä, kuntien voimakasta eriarvoistumista sekä kunnallisveron korotuksia, jotka asettaisivat kuntalaiset eriarvoiseen asemaan.

Keskusta on huolissaan rakenneohjelman toimeenpanon edistymisestä. Kuntauudistus on käytännössä jo kaatunut, sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa on parhaillaan käyn-

nissä uusi yritys saada aikaan toteuttamiskelpoinen ja tavoitteet täyttävä uudistus. Keskusta ei hyväksy toisen asteen koulutukseen kaavailtua koulutusverkoston keskittämistä, joka toteutessaan vaikeuttaisi nuorten mahdollisuuksia hankkia koulutusta peruskoulun jälkeen.

Pelkästään vuonna 2014 valmisteltavia ja ensi vuoden alussa toimeenpantavia rakenneohjelmaan kirjattuja uudistuksia on yhteensä yli 40. Niistä kuntia koskevia rakenneohjelman toimeenpanoon liittyviä lakiehdotuksia on määrä antaa syksyyn mennessä yhteensä 23. Hallituksen esitykset ovat keskeisimmiltä osin yhä antamatta.

Keskustan mielestä:

"Hallituksen on rakenneohjelmassaan keskittävä suuriin ja vaikuttaviin uudistuksiin yhteistyössä kuntakentän kanssa. Erityisesti tämä koskee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja rahoituksen uudistamista sekä julkisen sektorin tietojärjestelmien yhteensovittamista, joissa kaikissa on tällä vaalikaudella tapahtunut edistymistä valitettavan vähän."

"Rakenneohjelman toimeenpano on tehtävä huolellisesti. Tulevissa lakiesityksissä erityisesti kuntapalveluihin liittyvien tehostamistoimenpiteiden kokonaisvaikuttavuusarviot on tehtävä todellisina, koska rakenneohjelman toimeenpano ollaan käyttämässä valtionosuuksien leikkausperusteena. Menosäästö voi aiheuttaa toisaalla lisämenoja, kuten esimerkiksi kuljetuskustannuksissa."

"Kuntatalouden uutta ohjausjärjestelmää, ns. menosääntöä, on alettava noudattaa heti. Kunnille ei tule määrätä enää uusia velvoitteita, mikäli valtiovalta ei korvaa kunnille aiheutuvia kustannuksia täysimääräisesti tai vastaavasti kuntien velvoitteita ei vähennetä samalla summalla."

"Rakenneuudistuksessa on perattava tarpeeton byrokratia, joka estää mm. julkisen sektorin tuottavuustyötä sekä yritystoimintaa."

"Rakenneohjelmaa ei tule käyttää ideologisen keskittämispolitiikan välineenä. Mm. peruskoulun jälkeisen koulutuksen saatavuutta ja säävutettavuutta ei tule vaarantaa."

Perintö- ja lahjaveron korvaaminen myyntivoittoveron muutoksilla ja nettovarallisuuteen perustuvalla verolla

Sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi on nopeasti selvitettävä perintö- ja lahjaverosta luopumista ja sen korvaamista myyntivoittoverolla ja varallisuusverolla, joka perustuisi nettovarallisuuteen. Muutos tulee toteuttaa niin, että se on valtiontalouden kannalta mahdollisimman kustannusneutraali eikä johda merkittävään varallisuuserojen kasvuun.

Yrittäjävähennyksen käyttöönotto

Työttömyyden nujertamiseksi tarvitsemme lisää työpaikkoja. Uudet työpaikat syntyvät nimenomaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Välittömänä toimenpiteenä keskusta esittää pienille toiminimiyrittäjille ja henkilöyhtiöille viiden prosentin yrittäjävähennystä työllistämistä ja investointeja kannustamaan. Yrittäjävähennys myös varmistaisi erimuotoisille yrityksille tasapuolisen kohtelun. Suomen yrittäjät ajavat samaa tavoitetta.

Valtiovarainministeriö arvioi laskiessaan keskuksen vuoden 2014 budjettiehdotuksen vaikutuksia, että verojen ja sotu-maksujen tuotto aleni yhteensä 122 milj. euroa, jos uudistus olisi toteutettu vuonna 2014.

Investointien vapaa poisto-oikeus

Keskusta olisi myös valmis toteuttamaan investointien vapaan poisto-oikeuden. Tämä verouudistus jaksottaa verokertymän uudella tavalla. Vastaavalla tavalla kuin on siirtomenoja, voitaisiin tämä ajatella valtion kannalta siirtotuloksi.

Kansankapitalismin ja pörssin elvyttäminen

Keskusta kannattaa lämpimästi sitä, että kansalaiset säästävät osan tuloistaan ja rakentavat näin itselleen puskuria tulevaisuuteen. Hyvä veropolitiikka on yksinkertaista, läpinäkyvää ja ennustettavaa.

Keskusta kannattaa niin kutsuttua kansankapitalismia ja pitää tärkeänä, että erilaisten välillisten sijoitusmuotojen rinnalla myös suorat osakesijoitukset ovat houkutteleva vaihtoehto. Suomalaisien suorien osakesijoitusten kannusteeksi

on otettava käyttöön verovapaus pienille, esimerkiksi alle tuhannen euron vuotuisille osinkotuloille.

Pörssi on perinteisesti ollut tehokas kanava omanpääomanehtoisen rahoituksen hankkimiseksi sellaisille yrityksille, joilla on edellytyksiä kasvuun. Viimeisen kymmenen vuoden aikana virta pörssistä on uusien listautumisten sijaan kuitenkin ollut enemmänkin ulospäin.

Pörssilistautuminen ei ole nykyisellään houkutteleva sen paremmin yritysten kuin sijoittajienkaan näkökulmasta. Kaikista ankeimmalta näyttää kasvuyritysten First North -lista. Tälle listalle on kymmenen vuoden aikana tullut Suomessa ainoastaan kuusi uutta yritystä, kun Ruotsissa vastaava lukema on yli 160. Ruotsissa näistä yrityksistä jo yli 30 on ehtinyt tässä ajassa kasvaa Tukholman pörssin päälistan edellyttämiin mittoihin.

Yritysten listautumista on helpotettava sallimalla pienten pörssiyritysten First North -listalle tulevien yritysten säilyttäminen listaamattoman yrityksen verokohtelu. Tämä ei vaikuta lyhyellä aikavälillä olennaisesti verokertymään, koska nykytilanteessa yritykset jättävät verokynnyksen vuoksi listautumatta ja pysyvät joka tapauksessa listaamattomien yritysten verotuksen piirissä. Pidemmällä ajanjaksolla sen sijaan pörssilistautuminen mahdollistaisi sen, että kasvunäkäiset yritykset saisivat helpommin kerättyä pääomia pyrkimystensä toteuttamiseksi ja tätä kautta kansantalouteen saataisiin uutta vireää yritystoimintaa.

Väylämaksuista luopuminen

Olemassa olevista työpaikoista on pidettävä kiinni. Vientiteollisuutemme kilpailukykyä parantaisi esimerkiksi väylämaksuista luopuminen. Tätä esittävät kauppakamarit, yrittäjät ja satamakaupungit. Keskusta ehdotti tätä työttömyysvälityskeskustelussa jo lisätalousarvioon heti toteutettavaksi, mutta hallitus ei hallinnut tätä toteuttaa. Keskusta edellyttää, että ratkaisu tehdään minihallitusneuvotteluissa. Uudistuksen kustannus olisi n. 40 miljoonaa euroa vuositasolla.

Ensimmäisen työntekijän palkkatuki

Ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisen kynnystä on madallettava. Yksinyrittäjille esitämme tukea ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Sen tulee käsittää myös määräaikaiset työsuhteet, jotka ovat työelämän ja työmarkkinoiden todellisuutta tänään. Tuki voidaan rahoittaa säännöllisesti käyttämättä jäävistä työllisyysmäärärahoista.

Yrittäjyyden yleisiä edellytyksiä parannettava ja rahoitus turvattava

Hallituksen kehyspäätöksestä on vaikeaa löytää ensimmäistäkään esitystä, joka tähtäisi yrittäjyyden yleisten edellytysten parantamiseen ja yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen.

Keskustan mielestä yritysten perustamiseen liittyvää byrokratiaa on kevennettävä ja perustamista helpotettava. Alv-huojennuksen alueen laajentamista on harkittava. Keinovalikoimassa voisi olla myös välillisten työvoimakustannusten määräaikainen keventäminen, joka tapahtuisi neuvotteluteitse emu-puskureiden rahoituksella, siten että puskuri kirittäisiin takaisin kiinni kasvunäkymien vakaannuttua.

Lupabyrokratian ja yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin. Keskusta peräänkuuluttaa hallitukselta nopeita toimenpiteitä yritystoimintaa turhaan vaikeuttavien normien purkamiseen. Yhteiskunnan tulee ennen kaikkea mahdollistaa ja kannustaa aktiivisuuteen ja yrittäjyyteen, ei esittää esteitä yritystoiminnalle.

Yritysten rahoituksen pullonkaulat on poistettava ja kasvun kannusteet on rakennettava riittäviksi, Eurooppalainen finanssikriisi on lisännyt suuresti finanssimarkkinoiden sääntelyä. Sen seurauksena rahoittajien vakuusvaateet ovat kasvaneet ja yritysten vakuusvarannot ovat samaan aikaan ohentuneet. Yritysten lainarahan saaminen on vaikeutunut. Hallitus kohentaa hieman Finnveran rahoitusmahdollisuuksia kehyspäätöksessään, mutta riittämättömästi.

Suomen talouden alavire ja houkuttavuuden katoaminen investointien kohteena on johtanut myös omanpääomanehtoisen rahoituksen saamisen vaikeutumiseen. Hallitus esittää Teollisuus-

sijoitus Tesin pääomittamista kehyspäätöksessään, mutta riittämättömästi.

Keskustan mielestä valtiovallan on nopeasti ja riittävän mittavin toimin paikattava markkinaapuutteita sekä yritysten omanpääomanehtoisen rahoituksen että lainarahoituksen tarjonnassa.

Suomeen tarvitaan uuden kasvun pääoma- huollon turvaamiseksi kasvurahasto/kasvurahastoja. Niiden pääomittamisesta valtion tulee ottaa useamman sadan miljoonan euron vastuut rahoittamalla tämä pääsääntöisesti hallituksen ilmoittamasta valtion olemassa olevan yritysomaisuuden ja muun omaisuuden myymisestä saatavilla tuloilla. Yksityisen ja riittävän sijoituspääoman varmistamiseksi rahastoihin valtion on oltava valmis erilaisiin epäsymmetrisiin ratkaisuihin.

Myös yritysten tarvitseman vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen markkinapuutteita on vähennettävä. Yksityisten rahoittajien riskinkantokyky on pienentynyt. Ylimenokauden ajan valtion on Finnveran valtuuksia ja riskinkantokykyä lisäten otettava suurempi vastuu markkina-aukon täyttämiseksi. Aivan erityinen tarve on yritysten rakenne- ja toimialamuutokseen liittyvästä rahoituksesta.

Kasvua tukeva yritysten rahoitusmahdollisuuksien uudistaminen:

"Eläkeyhtiöiden takaisinlainausrahastoissa on yritysten rahoittamista mahdollistavia pääomia jopa kymmeniä miljardeja euroja. Takaisinlainausrahaston sääntöjä pitää uudistaa sellaisiksi, että tämän reservin hyödyntäminen on yritysten näkökulmasta järkevää."

"Suomen tulee kansallisin toimin huolehtia siitä, että pankkien monimuotoisuus säilyy ja pienet pankit säilyvät elinvoimaisina. Monet pienet pankit ovat erikoistuneet luotonannossaan, joten koostaan huolimatta ne voivat kattaa merkittävän osan jonkin tietyn sektorin, kuten vaikkapa maatalouden, yritysrahoituksesta."

"Pankkien antamaan luotonantoon voidaan vaikuttaa sääntelemällä vakuusvaateita ja vaikuttamalla näin luottojen riskisyyden määrittelyyn. Oman pääoman vaade on moninkertainen teollisuusinvestoinnissa esimerkiksi asuinrakennukseen verrattuna. Näin rahoja ohjataan kana-

voitumaan riskiä karttaviin sijoituksiin, jolloin uuden kasvun potentiaali jää hyödyntämättä. Erialaisten rahoituspäätösten riskimäärittelyä on syytä tarkastella uudestaan."

"Suomeen tulee luoda piakkoin toimivat joukko-ovelkakirjamarkkinat pienten ja keskisuurten yritysten käyttöön."

"Pörssin elinvoimaisuuden kasvattamiseksi on syytä vakavasti harkita, että First North -listalle listautuvilla yrityksillä olisi mahdollisuus pysyttäytyä verotuksellisesti listautumattoman yhtiön asemassa."

"Konkurssitilanteessa yrittäjää uhkaava velkavankeuteen joutuminen on pelotteena sellainen, että se estää tehokkaasti kasvupyrkimyksiä. Tämän vuoksi olisi tärkeää pohtia konkurssilainsäädännön uudistamista. Epäonnistumisessa on uuden kasvun siemen. Yrityksen kaatumisen ei tulisi lannistaa yrittäjää, vaan kannustaa häntä ottamaan opikseen ja jatkamaan uraansa yrittäjänä."

"Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset. Tarvitaan lainainstrumenttia, jolla vastataan yhtäältä vallitsevaan suhdannelanteeseen, toisaalta sellaisiin rakennemuutoksiin, joissa lähtökohdiltaan kehityskelpoiset yritykset hakeutuvat uusiin tuotteisiin tai jopa uusille toimialoille. Tällaisen suhdanne- ja rakennelainan ehtojen tulisi noudatella vuosina 2009—2011 voimassa olleen suhdannelainan ehtoja. Vastaavasti Finnvera Oyj:n korkotukia ja luottotappiokorvauksiin varattuja määrärahoja tulisi vähäisessä määrin lisätä."

"Lisämääräraha Tekesin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen erityisesti pk-yritysten innovaatiopalveluihin."

"Kansainvälistymisavustusten määrärahan korottaminen."

Näitä toimenpiteitä toteutetaan kehyskauden aikana mahdollisuuksien puitteissa.

Alueperusteinen yritysrahoituksen riittävyys on varmistettava

Yritysten rahoituksen yleisen vaikeutumisen kanssa myös yritysten alueperusteiset tuet ovat vähenemässä ja tukiprosentit laskemassa. Samaa aikaan Kataisen hallitus on hyväksynyt

EU:ssa suurimittaistenkin aluetukien jatkumisen jäsenmaissa, joiden talous on kasvanut ja kasvaa huomattavasti Suomen supistuvaa talouskehitystä paremmin. Nyt itäisen Keski-Euroopan maissa on mahdollista saada jopa 45 %:n suuruista, suuryritystenkin 25 %:n suuruista, julkista rahoitusta yritysten investointeihin tai kehittämishankkeisiin. Meillä suuryritykset eivät saa tukea lainkaan, ja pienempienkin tuki on radikaalisti vähäisempää. Seurauksena ovat kilpailun vääristyminen ja innovaatiovuoto.

Yritystukikelpoisten alueiden määrä vähenee Suomessa merkittävästi heinäkuun 1 päivästä lähtien. Pihtiputaalta etelään suuri osa Suomea kuuluu heinäkuusta lähtien samaan yritystuki-alueeseen muun muassa Pariisiin ja Lontoon kanssa.

Keskustan mielestä yritystoiminnan edellytyksissä maan eri osissa olevia suuria eroja on kavennettava huolehtimalla kansallisin varoin alueellisten yritystukien riittävydestä.

Suomessa on tällä hetkellä monia erittäin vaikeassa työttömyystilanteessa olevia kuntia ja seutuja. Keskusta pitää käsittämättömänä, että tämä hallitus on luopunut työttömyyden alueellisten erojen tasaamisesta. Myös maakuntien kehittämisrahan hallitus on ajanut alas ja on nyt lakkauttamassa sen kokonaan.

Esittämämme ratkaisut ovat keino tasapainottaa kehitystä maan sisällä. Maakuntien kehittämistä ja työllisyysperusteisia investointitukia tarvitaan tulevaisuudessakin.

Pahimmille työttömyysseuduille keskusta esittää myös nopeavaikutteisia työllistämishankkeita, jotka koottaisiin ELY-keskusten, maakuntaliittojen, kuntien ja elinkeino-yhtiöiden yhteistyönä. Mikäli työpaikkojen lisäämisessä ei onnistuta, jatkuu veronkorotusten ja leikkausten tie. Se syö kansalaisten ostovoiman, ja kotimainen kysynnän hiipuminen uhkaa vielä kymmeniä tuhansia työpaikkoja. Tästä näivettymiskehityksestä varoittavat myös STTK ja SAK.

Suomi tarvitsee yrittäjyysohjelman

Suomeen tarvitaan yrittäjyyden edistämishankkeita, jossa kootaan yhteen erityisesti pk-yritysten tarvitsemat toimenpiteet. Yrittäjyyteen liitty-

vien asioiden pitkäjänteinen edistäminen jättevöityy, jos toimet kootaan erilliseksi yrittäjyysohjelmaksi. Keskusta kannattaa sellaista.

Keskusta kohdentaa vuoden 2015 budjettiin alustavasti 100 miljoonaa euroa erilaisiin yrittäjyyttä edistäviin valikoituihin täsmätoimenpiteisiin. Myöhemmin kehyskauden aikana näihin voidaan osoittaa lisärahoitusta riippuen taloustilanteesta.

Keskustan mielestä muun muassa kansallista pääomamarkkinastrategiaa valmistelleen Stadighin työryhmän sekä investointistrategiaa valmistelleen selvitysmies Elorannan raportit on niin ikään nostettava pölyttymästä toimenpiteiden kohteeksi.

Lupasuman purkaminen

Keskusta karsisi myös yrittämistä kahlitsevaa byrokratiaa. Lupaprosesseja on nopeutettava. Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan maassamme on 3,6 miljardin euron investointihankkeet lupaprosesseissa. Käsitteilyyn on tarvittaessa palkattava lisää väkeä, sillä investoinnit on saatava liikkeelle. Välittömät kustannukset määräkäikaisina henkilöstömenoina ovat enintään joitakin miljoonia euroja, mutta ne saadaan moninkertaisesti takaisin, kun investoinnit saadaan nopeasti liikkeelle.

Ansiosidonnaisen päivärahan määräaikainen maksaminen yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle
Tarvitsemme myös uusia yrityksiä. Yrittäjyyden kynnyistä on madallettava ja ihmisiä rohkaittava toimeliaisuuteen. Osa-aikaista yrittäjyyttä sekä siirtymää palkkatyön ja yrittäjyyden välillä on helpotettava. Samalla yrittäjäksi ryhtyvän sosiaaliturvaa on parannettava.

Keskustan tavoite on tukea työttömiä jalostamaan omia yritysideoitaan ja myös toteuttamaan ne käytännössä. Siksi esitämme välittömänä toimenpiteenä, että jos työtön päättää lähteä yrittäjäksi, ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan maksamista jatketaan hänelle määräjän.

Irtisanomiskorvauksen maksaminen uuteen yritykseen

Toinen ehdotuksemme on maksaa työntekijän irtisanomiskorvaus alkupääomana mahdolliseen uuteen yritykseen. Molemmissa esityksissä kyse on uudennlaisista starttirahoista. Oikein toteutettuina ne eivät lisää julkisen talouden kuluja ja toisivat omalta osaltaan ratkaisuja aloittavan yritystoiminnan pääoman puutteeseen.

Starttirahan edellytysten parantaminen

Myös nykyisen starttirahan edellytyksiä on parannettava. Jos työttömyysuhan alla oleva on perustanut yrityksen jo ennen työttömäksi jäämistään, starttiraha on evätty. Jos taas olisi odottanut työsuhteen päättymistä passiivisena, oikeus yrityksen starttirahaan olisi säilynyt. Tähän on saatava muutos. Aktiivisuudesta pitää palkita eikä rangaista.

Työttömyysturvan suojaosaan liittyvien epäkohtien korjaaminen

Työttömyys koskettaa kipeimmin juuri työttömiä ihmisiä. On hyvä, että hallitus toteutti keskustan esityksen ja antoi työttömälle mahdollisuuden ansaita 300 euroa kuussa ilman työttömyyskorvauksen leikkausta. Uudistuksen toteutamisessa on kuitenkin ollut ongelmia. Ne on ratkaistava viipymättä.

TE-toimistojen epäonnistuneen uudistuksen paikkaaminen

Työttömien työllistymistä on vaikeuttanut myös nykyisen työministerin johdolla aloitettu te-toimistojen uudistus. Työttömien valtakunnallisen järjestön TVY:n mukaan toimistoissa ei kyetä palvelemaan asiakkaita kunnolla — ei työttömiä eikä työnantajia.

Juuri vaikeimmassa asemassa olevat työttömät tarvitsisivat henkilökohtaista ja pitkäjänteistä palvelua. Tämän asian nostavat esille myös te-toimistojen johtajat ja työntekijät.

Sähköiset pankkitunnukset taattava jokaiselle kansalaiselle

Sähköinen asiointi työvoimapalveluissa on lisääntynyt. Se edellyttää ihmisille pankkitunnuksia, joita kaikilla ei ole. Keskusta on jättänyt lakialoitteen velvollisuudesta myöntää pankkitunnus jokaiselle Suomen kansalaiselle. Yhteiskunnan on varmistettava, että varallisuudesta ja tuloista riippumatta jokaisella kansalaisella on mahdollisuus aktiivista kansalaisuutta edistävään sähköiseen tunnistautumiseen. Tätä esittävät myös lukuisat sosiaalialan järjestöt.

Oppisopimuskoulutuksen uudistaminen koulutussopimukseksi

Keskustan yksi ratkaisu on oppisopimuskoulutuksen uudistaminen koulutussopimuksen suuntaan. Tätä esittää myös Suomen Yrittäjät.

Työn kautta ammattiin oppiminen on ratkaisu niille nuorille, joita koulunpenkillä istuminen ei innosta ja jotka siten ovat jääneet vaille koulutuspaikkaa. Koulutussopimuksen osapuolina olisivat opiskelemaan haluava nuori, yritys sekä oppilaitos. Työn kautta nuori saisi ammattitutkinnon ja näppituntuman omasta alastaan.

Sanssi-kortin sääntöjen selkeyttäminen

Sanssi-korttiin moni aktiivinen nuori on saanut pettyä, koska jos on sopinut työnantajan kanssa asiat itse, tuki on saatettu evätä.

Nuorten työllistäminen

Yllätetään yhteiskunta -ryhmä esitti keväällä 2014 ohjelmassaan 30 uutta keinoa nuorten työllisyyden parantamiseksi. He esittävät esimerkiksi oppilaitosten ja palvelutalojen yhteistyönä hanketta, jossa nuoret auttavat ikäihmisiä esimerkiksi tietokoneen, puhelimen ja netin käytössä. Apua saaneet vanhukset maksavat palveluitaan.

Tämä hallitus on leikannut kohtuuttomasti koulutuksen aloituspaikoista sekä on ajamassa alas monia lukioita ja ammattikouluja. Kunnilta leikkaaminen puolestaan näkyy vääjäämättä ryhmäkokojen kasvamisena, pidentyvinä koulumatkoina ja koulujen sulkemisina. Huolemme koulutuksen leikkauksista jakaa myös Akava.

Ei näin tulevaisuutta rakenneta. Nuoriin on panostettava. Hallituksen on nopeasti etsittävä uusia keinoja, jotta ontuvasti alkanut nuorisotakuun toteuttaminen vauhdittuisi. Nuorille annettuja lupauksia ei saa pettää.

Tulevaisuuskutsunat käyttöön

Keskusta esittää tulevaisuuskutsuntoja nuorille. Tulevaisuuskutsunnoissa nuori kävisi eri alojen ammattilaisten kanssa läpi esimerkiksi hyvinvointiin ja terveyteen sekä opiskelu- ja urasuunnitelmiin liittyviä asioita.

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu on saatava katkeamaan

Keskusta on erittäin huolissaan pitkäaikaistyöttömyyden räjähdysmäisestä kasvusta ja edellyttää, että hallitus ottaa minihallitusneuvotteluisa käyttöönsä uusia porkkanoita, joilla esimerkiksi yli 300 päivää työmarkkinatuella olevien työttömyyteen voitaisiin puuttua palkkatuen tai vastaavankaltaisen kannusteen muodossa. Jollei pitkäaikaistyöttömyysputkia saada katkeamaan ajoissa, uhkaavat 90-luvun laman jälkimaininkien virheet toistua ja Suomeen muodostuu uusi työelämästä pysyvästi syrjäytyneiden työkäisten sukupolvi. Pitkäaikaistyöttömyyden estämiseen satsaaminen on erittäin järkevä tapa ennaltaehkäistä syrjäytymisestä seuraavia kustannuksia.

Tuottavuuden parantamiseen liittyvät toimet

Hallitus leikkaa II-asteen koulutuksesta 260 miljoonaa euroa. Toimintansa kolmen vuoden aikana se tulee leikkaamaan julkisesta innovaatio-rahastuksesta lähes 100 miljoonaa euroa. Kehyspäätöksessään hallitus lisää vastaavasti yliopistojen pääomittamista ja osoittaa vähäisessä mittassa T&K-kohderahoitusta.

Tuottavuuden parantamisen kannalta leikkaukset vievät enemmän kuin pienet lisäykset antavat. Keskustan mielestä erityisesti ammatillista osaamista on vahvistettava. Innovaatioiden vauhdittamiseen, kaupallistamiseen ja markkinoille pääsyn helpottamiseen liittyvän rahoituksen leikkaukset eivät ole mielekkäitä. Sa-

malla muutaman yliopiston pääomittamiseen varatuista määrärahoista voidaan luopua.

Keskusta on valmis säästämään, mutta ei ihmisten arjesta

Perheiltä ei saa leikata

Hallitus maksattaa epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikkansa laskun lapsiperheillä. Hallitukselta on koko kautensa ajan puuttunut kokonaiskuva perhepolitiikasta. Sen kolmen vuoden aikana harjoittama perhepolitiikka on ollut sekavaa ja linjatonta. Näkemys ja tuntemus lapsiperheiden arjesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä, kuten palveluista ja tulonsiirroista, on hämärtynyt.

Tällä vaalikaudella perheisiin on epäoikeudenmukaisesti kohdistunut paljon säästöjä ja heikennyksiä. Pienimmät vanhempainrahat ovat jääneet jälkeen työmarkkinatuesta. Lapsilisän indeksitarkistukset on jätetty tekemättä. Lasten päiväkodeista, koulusta, sosiaali- ja terveystalouksista on vastoin hallituspuolueiden vaalilupauksia leikattu miljardeja. Kotihoidon tuki kiintiöidään ja subjektiivista päivähoito-oikeutta rajataan. Myös päivähoitomaksuja korotetaan. Hallitus vaikeuttaa toimillaan perheiden arkea. Se ei tunnu luottavan perheiden omaan asiantuntemukseen elämänsä järjestämisessä. Myös kauan odotettu varhaiskasvatustaloukslaki uhkaa jäädä vain pintapuoliseksi raapaisuksi.

Keskustan valiokuntaryhmä vastustaa kotihoidon tuen kiintiöimistä, mikä paitsi vaikeuttaa perheiden arkea on myös taloudellisilta ja työllisyysvaikutuksiltaan epärealistinen. Jatkossa tukea ei enää saisi, jos lasta hoitaa kotona joku muu kuin vanhempi, esimerkiksi isovanhempi.

Kotihoidon tuen pakkojakamisen seuraukset ovat hallitsemattomat. Kunnalliseen päivähoitoon on potentiaalisesti tulossa jopa noin 24 000 uutta hoidettavaa, joista noin 15 000 lasta on alle kolmevuotiaita. Lisäkustannus kunnille olisi tällöin 250–300 miljoonaa euroa. Kotihoidon tuen muuttaminen tarkoittaa valtaisa painetta työvoiman saatavuuteen ja sopivien tilojen riittä-

vyyteen. Jos kaikki lapset, joita hallituksen kaavavaihtelu koskettaa, siirtyisivät päivähoitoon, jouduttaisiin päiväkoteihin palkkaamaan yhteensä yli 5 000 uutta ammattilaista. Pelkästään alle kolmevuotiaiden ryhmiin tarvittaisiin lähes 4 000 uutta hoitajaa. Vaikka kaikki lapset, joita hallituksen kaavailema uudistus koskettaa, eivät siirtyisikään päivähoitoon, nousevat kuntien kustannukset joka tapauksessa erittäin korkeiksi. On selvää, ettei kotihoidon tukeen kajoaminen palvele millään tavalla hallituksen tavoitetta, jonka mukaan kuntien toimintamenoja pitäisi vähentää miljardilla eurolla vuoteen 2017 mennessä.

Hallituksen päätös on verhottu tasa-arvoa edistäväksi toimeksi ja rakennettu uskon varaan. Hallituksen kustannusarvio perustuu paljolti sen varaan, että jatkossa isät jäisivät nykyistä enemmän kotiin hoitamaan lasta. Oletuksena on, että 10 %:ssa tilanteista, joissa äidin enimmäiskuukaudet kotona tulevat täyteen, isä jäisi kotiin. On kuitenkin täysin epävarmaa, miten äidit toimivat kotihoidon tuen päättyessä, jos heillä ei ole työpaikkaa, johon palata. Laskelmien mukaan työttömyysturvan piiriin siirtyisi noin 5 400 äitiä, mikä lisäisi työttömyysturvamenoja 45 miljoonalla eurolla vuositasolla.

Pakko ei motivoi isiä yhtään enempää jäämään kotiin, jos kyseessä on perheen toimeentulon turvaaminen palkkatyössä. Aito valinta ansiotyön ja lastenhoidon välillä on mahdollista vain, jos vanhemmilla on samansuuruiset palkkatulot.

Kehyspäätöksessä hallitus on koskemassa myös lapsilisien tasoon ja leikkaamassa niistä 8 euroa kuukaudessa. Leikkaus kohdistuu jokaiseen lapseen, joka kuukausi. Tämä tuntuu pienituloisten perheiden kukkarossa. Emme hyväksy tätä leikkausta. Meidän mielestämme on olemassa vaihtoehto saada tuo 110 miljoonan euron leikkaussumma kasaan. Hallituksen on luovuttava oppivelvollisuuden korotuksesta ja kotihoidon tuen kiintiöinnistä. Vaihtoehtoisesti tupakkaveroa voidaan korottaa tai yritystuista nipistää. Tällä vältettäisiin lapsilisäleikkaukset.

Perusväylänpidon rahoituksesta ei ole varaa tinkiä

Kehyspäätös sisältää 100 miljoonan euron vähennyksen perusväylänpidon momentilta vuonna 2015, ja vuosina 2016—2018 leikataan liikennepoliittisessa selonteossa kehittämishankkeista perusväylänpitoon siirrettäväksi päätetyt 100 miljoonaa euroa vuosittain. Nämäkin leikkaukset kohdistuvat siis perusväylänpitoon. Vastapainoksi leikkauksille kehyspäätös sisältää muun muassa 20 miljoonan euron lisäyksen vuonna 2014 ja 30 miljoonan euron lisäyksen vuonna 2015 perusväylänpidon kertaluonteisiin investointeihin työllisyyden ja kasvun kannalta kriittisimmän infrastruktuurin vahvistamiseen.

Kehittämishankkeiden osalta selonteossa todetaan, että hallitus tulee tekemään periaatepäätöksen Pisara-radan toteuttamisesta ja käynnistämään tähän liittyvät neuvottelut eri asianosaisten kanssa. Kehyskaudella jatketaan myös liikennepoliittisessa selonteossa nimettyjen hankkeiden toteuttamista aiempien päätösten mukaisesti ja siten, että yhden hankkeen aloitusta aikaistetaan suunnitellusta.

Selonteossa korostetaan, että perusväylänpidossa ensisijaista on varmistaa liikenteen päivittäinen toimivuus. Päivittäisen kunnossapidon ja liikenteen palveluiden taso pyritään selonteon mukaan pääosin varmistamaan koko väyläverkolla. Lisäksi todetaan, että raskaan liikenteen kaluston enimmäismassojen ja mittojen korotusten edellyttämiä siltojen ja tieverkon korjaustoimia jatketaan ja korjaukset kohdennetaan elinkeinoelämän, työllisyyden ja kasvun kannalta kriittisimpiin kohteisiin. Valiokunta yhtyy näihin selonteossa esitettyihin tavoitteisiin. Perusväylänpidon määrärahataso kehyskaudella ei valiokunnan arvion mukaan kuitenkaan tule riittämään väylien kunnan ja liikenteen välityskyvyn ylläpitämiseen edes nykytasolla.

Käytännössä nykyisellä määrärahatasolla alemmanasteisen tieverkon kunto heikkenee. Päälysteiden kunto muualla kuin keskeisellä tieverkolla rapistuu, ja huonokuntoisten maantie- ja ratasiltojen määrän on arvioitu kasvavan 800 sillasta noin 915 siltaan jo ilman kehysleikkauksiakin. Seurauksina ovat kelirikko- ja pai-

norajoitukset liikenteelle. Rataverkossa haasteena ovat vähäliikenteisten ratojen ja ratapihojen kunto, korjausta vaativat ratasillat sekä sähkö- ja turvalaitteiden vanheneminen.

Kuultujen asiantuntijoiden mukaan selonteon kehysleikkaukset kohdistuvat juuri siihen osaan kustannusrakennetta, jolla varmistetaan liikenteen päivittäinen toimivuus. Kun tämä ei ole mahdollista edes vuoden 2014 määrärahatasolla, niin kehysleikkaukset vaikeuttavat kunnossapidon ja liikenteen palveluiden tason ylläpitämistä edelleen. Säästöt tarkoittavat käytännössä entistä tiukempaa priorisointia liikennemäärien ja eri väylätyyppien mukaan sekä entistä enemmän alemman väyläverkon ylläpidon tason laskea.

Raskaan ajoneuvokaluston suuremmat mitat ja massat ovat haaste osalle tieverkkoa ja mm. siltojen ja yksityisteiden painorajoitukset asettavat tällä hetkellä huomattavia rajoitteita suurempien massojen laajamittaiselle hyödyntämiselle kuljetuksissa. Raskaan tavaraliikenteen enimmäispainoja koskevalla uudistuksella ei saavuteta sillä tavoiteltuja kansantaloudellisia etuja, jos tiestön kantavuus ei salli korotettujen enimmäispainojen mukaisia kuormia. Tiestön kantavuus vaihtelee alueittain ja väylittäin, mikä asettaa eri alueilla ja liikennereiteillä liikenneivät kuljetusyhtymät epä tasa-arvoiseen asemaan toisiinsa nähden. Tähän liittyvät myös elinkeinoelämän mahdolliset uudet elinkeinopoliittisesti tärkeät hankkeet, joiden myötä kuljetusten tarve kasvaa entisestään. Näihin hankkeisiin on pystyttävä reagoimaan tarvittavilla liikenneväylien kehittämis- ja kunnostustöillä.

Myös yksityisteiden rahoitustaso on tarpeeseen nähden aivan riittämätön. Selonteon mukaan yksityisteiden valtionavusta vähennetään vuodesta 2015 alkaen 2 miljoonaa euroa, jolloin tuen määrä jää 3 miljoonaan euroon.

Liikenneväylien korjausvelan määrästä esitetyt arviot vaihtelevat 2 miljardista eurosta jopa 2,5 miljardiin euroon. Asiantuntijaviraston tekemä arvio on 2,3 miljardia euroa. Korjausvelan määrä kasvaa kiihtyvällä vauhdilla, kun väylien raskaat rakenteet, kuten sillat, ehtivät rapistua riittävän huonoon kuntoon tarvittavien ylläpito-

korjausten puutteessa. Valiokunta korostaa, että säästöt perusväylien ylläpidossa aiheuttavat moninkertaiset korjaus- ja jälleenrakennuskustannukset, jos väylän kunto heikentyy siten, että väylää ei enää pystytä käyttämään sujuvasti ja turvallisesti. Lisäksi vaarana on, että väylien kunnan heikentyminen johtaa tilanteeseen, jossa ei pystytä enää toteuttamaan suunnitelmallisia parannustoimia ja rahoituksen kohdentamista, koska käytettävissä oleva raha menee olennaiselta osin välitöntä toteuttamista edellyttävään korjaustoimenpiteisiin.

Korjausvelkaa on osaltaan lisännyt jatkuva kustannustason nousu, jota ei ole voitu riittävästi kompensoida vuotuisissa talousarvioissa. Jos perusväylänpidon määrärahojen indeksikorotuksia ei kehyskaudella toteuteta, kustannusten nousu vähentää väylänpidon rahoituksen ostovoimaa vuosittain noin 3 prosenttia eli 30 miljoonaa euroa. Muutos on kumulatiivinen, joten kehyskaudella ostovoima laskee yli 100 miljoonaa euroa lähtötilanteeseen nähden. Saadun selvityksen mukaan lähes kaikki päivittäisen kunnossapidon menot ja jäänmurto, eli 60 prosenttia perusväylänpidon menoista, ovat sidottuja indeksiin, eli kustannustason nousu nostaa menojä, vaikka määrärahat eivät nouse vastaavasti.

Asiantuntijaviraston arvion mukaan korjausvelan vähentäminen edes hyväksyttävälle tasolle vaatisi lisäpanostusta noin 1 miljardin euron verran eli käytännössä 100 miljoonan euron lisäystä vuosittaiseen määrärahaan 10 vuoden aikana. Valiokunta korostaa, että kehyspäätöksen mukaiset määrärahan leikkaukset ja määrärahojen indeksikorotusten puuttuminen tulevat osaltaan entisestään lisäämään korjausvelan vähentämiseen tarvittavaa pitkän ajan lisäpanostusten tarvetta. Valiokunta toteaa, että rahoituksen tason määrittämisessä tulisi ottaa huomioon myös hankkeiden työllisyysvaikutukset.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on kannanotoissaan korostanut vaalikautta selvästi pidemmän tarkastelujakson merkitystä esimerkiksi perusväylänpidon ja väylien kehittämisinvestointien osalta. Seuraavan vaalikauden alussa eduskunnalle annettavan liikennepoliittisen selonteon eräs keskeinen tehtävä on varmis-

taa maamme liikenneväylien toimivuus ja turvallisuus pitkälle tulevaisuuteen. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että taloustilanteen parantuessa säästöpäätösten myötä alentunut perusväylänpidon rahoitustaso tarkistetaan vastaamaan korjausvelan todellisen vähentämisen vaatimaa pitkäaikaista ja kestävästä rahoitustasoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on perustanut parlamentaarisen työryhmän kartoittamaan vaihtoehtoja liikenneverkon korjausvelan vähentämiseksi. Työryhmä laatii yhteisen tilannekuvan liikenneverkkojen tilasta ja tekee ehdotuksen perusväylänpidon ja liikenneverkon kehittämisen tarkoituksenmukaisesta rahoitustasosta pitkällä aikavälillä. Liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa, että työryhmän toimeksianto on erityisen tärkeä liikenteen tulevaisuuden kannalta.

Keskusta on toisaalta valmis ottamaan käyttöön ulkomaisille rekoille aikaperusteisen Vinjetti-maksun.

Keskustan mielestä on keskeistä, että liikennemäärärahoja kohdennetaan sellaisiin kohteisiin, jotka mahdollistavat Suomeen suunniteltujen suurten teollisten investointien toteutumisen. Hallitus ei voi riskeerata näiden hankkeiden toteutumista sillä, että se jatkaa Suomen tieverokoston rapauttamista.

Vaihtoehtoisia säästökohteita

Keskustan mielestä säästöjä on löydettävissä useista sellaisista asioista, jotka eivät vaikuta ihmisten arkeen. Tässä muutamia esimerkkejä:

- Luovutaan kaikista julkisen talouden menojä lisäävistä vielä toimeenpanemattomista päätöksistä, kuten oppivelvollisuuden nostamisesta ja kotihoidontuen rajaamisesta. Kumpikin näistä päätöksistä rapauttaa julkista taloutta yli 100 miljoonalla eurolla.

- Yliopistojen pääomittamiseen ei ole edellytyksiä tilanteessa, jossa koulutukseen ja sivistykseen on kohdistettu rajuja leikkauksia. Yritykset voivat halutessaan rahoittaa tiedeyhteisöjä ilman, että valtion tarvitsee välttämättä antaa ylimääräistä rahaa kaupantekijäisiksi.

- Tehottomia yritystukia ja verohuojennuksia voidaan tarvittaessa leikata. Kuntien ja valtion

yrittäjäpalveluverkostossa on päällekkäisyyttä, samoin esimerkiksi Shokkien vaikuttavuutta voidaan tarkastella kriittisesti kuten myös vaikkapa avainhenkilöiden palkkaamiseksi tarkoitettua tukea.

- Keskusta ymmärtää tuottavuuden toimintona, joka säästää menoja, ei lisää niitä. Tämän vuoksi on rahanhaaskausta käyttää eri hallinnon aloilta yli 20 miljoonaa euroa tuottavuusmäärärahoihin.

- Hallinnossa on karsittavaa, kunhan uskalamme purkaa normeja. Ministeriöiden toimintamenoista löytyy yksi säästökohde, joka voidaan toteuttaa juustohöylänä läpi koko hallinnon. Toimintamenojen käyttöä voidaan tehostaa myös paremmalla johtamisella, joten tähän on syytä kiinnittää huomiota keskushallinnon uudistushankkeen yhteydessä.

- Valtiontalouden ollessa tällä mallilla ei ole perusteltua, että valtio käyttää yli 50 miljoonaa euroa luonnonsuojelualueiden ostamiseen.

- Keskustan esittämä Valtion Infra Oy mahdollistaa suurten infrahankkeiden kokonaisvaltaisen rahoittamisen yhdellä kertaa, mikä tuo kustannussäästöjä nykyiseen vuotuisen budjettiin verrattuna.

- Oikeusministeriön alaisuudessa on monia mahdollisia tehostamis- ja järkevöittämisskohteita. Esimerkiksi viranomaisten valitusmahdollisuuksia viranomaispäätöksistä voidaan rajoittaa kaavojen ja rakennusjärjestyksen hyväksymispäätöksissä, maisematyölupa- ja purkamislupapäätöksissä sekä poikkeamispäätöksissä ja suunnittelutarveratkaisuissa. Lisäksi tuomioistuinten prosessijohtoa voidaan tehostaa, massarikosten sakkorangaistukset siirtää summaariseen käsittelyyn, panna toimeen hovi- ja hallinto-oikeuksien vähentämisestä luvatut säästöt. Vankilapaikkojen määrää voidaan vähentää laajentamalla pantavalvontaa.

- Keskustan esittämä eläkepäätös, jossa eläkeikä sidottaisiin eliniän odotteeseen, vaikuttaisi pidemmällä ajanjaksolla satoja miljoonia euroja myös valtion budjettiin.

Vuoden 2015 budjetti

Keskusta pitää oikean suuruisena vuoden 2015 sopeutusten mittaluokkaa, mutta hallituksen ratkaisut nostavat veroastetta liiaksi.

Vuoden 2015 osalta keskustan vaihtoehto sisältää noin 200 miljoonalla eurolla lisäsäästöjä suhteessa hallituksen esittämään. Keskusta tarkentaa vuoden 2015 budjettikäsittelyn yhteydessä aiemmin mainittujen vaihtoehtoisten säästöpäätösten toteuttamisaikataulua.

Keskusta tulee omassa budjettivaihtoehdossaan esittämään veropakettia, joka keventäisi noin 200 miljoonalla eurolla verotusta hallituksen tasoon verrattuna. Keskusta on kuitenkin valmis kohdentamaan verotusta nykyistä enemmän maksukykyisyyden mukaan. Hyvätuloisten ansiotuloverotusta voidaan kiristää asteittain tekemällä tuloverotaulukon tarkistuksia. Keskusta haluaa edelleen myös tiukennuksia konsernin sisäisten lainojen korkovähennysoikeuteen siten, että niitä ei voisi vähentää enää lainkaan EU- ja ETA-maiden ulkopuolisia veroparatiiseja hyväksikäyttäen.

Hallituspuolueiden edustajat ovat tahallaan ymmärtäneet väärin keskustan tavoitteen, joka on valtion lisävelkaantumisen lopettaminen 2020-luvulle tultaessa. Hallitusjoukot pyrkivät omilla harhaan johtavilla propagandapuheillaan maalaamaan kuvaa ns. "8 miljardin euron säästölistasta", jollaista keskustasta on muka esittämässä. Keskustan tavoite lisävelkaantumisen lopettamisesta tarkoittaa sitä, että 2020-luvulle tultaessa valtion vuotuisen tulojen ja menojen on oltava tasapainossa. Keskusta ei kuitenkaan jaa hallituksen näköalattomuutta siitä, että alijäämää voisi kuroa umpeen ainoastaan veroja korottamalla ja menoja leikkaamalla.

Keskustan mielestä ensisijainen keino tasapainottaa valtiontalous on kasvun vauhdittaminen ja uusien työpaikkojen luominen. Näin toimimalla voidaan kerätä lisää verotuloja ja pienentää automaattisesti monia sellaisia menoeriä, jotka ovat kasvaneet pitkittyneen taantuman vuoksi. Kasvun myötä myös veroaste keventyy, jos veroperusteet säilytetään ennallaan. Keskusta on esittänyt tässä kehysvastalauseessaan kas-

vu ja työllisyysohjelman, jonka tavoitteena on 200 000 uutta työpaikkaa.

Ohessa on keskustan kehysvaihtoehtoon liittyvät alustavat esitykset vuoden 2015 budjettivaihtoehdon päälinjoista ennakoiden hallituksen tulevaa talousarvioesitystä. Keskustan kehysvaihtoehto sisältää vuoden 2015 budjettiratkaisujen lisäksi myös monia pidemmän aikavälin tavoitteita.

Keskusta varaa mahdollisuuden tämentää omia budjettiesityksiään sen jälkeen, kun kesän hallitusneuvotteluissa tehtävät päätökset ovat selvillä. Keskusta esittelee yksityiskohtaisemmin oman budjettivaihtoehdonsa normaaliin tapaan, kun eduskunta käsittelee syksyllä talousarvioesitystä.

Keskustan alustava esitys v. 2015 budjetin päälinjoista	Toimenpide	Budjettitasa-paino hallitukseen verrattuna (miljoonaa euroa)
Veronkorotuksia /veropohjan laajentaminen		
Hyvätuloisten ansiotulojen progression kiristäminen	Kiristykset asteittain alkaen 60 000 euroa/vuosi, seuraavat portaat tasoilla 90 000 euroa/vuosi ja 160 000 euroa/vuosi.	265
Veroparatiisien hyväksikäyttö kuriin	Konsernilainojen korkojen vähennysoikeus estetään kokonaan EU- ja ETA-alueen ulkopuolella sijaitseviin veroparatiiseihin.	200
Tupakkaveroon kiristys	Tupakka-askin veroa korotetaan lapsilisien leikkausta vastaavalla summalla (Veronkorotus 20 kpl:n savukeaskille on n. 85 senttiä).	110
Veronkorotukset yhteensä		575
Kustannusneutraalit veromuutokset		
Perintö- ja lahjaveron korvaaminen myyntivoittoverolla ja varallisuusverolla.	Perintö- ja lahjaveron korvataan myyntivoittoverolla ja nettovarallisuuteen perustuvan varallisuusveron käyttöönottamisella siten, että uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti valtion verotulokertymän kannalta.	
Tuotannollisten investointien vapaa poisto-oikeus	Tuotannollisten investointien vapaa poisto-oikeus on lähes kustannusneutraali uudistus pidemmällä ajanjaksolla, koska tämä muuttaisi ainoastaan verotuksen jakotusta.	
Veronkevennyksiä		
Yrittäjätulovähennys	Yrittäjätulovähennys 5 % (ammatin- ja maatalouden harjoittajille sekä henkilöyhtiöille).	-122
Pienten pörssiosinkojen verovapaus	Verovapaus 1 000 euron osinkoihin saakka.	-90

Keskustan alustava esitys v. 2015 budjetin päälinjau- joista	Toimenpide	Budjettitasa- paino halli- tukseen verrattuna (miljoonaa euroa)
Kotimaista energiantuotantoa tukevat vero- ja tukiratkaisut	Turpeen veron alentaminen ja hakkeen tuen nostaminen vuonna 2014 voimassa olleelle tasolle. Kustannus noin 50 milj. euroa, josta puolet kompensoidaan kiristämällä hiilen veroa.	-25
Muut veronkevennykset / hallituksen esittämien kiristysten torjumiset	Keskusta varaa omassa budjettivaihtoehdossaan noin 550 miljoonaa euroa sellaisiin veronkevennyksiin, joita ei vielä ole kohdennettu. Veronkevennykset on tarkoitus käyttää erityisesti työllisyyttä tukevalla tavalla. Nämä esitykset täsmennetään vuoden 2015 budjettivaihtoehdon yhteydessä.	-550
Veronkevennykset yhteensä		-787
Veromuutokset yhteensä		-212
Muutokset menoihin		
Ulkomaisilta rekoilta perittävä aikaperusteinen Vinjetti-maksu		10
Säästötoimenpiteitä		
Yleiset		
Hallinnon tuottavuusmäärärahat		24
Ministeriöiden toimintamenot	Säästöt kohdistetaan momenteille 23.02.01, 24.01.01, 25.01.01, 26.01.01, 27.01.01, 28.01.01, 29.01.01, 30.01.01, 31.01.01, 32.01.01, 33.01.01, 34.01.01, 35.01,01 myöhemmin tarkemmin yksilöitävällä tavalla. Esitykset täsmennetään vuoden 2015 budjettivaihtoehdon yhteydessä.	170
LVM		
Valtion Infra Oy:n perustaminen	Tuo säästöjä väylähankkeiden tehokkaampana läpivientinä, kun hankkeet voidaan toteuttaa kerralla alusta loppuun ilman pelkoa määrärahojen loppumisesta. Valtion Infra Oy:n alkupääomitus toteutetaan valtion omaisuuden, kuten Destian, myynnistä saatavilla tuloilla.	30
Pisara-radon suunnittelun jäädyttäminen	Keskusta priorisoi liikennepoliittisia ratkaisuja, jotka varmistavat suunnitteilla olevien suurten teollisten investointien toteutumisen.	

Keskustan alustava esitys v. 2015 budjetin päälinjaustoista	Toimenpide	Budjettitasa- paino halli- tukseen verrattuna (miljoonaa euroa)
OKM		
Oppivelvollisuuden pidentämisen peruminen	Kuntaliiton kustannusarvio 118 milj. euroa vs. hallituksen lakiluonnos 15 milj. euroa. Kyseenalaistetaan hallituksen lakiluonnos. Joutuvat joko luopumaan esityksestä tai nostamaan kustannukset vastaamaan todellisia kuluja, nyt alimitoitettu.	118
Yliopistojen pääomitus jätetään tekemättä	Säästönä kolme kertaa 75 milj. euroa, yht. 225 milj. euroa. Säästö ensi vuonna 75 milj. euroa.	75
TEM		
Yritystukien/verohuojennusten karsiminen	Tekesin shokeista vähennetään, yrityspalveluverkoston päällekkäisyyksiä puretaan ja avainhenkilötuesta leikataan.	80
YM		
Luonnonsuojelun alueiden ostot	Luonnonsuojelun alueiden ostoja leikataan 25 % ja niiden ohjelmakautta venytetään.	12,5
UM		
Siviilikriisinhallinta	Siviilikriisinhallinnan määrärahoista leikataan 50 %.	28
PUV		
Sotilaallinen kriisinhallinta	Sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoista leikataan 50 %.	30
OM		
Rajoitetaan viranomaisten valitusmahdollisuuksia viranomaispäätöksistä	Rajoitetaan viranomaisten valitusmahdollisuuksia viranomaispäätöksistä, esim. ELY-keskusten oikeutta valittaa - Valitusoikeuden käyttäminen kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymispäätöksestä, 191 §; - Valitusoikeuden käyttäminen maisematyölupa- ja purkamislupapäätöksestä sekä eräissä tapauksissa rakennuslupapäätöksestä, 192 §; - Valitusoikeuden käyttäminen poikkeamispäätöksestä ja suunnittelutarveratkaisusta, 193 §, säästöjä hallinto-oikeuksiin.	2
Prosessijohdon tehostaminen tuomioistuimissa		5
Massarikosten summaarinen käsittely, sakkorangais- tukset		5

Keskustan alustava esitys v. 2015 budjetin päälinjoista	Toimenpide	Budjettitasapaino hallitukseen verrattuna (miljoonaa euroa)
Rangaistusten täytäntöönpano, toimitilakustannukset Senaatti-kiinteistöille		2
Keravan vankilan peruskorjauksesta luovutaan ja vankila myydään	Kertasäästö 19,2 milj. euroa.	19,2
Pantavalvonnan laajentaminen	Pantavalvontaa laajentamalla vähennetään vankilapaikkoja 300 vankipaikalla. Yhtä vankipaikkaa kohti tulee säästöjä noin 45 000 euroa/vuosi, säästö 12 milj. euroa.	12
Hallinto- ja hovioikeudet	Hovi- ja hallinto-oikeuksien vähentämisestä piti tulla säästöä. Sen pitäisi näkyä hovi- ja hallinto-oikeuksien kuluissa. Säästö 4 milj. euroa.	4
STM		
Kotihoidontuen kiintiöittämissen tekemättä jättäminen	Kun hallituksen kaavailema uudistus jätetään tekemättä, säästetään julkisesta taloudesta n. 200 milj. euroa. (Hallituksen uudistuksessa kotihoidontukimienot vähentyvät 64 milj. euroa, mutta samalla päivähoitokulut kasvavat jopa 200—250 milj. euroa ja työttömyysturvamenot kasvavat 45 milj. euroa. Verotulot nousevat vain 15 milj. euroa). Uudistus tulee kuitenkin voimaan v. 2016, joten ei vaikutuksia v. 2015 budjettiin.	
Säästöt yhteensä		616,7
Keskustan torjumia leikkauksia		
Lapsilisät	Lapsilisien leikkauksen peruminen.	-110
Perustienpidon määräraha-aleikkaus	Perustienpidon v. 2015 suunnitellun 100 milj. euron määräraha-aleikkauksen peruminen.	-100
Torjuttavat leikkaukset yhteensä		-210
Lisämäärärahan tarve		
Väylämaksusta luopuminen		-40
Erityisesti v. 2015 kohdennettavia yritysten toimintaedellytyksiä parantavia täsmätoimenpiteitä	Esitykset täsmennetään vuoden 2015 budjettivaihtoehdon yhteydessä.	-100

Keskustan alustava esitys v. 2015 budjetin päällin- joista	Toimenpide	Budjettitasa- paino halli- tukseen verrattuna (miljoonaa euroa)
Pitkäaikaistyöttömyyden vähentämistä ja työllistymistä helpottavat toimenpiteet.	Esitykset täsmennetään vuoden 2015 budjettivaihtoehdon yhteydessä.	-50
Lisämäärärahan tarve yhteensä		-190
Menomuutokset yhteensä		226,7
Kokonaisvaikutus		14,7

Menosäännöllä talous viime kädessä tasapainoon

Keskustan tavoitteena on julkisen talouden tasapaino 8—10 vuoden aikana. Ratkaisuksi esitämme menosääntöä, joka tuo julkisen talouden menopuoleen kaivattua pitkäjänteisyyttä ja enustettavuutta.

Menosäännössä sitoudutaan siihen, että valtion menot voivat talouden kasvun vuosina nousta keskimäärin korkeintaan 60 prosenttia talouskasvun mukanaan tuomasta valtion tulojen kasvusta. Tulojen kasvusta 40 prosenttia käytetään alijäämän paikkaamiseen. Näin varmistetaan, että velkasuhde saadaan nopeasti taittumaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

Suomi tarvitsee rohkeita miljardiluokan uudistuksia

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee uskottavan ja rohkean talousohjel-

man, jolla valtion velaksi eläminen lopetetaan kuudessa vuodessa.

2. Eduskunta edellyttää, että uusi pääministeri kutsuu heti heinäkuussa kaikkien eduskuntapuolueiden puheenjohtajat, keskeiset työmarkkinaosapuolet sekä yrittäjien ja työttömien edustajat saman pöydän ääreen ratkomaan työttömyysongelmaa. Tavoitteena on luoda Suomeen 200 000 uutta työpaikkaa vuosikymmenessä.

3. Eduskunta edellyttää, että ratkaisuja työurien jatkamiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi on kiirehdyttävä.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus käyttää valtion omaisuudesta saatuja myyntituloja uuden kasvun vauhdittamiseen muun muassa pääomittamalla kasvurahastoa.

5. Eduskunta edellyttää, että Valtion Infra Oy:n perustamisesta sovitaan kesäkuun hallitusneuvotteluissa ja että Destian myymisestä saatava 148 miljoonan euron myyntitulo käytetään Valtion Infra Oy:n pääomaksi. Lisäksi

eduskunta edellyttää, että perustiepi-toon ei kohdisteta määrärahaileikkauksia, vaan pidetään kiinni eduskunnan hyväksymän liikennepoliittisen selonteon linjauksesta.

6. Eduskunta edellyttää, että biotalous nostetaan kansalliseksi kärkihankkeeksi. Energian kauppataseen kahdeksan miljardin euron vajetta korjataan välittömästi keventämällä turpeen verotusta ja nostamalla puuhakkeen tukea siten, että näiden kotimaisten tuotantomuotojen kilpailukyky palautetaan ja samalla ulkomaisen fossiilisen kivihiilen kuluksusta ajetaan alas kiristämällä sen verotusta. Ruuantuotannon omavaraisuutta ja vientipotentiaalia lisäämällä tavoitellaan kauppataseen vahvistamista kahdella miljardilla eurolla.

7. Eduskunta edellyttää, että uusia toimia puun teollisen käytön lisäämiseksi on voimistettava. Kotimaisen puun käyttö on saatava nousemaan nopeasti vähintään 65 miljoonaan kuutiometriin. Tämä vaatii metsien hoidon ja kasvatuksen kannusteita, logistiikan pulonkaulojen poistamista sekä riittävää T&K-rahoitusta alan uusien innovaatioiden luomiseksi. Liikennepoliittisilla ratkaisuilla on turvattava edellytykset miljardiluokan teollisille investoinneille.

8. Eduskunta edellyttää, että kestävyysvajetta paikkaavien rakennepoliittisten toimenpiteiden toteuttamista vauhditetaan. Samalla eduskunta edellyttää, että hallitus jäädyttää sellaisten uudistusten tekemisen, jotka todellisuudessa heikentävät julkisen talouden rahoitusasemaa. Tämän vuoksi lasten kotihoidon tuen kiintiöittämisestä ja oppivelvollisuuden pidentämisestä luovutaan.

9. Eduskunta edellyttää, että Suomen talous sopeutetaan viime kädessä tasa-

painoon ottamalla käyttöön menosääntö, joka rajoittaa julkisten menojen kasvua. Ensisijaisesti tasapainoon pyritään kuitenkin vauhdittamalla talouskasvua, joka automaattisesti lisää verotuloja ja pienentää monia julkisia menoja.

Verouudistuksilla vauhtia talouskasvuun ja lisää oikeudenmukaisuutta

10. Eduskunta edellyttää, että perintö- ja lahjaveron korvaaminen myyntivoitoveron muutoksilla ja nettovarallisuuden perustuvalla verolla selvitetään siten, että veromuutos olisi kustannusneutraali eikä lisäisi merkittävästi varallisuuseroja.

11. Eduskunta edellyttää, että välittömänä toimenpiteenä toteutetaan pienille toiminimiyrittäjille, henkilöyhtiöille ja maatalouden harjoittajille viiden prosentin yrittäjävähennys työllistämistä ja investointeja kannustamaan.

12. Eduskunta edellyttää, että investointien vauhdittamiseksi toteutetaan investointien vapaa poisto-oikeus. Tämä verouudistus jaksottaa verokertymän uudella tavalla. Vastaavalla tavalla kuin on siirtomenoja, voitaisiin tämä ajatella valtion kannalta siirtotuloksi.

13. Eduskunta edellyttää, että kansankapitalismia vauhditetaan toteuttamalla pienten osinkojen verovapaus ja näivettyneelle pörssille annetaan pirstusruiske muuttamalla First North -listan verokohtelu vastaamaan listaamattomien yhtiöiden verotusta.

14. Eduskunta edellyttää, että hyvätuoloisten ansiotuloverotuksen progressiota kiristetään asteittain. Näin toimimalla verotusta voidaan kohdistaa nykyistä paremmin maksukyvyyn mukaisesti.

15. Eduskunta edellyttää, että EU- ja ETA-alueiden ulkopuolisten veroparatiisien hyväksikäyttö konsernin sisäisten lainojen korkovähennysoikeutta käyttäen estetään.

16. Eduskunta edellyttää, että jollei lapsilisien leikkaamista voida muutoin välttää, kiristetään mieluummin tupak-kaveroa kuin leikataan lapsilisistä.

17. Eduskunta edellyttää, että sopeutus-ten painopistettä muutetaan nykyistä enemmän menonsäästöpainotteiseksi, jotta veroasteen kiristäminen jäisi mahdollisimman pieneksi.

Työllistävien yritysten toimintaedellytksiä on parannettava koko maassa

18. Eduskunta edellyttää, että yrittäjyyden yleisiä edellytyksiä parannetaan ja yritysten hallinnollista taakkaa kevennetään karsimalla byrokratiaa ja helpottamalla yritysten perustamista. Välillisiä työvoimakustannuksia on määräaikaaisesti kevennettävä neuvotteluteitse emu-puskureiden rahoituksella. Lupabyrokratian ja yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin.

19. Eduskunta edellyttää, että ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisen kynnystä madalletaan ottamalla käyttöön tuki ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen.

20. Eduskunta edellyttää, että väylä-maksuista luovutaan.

21. Eduskunta edellyttää, että valtioval-
lan on nopeasti ja riittävän mittavin toi-
min paikattava markkinapuutteita sekä
yritysten oman pääoman ehtoisen ra-
hoituksen että lainarahoituksen tarjon-
nassa.

22. Eduskunta edellyttää, että yritystoi-
minnan edellytyksissä maan eri osissa

olevia suuria eroja kavennetaan huo-
lehtimalla kansallisin varoin alueellis-
ten yritystukien riittävydestä.

23. Eduskunta edellyttää, että hallitus
valmistelee uskottavan teollisuuspoliit-
tisen strategian ja yrittäjyyden edistä-
misohjelman

24. Eduskunta edellyttää, että inves-
tointeja hidastava lupasuma puretaan.

**Yhteiskunnan tulee edistää mahdolli-
suuksia uuden työn löytämiseen**

25. Eduskunta edellyttää, että irtisano-
miskorvauksen suora käyttäminen uu-
den yrityksen pääomittamiseksi mah-
dollistetaan.

26. Eduskunta edellyttää, että ansiosi-
donnaisten päivärahan määräaikainen
maksaminen yrittäjäksi ryhtyvälle työt-
ömälle mahdollistetaan.

27. Eduskunta edellyttää, että yrittäjän
starttirahan käyttöä rajoittavia sääntö-
jä lievennetään.

28. Eduskunta edellyttää, että TE-toi-
mistojen toiminnan tulee kyetä vastaa-
maan asiakkaiden työttömien ja työnan-
tajien tarpeisiin. Erityisesti on huomioi-
tava vaikeassa työmarkkinatilanteessa
olevien työttömien mahdollisuus saada
henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta.

29. Eduskunta edellyttää, että sähköi-
set pankkitunnukset taataan jokaiselle
kansalaiselle.

30. Eduskunta edellyttää, että oppisopi-
muskoulutus uudistetaan koulutussopi-
mukseksi.

31. Eduskunta edellyttää, että Sanssi-
kortin sääntöjä selkeytetään, jotta nuo-
ret eivät omatoimisuuden vuoksi mene-
tä mahdollisuutta tukeen.

32. Eduskunta edellyttää, että nuoria tukevia toimenpiteitä vahvistetaan, jotta nuorisotakuu toteutuisi.

33. Eduskunta edellyttää, että koko ikäluokkaa koskevat nuorten tulevaisuus-kutsunnat aloitetaan.

34. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin katkaistakseen pitkäaikaistyöttömyyden kasvun.

35. Eduskunta edellyttää, että perheitä ei leikata.

36. Eduskunta edellyttää, että perustienpidosta ei leikata, vaan pidetään huoli, että liikenneverkoston kunto mahdollistaa Suomeen suunnitteilla olevat mittavat teolliset investoinnit.

37. Eduskunta edellyttää, että hallitus etsii sellaisia leikkauskohteita, jotka eivät kohdistu ihmisten arkeen.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2014

Timo Kalli /kesk
Mika Lintilä /kesk

Markku Rossi /kesk
Esko Kiviranta /kesk

VASTALAUSE 3

Perustelut

Suomen ja Euroopan ongelmat eivät johdu hyvinvointivaltiosta, päinvastoin, pahiten ovat kriisiytyneet ne maat, joissa on heikko julkinen sektori.

Suomessa elektroniikkateollisuus ei palaa huipulle eikä teollisuus ala investoida hyvinvointia leikkaamalla. Suomalaiset yritykset ovat kilpailukykyisiä vain silloin, kun ne alkavat valmistaa tuotteita ja palveluita, joille on kysyntää. Tarvitaan siis hyviä tuotteita ja ostajia. Nyt ei ole tarpeeksi kumpiakaan, olemme palanneet teollisuudessa elektroniikkateollisuuden nousua edeltävään aikaan, ja kulutuskysyntä Euroopassa on yhä alhaalla.

Yritysten johto on siis epäonnistunut, ei julkinen sektori. Työvoimamme on erittäin osaavaa, ja kilpailijamaihin nähden palkat ovat pieniä. Yritysten verotus ja niiltä vaadittu byrokratia ovat alhaisia ja verotus yleensäkin paljon esimerkiksi kilpailijamaa Ruotsia alempana.

Lyhyellä ajanjaksolla auttavat vain julkiset investoinnit. Ne kannattaa tehdä nyt, kun rakentaminen on halpaa ja alalla on työttömyyttä! Korjataan rapistuvaa tie- ja rataverkkoa ja rakennetaan uutta sinne, missä liikenne sitä edellyttää.

Nyt on edullista rakentaa vuokra-asuntoja sinne, missä niistä on puutetta.

Kunnissa vanhuspalveluihin, kouluihin ja terveysasemille tarvitaan lisää ihmisiä. Selonteon sisältämät lisäleikkaukset on peruttava. Indeksien ja lapsilisien leikkaus heikentää ostovoimaa ja pahentaa siten työttömyyttä. Kaiken muun lisäksi työeläkeleikkaus heikentää myös kuntien ja valtion vajetta ja siten julkisen sektorin mahdollisuutta työllistää. Sosiaalisesti lapsilisien ja indeksien leikkaus on epäoikeudenmukaista.

Muutetaan valtion omistajapolitiikkaa. Ei ole järkevää vähentää matalakorkoista lainaa korkeasti tuottavaa omistusta vähentämällä. Silloin kun valtion omistusta vähennetään, myyntitulot

on syytä käyttää tarpeellisiin investointeihin. On tärkeää varmistaa, että keskeiset teollisuusyritykset pitävät tuotantonsa ja pääkonttorinsa jatkossa Suomessa.

Puun käyttöä on lisättävä laaja-alaisesti. Uusiutuvaa luonnonvaraa pitää hyödyntää älykäämmin ja enemmän, sellunkeittoa, paperia ja energiaa tarvitaan tulevaisuudessakin, korkean jalostusasteen tuotteilla on valtavia mahdollisuuksia.

Pitkällä ajanjaksolla on löydettävä uusia hyväkatteisia tuotteita vientiin. Tietotekniikan ja ICT:n puolella on jo nyt eniten kasvua, lähivuosina on odotettavissa merkittävää lisäystä, jos tutkimus ja tuotekehitys hoidetaan hyvin.

Asiantuntija-arvion mukaan vuosien 2015—2018 julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät kiristävät toimenpiteet vaikuttavat sekä työllisyyteen että julkisen sektorimme rahoitusasemaan heikentävästi. Jotta työllisyys paranisi ja velkaantumisen hidastuisi, tulisi hetkellisesti lisätä perusrakennelainastoituksia sekä luopua lapsilisien ja muun sosiaaliturvan heikennyksistä. Nyt tarvitaan investointeja tulevaisuuteen eli koulutukseen ja tutkimukseen sekä tieto-, tie- ja rataverkkoon. Me emme voi odottaa kansainvälisen kysynnän takaavan riittävää kasvua.

Korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeuttamiseksi kehyksessä uudistetaan opiskelijavalintajärjestelmää ja lisätään määräaikaisesti korkeakoulutuksen aloituspaikkoja vuosina 2014–2016. Kuluvana vuonna ja kehyskaudella hakijajärjestelmän purkuun kohdistettava rahoitus on yhteensä 103,5 milj. euroa ja kehyskauden jälkeen yhteensä 20 milj. euroa. Tavoitteena on lisätä korkeakoulujen aloituspaikkoja määräaikaisesti yhteensä n. 3 000:lla vuosina 2014—2016. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että aloituspaikkalisäykset kohdennetaan aloille, joilla on todellista työvoimatarvetta, ja aloille, joilla on merkitystä tulevaisuuden kasvupotentiaalin kannalta. Vasemmisto yhtyy tähän kohdentamistavoitteeseen. Edelleen sivistysvaliokunta pitää oikeana

päätöstä siitä, että valmistumisaikojen nopeuttamiseksi yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kannustetaan järjestämään ympärivuotiset opiskelumahdollisuudet ja yli 55 opintopistettä vuodessa suorittavien osuutta lisätään korkeakoulujen rahoituksen määräytymisperusteissa.

Kehyspäätös sisältää 100 miljoonan euron vähennyksen perusväylänpidon momentilta vuonna 2015, ja vuosina 2016—2018 leikataan liikennepoliittisessa selonteossa kehittämishankkeista perusväylänpitoon siirrettäväksi päätetyt 100 miljoonaa euroa vuosittain. Toki kehyspäätöstä lieventää väliaikaisesti 20 milj. euron lisäys vuonna 2014 ja 30 miljoonan euron lisäys vuonna 2015 perusväylänpidon kertaluonteisiin investointeihin.

Nykyisillä määrärahoilla alemmanasteisen tieverkon kunto heikkenee. Liikenne- ja viestintävaliokunnan mukaan päällysteiden kunto muualla kuin keskeisellä tieverkolla rapistuu ja huonokuntoisten maantie- ja ratasiltojen määrän on arvioitu kasvavan 800 sillasta noin 915 silltaan jo ilman kehysleikkauksiakin. Seurauksina ovat kelirikko- ja painorajoitukset liikenteelle.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan mukaan liikenneväylien korjausvelan määrästä esitetyt arviot vaihtelevat 2 miljardista eurosta jopa 2,5 miljardiin euroon. Asiantuntijaviraston tekemä arvio on 2,3 miljardia euroa. Korjausvelan määrä kasvaa kiihtyvällä vauhdilla, kun väylien rasakat rakenteet, kuten sillat, ehtivät rapistua riittävän huonoon kuntoon tarvittavien ylläpitokorjausten puutteessa.

Rataverkossa haasteena ovat vähäliikenteisten ratojen ja ratapihojen kunto, korjausta vaativat ratasillat sekä sähkö- ja turvalaitteiden vanheneminen.

Suomen omien toimien lisäksi on tärkeää, että ne keskeiset unionimaat, joilla ei ole ylipääsemätöntä velkaantumisongelmaa, voisivat sopia riittävästä kokonaiskysynnän, mm. julkisten investointien lisäyksestä. Näinhän meneteltiin vuosina 2009 ja 2010. Avainasemassa on luonnollisesti suurin kansantalous Saksa, jolta on perusteltua odottaa 50 miljardin euron panosta.

Miös Euroopan keskuspankin tukea tarvitaan tukemaan talouden kasvua Euroopassa.

Emme pidä perusteltuna opiskeluterveydenhuollon rahoituksen leikkausta. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksen poistaminen merkitsee rahoituksen kymmenen prosentin leikkausta.

Lääkekorvausuudistuksen tavoitteista luopuminen on väärin. Kevään 2014 kehysten lääkekorvausjärjestelmää koskeva linjaus merkitsee sitä, että hallitus luopuu hallitusohjelman keskeisestä linjauksesta uudistaa lääkekorvausjärjestelmää. Hallitusohjelman mukaan "Lääkekorvausjärjestelmää uudistetaan siten, että korvauksista hyötyvät erityisesti paljon lääkkeitä käyttävät henkilöt. Samassa yhteydessä varmistetaan, etteivät kustannukset muodostu pienituloisille esteeksi tarpeellisen lääkehoidon saamiselle."

Kehysriihen päätös romuttaa juuri valmiiksi saadun esityksen lääkekorvausjärjestelmän uudistamisesta. Sovimme hallitusneuvotteluissa, että lääkekorvaukset uudistetaan niin, että paljon sairastavien ja pienituloisten asema paranee ja satunnaissairaiden vastaavasti hieman heikkenee. Pitkällisen väännön jälkeen hallituksen sisällä löytyi ratkaisu, jossa lääkkeiden maksukattoa olisi alennettu ja alimman korvausryhmän lääkkeiden korvausprosenttia korotettu 35:stä 45 prosenttiin. Rahoitus näihin olisi saatu säätämällä kaikille 18 vuotta täyttäneille 40 euron vuotuisen omavastuu lääkeostoksiin.

Entä mitä teki hallitus? Nosti omavastuun 50 euroon ja poisti lähes kokonaan maksukaton alennuksen ja korvausprosentin korotuksen. Eli sen sijaan, että hallitus olisi ohjelmansa mukaisesti parantanut paljon sairastavien ja pienituloisten asemaa, se päättikin heikentää sitä. Vasemmisto ei luonnollisestikaan voi hyväksyä tätä.

Kehyspäätös rikkoo hallitusohjelman linjauksen siitä, että poliisien määrä vakiinnutetaan nykytasolle. Suoritettujen uudistusten jälkeen poliisihallinnossa ei ole enää löydettävissä organisatorisia tai muita niin merkittäviä uusia säästökohteita, että julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät säästövelvoitteet pystyttäisiin kattamaan ilman vaikutuksia poliisitoimintaan tai poliisin henkilöstöön. Poliisien määrä vähenee, ja tämä on riski kansalaisten arkiturvallisuudelle.

Myös rajavartiostolaitoksen resurssit vähenevät, ja tämä uhkaa rajaliikenteen sujuvuutta tulevina vuosina.

Matkustajatuonnin valvomiseksi tullilla tulee olla siihen riittävästi henkilökuntaa.

Hallituksen suuret rakenteelliset uudistukset, kuten kuntauudistus, rakennepoliittinen ohjelma tai sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, ovat edenneet hitaasti tai peräti pysähtyneet. Kuitenkin hallitusohjelmaa laadittaessa hallituksella näytti olevan erittäin kunnianhimoiset tavoitteet, ja rivakasti toteutettuina ne olisivat antaneet lisäperusteluita sille, että kotimaista kysyntää ylläpitämällä ja julkisilla investoinneilla voidaan auttaa taloutta hitaan kasvun vaiheen ylitse.

On välttämätöntä rajoittaa ulkomaalaisten yhtiöiden mahdollisuuksia välttää Suomessa toimivien tytäryhtiöidensä asianmukainen verotus esimerkiksi emoyhtiön lainojen avulla. Esimerkiksi näin toimivat kansainvälisesti omistetut sosiaali- ja terveysalan palveluyritykset.

Perintöverosta luopuminen ja tyytyminen myyntivoiton verotukseen tarkoittaisi sitä, että mittavistakaan yritysperinnöistä ei maksettaisi enää veroa, sen sijaan tavallisissa perinnöissä on usein kyse asunnosta tai kesäpaikasta, jotka perinnön saajat joutuvat panemaan myyntiin, jolloin luovutusvoiton verotus on ankarampaa kuin perintöverotus. Se, että tuoton ennakoidaan säilyvän samana, osoittaa selvästi verotuksen painopisteen muuttumisen tavallisten kansalaisten suuntaan, kun perintöverosta luovutaan. Sen sijaan suurituloisimpien verotusta on mahdollista lisätä ja ottaa käyttöön varallisuusvero.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan

että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

1. Eduskunta edellyttää, että kansaneläkelain ja työeläkelain mukaisten indek-sien leikkaamisesta luovutaan.

2. Eduskunta edellyttää, että lapsilisiin kohdistetusta säästöstä luovutaan.

3. Eduskunta edellyttää, että luovutaan ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kohdistetusta säästöstä.

4. Eduskunta edellyttää, että lääkekorvausjärjestelmää kehitetään hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti.

5. Eduskunta edellyttää, että liikenteen väylärahoituksen 100 milj. euron säästöstä luovutaan ja tämän lisäksi vuosille 2015 ja 2016 osoitetaan yhteensä 200 milj. kunnossapitoon ja väyläinvestointeihin.

6. Eduskunta edellyttää, että omistuksesta ei luovuta niissä yhtiöissä, joissa valtio on merkittävä omistaja.

7. Eduskunta edellyttää, että opiskelija-terveydenhuollon rahoitus turvataan osoittamalla Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiölle ja opiskelija-asuntokoh-teille vuokra-avustuksena 5,9 milj. euroa.

8. Eduskunta edellyttää, että poliisien määrää ei vähennetä ja että tullin henkilöstömäärässä otetaan huomioon mm. tarve valvoa entistä tehokkaammin al-koholin tuontia Virosta.

9. Eduskunta toteaa, että hallituksen suurten rakenteellisten uudistusten valmistelu on ollut hidasta, elleivät uudistukset peräti ole pysähtyneet. Eduskun-ta edellyttää uudistusten ripeää toteut-tamista.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus neuvottelee pikaisesti unionimaiden yhteisistä toimista talouden kasvun jouduttamiseksi.

11. Eduskunta edellyttää, että ulkomaalaisten yhtiöiden Suomessa toimivat ty-täryhtiöt pannaan maksamaan asianmukaisesti Suomen verot poistamalla mahdollisuudet keinotekoisesti pienentää verotusta.

VaVM 6/2014 vp — VNS 4/2014 vp

Vastalause 3 /vas

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2014

Kari Uotila /vas